

A Sala Agnelli della Biblioteca Ariostea di FERRARA

giovedì l'11 giugno, alle ore 16.30 **Gordiano Lupi** (curatore e traduttore) ha presentato il libro di **Yoani SÁNCHEZ** *Cuba libre Vivere e scrivere all'Avana* (Rizzoli, 2009). Sono intervenute: **Anna Quarzi** e **Patrizia Garofalo**.

Il libro della trentaquattrenne **Yoani Sánchez** si intitola *Cuba libre*, come il noto romanzo di Elmore Leonard ambientato nel 1898, alla vigilia della guerra ispano americana, ma anche come il noto drink che i turisti sorseggiano alla Bodeguita del Medio all'Avana. Non è un romanzo e nemmeno un saggio, bensì una raccolta estemporanea di osservazioni e riflessioni sulla realtà cubana, quasi un diario di appunti apparsi in rete su un blog, teso a sfatare il mito dell'efficienza castrista e a restituire, tra tenerezza e rabbia, la frustrazione per le potenzialità inesprese e i sogni perduti di una

generazione, la sua, rinchiusa in un'utopia che non le appartiene.

Nota: Purtroppo non potevo essere presente, perché la mattina presto dello stesso giorno dell'evento sono partita per Roma per sostenere l'esame finale del master universitario – il quale era il secondo master da me conseguito con successo in breve tempo – nel giorno successivo presso l'Università degli Studi di Roma Tor Vergata, il quale l'ho conseguito in data 12/06/2009 con la votazione di 96/110. (Il primo Master: 1 luglio 2008 – 31 gennaio 2009. V. la rubrica *Appendice* e più dettagliatamente sull'Internet le seguenti pagine: <http://www.osservatorioletterario.net/drengo-master.pdf> <http://www.osservatorioletterario.net/esami-master-iad-lc2.pdf>)

Bttm

- Ferrara -

APPENDICE/FÜGGELÉK

Rubrica delle opere della letteratura e della pubblicistica ungherese in lingua originale e traduzioni in ungherese

VEZÉRCIKK

Lectori salitem!

Az előző két vezércikkem elmélkedéseit most az irodalomban szereplő nőikkel kapcsolatban folytatom, természetesen a teljességre való törekedés igénye nélkül. Ez az ötlet április utolsó napjaiban született az «Olaszok és a szex» c., az akkor megjelent «Focus»-ban olvasott cikk során, amelyben a következőket lehetett megtudni: Börtönbe kerülhetett az az asszony, akit házasságon kívüli kapcsolaton rajtakaptak, mint ahogy ez megtörtént Giulia Occhinivel, aki „hivatalos” kedvese, majd később felesége - de Olaszországban nem ismerték el a Mexikóban kötött, válás utáni házasságot – volt a nagy kerékpárhajó, szintén házasságot kötött Fausto Coppinak és a tőle származott, akkor törvénytelennek minősített fiának volt az édesanyja. Néhány hónappal ezelőtt a Rai csatornáján láthattunk Coppiról egy Tv-filmet. Az ilyen eset 1968-ig sok olasz nővel előfordult. Ebben az esztendőben törölték el azt a törvényt, amely egy hónapos börtönnel büntette a házasságtörő asszonyokat – a férfiak részéről elkövetett házasságtörést viszont nem büntették ilyen fokon, azt nem tartották ennyire botrányosnak (!!!!) –. Azóta megváltoztak az olasz törvények, megváltozott az olaszok gondolkodásmódja a szexuális kérdésekkel kapcsolatban a neveléstől a pronográfiáig. Az újság cikk arról is tájékoztatta az olvasókat, hogy a folyóirat mellékleteként három Cd-t jelent meg ezzel kapcsolatban a kiadó „Tilos történetek, az olaszok szexuális szokásainak forradalma” címmel, amely téma három fejezetre tagolódik: „Házasságtörés az első háború utáni években” (Occhini, Callas, Mina esetét tárgyalja), „A cenzúra és a közszemérem” (a szexuális háttérű, nagy politikai botrányok korszakáról az ehhez fűződő Wilma Montesi gyilkosságáról számol be; '68, a szexuális forradalom, a feminizmus okozta nagy kulturális- és társadalmi változások koráról, a fogamzásgátló tabletták, a válás- és abortusztörvény

kérdésköréről láthatnak az érdeklődők összeállítást); „Az első pornófilmekről az utolsó megtört tabukig” (a XX. sz. első erotikus, fekete-fehér fényképeit mutatja be, az Európában keringő, a fasiszta '20-as évek első pornófilmjeiről, sztriptízáról, „csak férfiaknak” szóló folyóiratokról szól...). Gondolom, hogy a felnőtt lakosság versenyt futott ezen kiadói termékekért...

A „Le donne nella società italiana di ieri e di oggi: Donne italiane nella letteratura, nel giornalismo” („Nők a tegnap- és ma olasz társadalmában: Olasz nők az irodalomban és az újságírásban”) c., a folyóiratunkban terjedelmesebb és rövidebb formájában publikált tanulmányomat – ez utóbbi terjedelmű megjelent 2004-ben a Szegedi „Juhász Gyula” Tudományegyetem Tanárképző Karának olasz tanszéke által megjelentetett „Annuario 2004” („Évkönyv 2004”) c. kötetben – az alábbiakkal kezdtem: „A női létkérdés még mítoszok és távoli és különféle célkitűzések között hullámozik. A férfiak az érzelmi kapcsolatok határain túl gyanakodva szemlélik továbbra is a nőket, elítélik őket és bizalmatlanok velük szemben. Hosszú és élményekben gazdag volt az út addig, amit az elért vívmányokig sikerült megtenni a férfiak történelme diktálta kronológiában. De ma már tudjuk, hogy bizonyos vívmányok valójában nem voltak kivívott eredmények... A nőkérdésre történelmileg rányomta bélyegét a szexuális különbözőség, amelyet azonnal alkalmaztak a szociális szerepek, a kulturális és morális kondíciók terén. Így a férfiak és nők közötti szexuális különbözőség alapján határozták meg a szerepeket: a férfiaknak jutottak a hatalmi szerep, a döntéshozatal és a vezetés; a nőknek osztották ki az alárendelt szerepeket, az otthon és a család gondozásával helyhez kötötték, a férfiaknak alárendelték a nőket, s ezzel megakadályozták nemcsak a fejlődésükben és önmegvalósításukban, hanem megfosztották a szabadságától és autonómiájától s változatlanul az alárendelt szerepekörök jutottak nekik. A nők szociális-kulturális kondíciója befolyásolta az irodalomban való jelenlétüket is: a nők irodalmát az antik idők óta alacsonyabb rendűnek tartották, mert nem volt robbanóerejű és szétterjesztett, mint a férfiaké. Ennek

ellenére jelentős és elismert, energikus íróknak jelentek meg az irodalmi porondon: irodalmi tárgyból, ihlető műzsákból valós szereplőkké, szerzőkké váltak.»

A legrégibb időktől a női figura megihlette a művészeket, nagy hatással volt a költészetben a kollektív képzeletre. Hogyan ábrázolták a nőt az olasz irodalomban? Nézzük röviden a Stilnovistáktól elindulva – amely témára nem tértem ki a fent említett esszémben –. A nő-angyal alakábrázolás tipikus jellegzetessége az olasz lírai kifejezésnek, amely a provanszál költészet mintájára születik. A provanszál költészet nőalakja leginkább udvari hölgy, laikus, néha egy uralkodó, eléggé művelt, akinek a trubadúrok felajánlják verseiket. Ez a női alak majd átváltozáson megy keresztül, teljesen elveszíti fizikai sajátosságait s teológiai értelmezést nyer. E folyamat csúcspontját Dante Beatricéja jelenti, az „Új élet”-től [«Vita Nuova»] a „Színjáték”-ig [«Commedia»] a költő minden emberi vonásától megfosztja a teológiai fogalom legtisztább értelemben vett megtestesítése céljából. Egyébként teológiai kontextusban a női alak legelőször Guido Guinizzellinél jelentkezik, ő a **nő-angyal** [donna angelo] megalkotója. Dante és a stilnovisták – édes új stílus képviselői – számára Guinizzelli a kiinduló pont, akit Dante valóságos mesternek tekint mind a maga, mind az összes stilnovista számára (v.ö. Purgatórium XXVI./7. sor): a stilnovisták előhírnöke, aki felavatja az olasz líra új megjelenési pillanatát, új költői képét. Ez a megújulás nem kis értékű, hiszen az előző hagyományokat figyelembe véve a szerelem sosem jelent meg vallásos közegben. Dante költészetében a női alak a maximális absztraktság csúcsára ér. Az absztrakttá válás folyamata a provanszális költészetben kezdődik, amelyet átvett a Szicíliai Iskola, Guinizzelli érvényes szimbólumokkal gazdagította, s az „Isteni színjáték”-ban Beatrice átváltozásával teljeseedik be: a nő-angyaltól a szubjektív spirituális élményen keresztül a férfi számára az üdvösség elérése az isteni kegyelem hordozójává teszik, amelynek következtében a nő méltóvá válik a teológiai szimbólumhoz.

Francesco Petrarca egy új költői évszakot indít el, a „Daloskönyv”-vével [«Canzoniere»] a szerelmi költészet legmagasabb szintjét éri el. A „Daloskönyv” főszereplője, Laura egy párhuzamos, a dantei világgal ellentétes univerzum megalkotásának szándékával született: egy új női figura, hús- és vérből álló hölgy, még akkor is, ha a halhatatlanság jegyeivel ugyanúgy rendelkezik, mint Dante Beatricéje.

Az első olasz nő, aki irodalmi indíttatásból vesz kezébe tollat, az 1200-as évekbeli firenzei **Compiuta Donzella**, akitől csak három trubadúri és énekmondó stílusú, szerelmi és fájdalmas szonett maradt fenn. Az első vulgáris olasz nyelven – a korabeli firenzei közbeszéd nyelvén – szóló női hang. A XVI. századig kell várni, hogy ismét találkozassunk kiemelkedő női rímelőkkel. A reneszánsz Itáliában a sikeres költőnők a férfiak által diktált normák szerint verseltek, mégsem részesülhettek a férfiakat megillető méltóságban. Az ő elismerésük és sikerük maximum csak a minimális formai és tartalmi síkon történhetett meg. Ennek ellenére mégis találunk két kiemelkedő költőnőt, akik eltérnek ettől a szabálytól. Életük teljesen visszautkröződik a költeményeikben és nagy mértékben idegen a domináns, férfiak diktálta modelltól: **Gaspara**

Stampáról (1523-1554) és **Isabella Morráról** (1520-1546) van szó, akik, ha egymástól eltérően, de megfizettek másságukért. Stampa az első XVI. századi jelentős női petrarcai hang. Halálának évében publikált verseiben a szerelmétől elhagyott nő érzelmi állapota, lelkivilága tükröződik. Költeményeinek újdonsága, hogy mer ön maga lenni verseiben: a költőnő első esetben a költeményeinek egyaránt szerzője és főszereplője. A másik – szintén petrarcai hang – költőnőtől 13 vers maradt fenn, ami halhatatlanságot hozott számára: a három fivére megölte őt és később a nemes don Diego Sandoval de Castrót is a titkos szerelmi kapcsolatuk miatt.

A reneszánsz utántól a barokkig hallgatás következett be a nők részéről. A barokk elvetette a petrarcai örökséget, igyekezett szakítani a hagyományokkal. Jelentős változás tapasztalható az esztétikai ízlésben. Különösen az irodalomban észlelhető ez a változás, leginkább a szerelmi lírában: a női alakok végre valós, hús-vér alakok, konkrét fizikai tulajdonságokkal, amelyekről nem idegen a csúnya, a hibás női alak sem. A barokk női profilok változatosak és sokfélék, mint ahogy a valóságban is azok. A barokk női figurák már nemcsak szóképek, de – sőt – lehetnek sötét bőrűek, szemüvegesek, vakok, sánták, fogatlanok, öregek, csúnyák. A női alakok változásával a szerelemfelfogás is változik: a szerelem emberi érzélemmé válik, s nem függ többet az abszolút etikus-teológiai értéktől.

A XIX. sz. második felétől a nők, különösen a nagypolgárság körében élők felsőfokú tanulmányokba fognak s a kultúra segítségével sikerül érvényesíteniük zsenialitásukat. A nők a középkortól az újkorig akadályozva voltak, a férfiak uralta társadalom minden társadalmi-, politikai- és kulturális tevékenységből kizárta őket. A XVII-XIX. században bizonyos korlátokon belül kezd valami megmozdulni a publikus szférában: megnyíltak a művelt, irodalmár nők által vezetett szalonok, ahol lehetővé vált a filozófiai- és politikai új áramlatok keringése, s így társadalmilag is kezdték elfogadni a tanult, művelt, jólnevelt, irodalmár hölgyek jelenlétét, megjelent egy a zárdákon és a családon kívüli női modell s ezzel kezdett megnyílni az emancipáció felé vezető út.

A XX. században, 1906-ban megjelenik **Sibilla Aleramo alias Rina Faccio** nagy visszhangot keltő „Egy nő” [«Una donna»] c. regénye, amely a társadalmi és irodalmi emancipáció kinyilvánítása: túllép a századokon keresztül csakis és kimondottan a családi-, anyasági- és házastársi szerepekhez láncolt női léten. Ezzel Olaszországban újra felvetette az ibseni babaház-problematikát. A női kérdést feszegeti, radikálisan kritizálja a hagyományos feleség-anyja szerepköröket meghatározván a szabad és autonóm női identitást, s a két nem közötti kapcsolat új dinamikájának megteremtését javasolja. A könyv azonnal irodalmi üggyé vált, hét nyelvre lefordították, Maxim Gorkij és Pirandello nagyra értékelték. A másik oldalról viszont botrányosnak tartották, mivel a regényben publikusan megfogalmazza a saját, a nő saját magához való jogát, mint első számú kötelességet, amelyet az anyaság fölé helyez. Főlölesleges magyarázni, hogy akkor, s nemcsak akkor, mit váltott ki ez az állásfoglalás.

Aleramo mellett itt van néhány írónő, akik benépesítik a XX. század első éveit: **Vittoria Aganoor**

Pompilj, Matilde Serao, Annie Vivanti Chartes, Grazia Deledda, Ada Negri, Margherita Grassini Sarfatti – ez utóbbinak dedikálja Ada Negri első verseskötetét, amely „A magányosok” [«Le solitarie»] címet viseli –, **Amalia Guglielminetti**, akinek Guido Gozzano 1907. június 5-i levelében válaszolva tolmácsolja a „La Stampa” kritikusanak, Dino Mantovaninak a véleményét, aki benne Gaspara Stampa és Saffo ötvözését látja megtestesülni.

Compiuta Donzellától sok nagy olasz nő közeledett az íráshoz a legkülönbözőbb motivációkkal és szándékokkal. A XIX. század végéig íme néhány említésre méltó név: **S. Caterina da Siena [Sienai Szt. Katalin], Antonia Pulci, Alessandra Macinghi Strozzi, Isotta Nogarola, Cassandra Fedele, Laura Cereta, Lucrezia detta Imperia, Vittoria Colonna, Tullia d'Aragona, Chiara Matraini, Laura Battiferri Amannati, Veronica Franco, Isabella di Morra, Olympia Morata, Moderata Fonte, Isabella Andreini, Lucrezia Marinella, Maria Clemente Ruoti, Faustina Maratti Zappi Luisa Bergagli, Diodata Saluzzo Roero, Gaetana Agnesi, Eleonora Fonseca Pimentel, Cristina Tivulzio Belgioioso, Caterina Percoto, Contessa Lara, Neera, Maria Messina.**

A XX. században egyre több értékes írónőt és költőnőt találunk, akik szabadon fejezik ki érzelmeiket, szabadon nyilatkoznak gondolataikról, világnézetükről. Íme még néhány írónő 1850 és a XX. sz. '70 évek közötti időkből, akik közül néhányan még közöttünk vannak és aktívak: **Caterina Percoto, Contessa Lara, Rosa Rosà, Gianna Manzini, Anna Banti, Fausta Cialente, Alba de Cespedes, Elsa Morante, Antonia Pozzi, Amelia Rosselli, Giulia Niccolai, Margherita Guidacci, Maria Luisa Spanzani, Amanda Guiducci, Gina Lagorio, Dacia Maraini, stb.**

A XX.sz. elejétől még számos nőíró, nőköltő lehet felsorolni, de ötletszerűen csak néhányat említek meg, ahogy eszembe jutnak, a lista egyébként hosszú: **Mariella Bettarini, Francesca Durante, Ornella Fiorini, Giovanna Mulas, Daniela Raimondi, Fabrizia Ramondino, Susanna Tamaro, Patrizia Valduga, Sara Virgillito.**

Az utóbbi 20-25 évben az írónők jelentősen benépesítik az olasz irodalmat, valamivel több mint 50 %-ban. Abból a szempontból, hogy a nők írnak és publikálnak, már nem lehet mondani, hogy a kisebbséget alkotják.

Az új olasz irodalom, nőké és férfiaké, konvencionálisan 1981-ben kezdődik, ez az év a valós vége a XX. századi irodalomnak. A XXI. századi irodalom a naptárinál valamivel korábban nyit s az alábbi tényezők határozzák meg: plot, narratív funkciók, különösen a lingvisztika jelenti a valódi forradalmat. A századvégi írónők közül jegyzik a következő tollforgatókat: **Silvia Balestra, Laura Pariani, Carola Susani, Paola Mastrocola.** Ugyanakkor a századvégi olasz irodalomban helye van a tradíciónak is, amely nem feltétlenül jelenti a már kodifikált struktúrákhoz és nyelvezethez való visszafordulást. Számtalan módon lehet regélni, úgy is, ha a hagyományoknál maradunk. **Romana Petri** azon írónők egyike, akiknek nyelvezete rendkívül irodalmi, sokszor a nyomozó lélektan alkotó munkájára jellemző, különlegesen választékos, szerteágazó leírásokkal. Ezen írónők regényei nem a

kisebbség életéről szólnak, hanem a szereplőkből, az olvasó nőkből a tudatos nőig eljutókról, akik tudatában vannak annak, hogy aktív részeseik az irodalomnak, avantgarde műveltükben talán még meg is előzik férfi kollégáikat.

Látható, hogy mennyi nőköltő és nőíró hagyott mély nyomot az irodalom mezején s csak részben említettem meg közülük néhány nevet!... Ennek ellenére nagy kár, hogy az irodalmi lexikonokban, irodalomkönyvekben javarészt csak férfiakat sorakoztatnak fel e kötetek szerkesztői, szerzői, pedig hát semmivel sem alacsonyabb szintűek férfítársaik munkáinál. Sőt! Ennek miértjét sajnos tudjuk...

(Megjegyzés: ezen vezércikk az eredetinek rövidebb változata.)

Mttb

LÍRIKA

Bodosi György (1925) — Pécsely LÉGY ÖNMAGAD

Légy magad, légy önmagad!
Küldöz a szó, hív a hang.

Légy magad, légy önmagad!
Bátran bontsd ki szárnyadat.

Légy magad, légy önmagad!
Tűzd ki, küzd ki sorsodat.

Légy magad, légy önmagad!
Se szebb díj, se nagyobb rang.
Légy magad, légy önmagad!
Égj, lobogj, szórj lángokat.

Légy önmagad!

KÉT PATAK

Zavard meg újra álmomat
Noce, alpesi zuhanópatak.
Betölti ébrenlétemet
A Homoród. És az sincs közelebb.
És az se szelídebb. Vadabb.
Bár csak a hegy oldalából ered,
medvéket itat még s farkasokat.

Zavard meg újra álmomat
Presanella. Csúcsaitokat
örök hó lepi tiroli hegyek.
A Hargitánál azok a telek,
azok fájdtják a csontjaimat.
Az az idő ott. Azok a szelek
zörgetik, verik ablakomat.

Messzi két hegycsúcs, távol két patak,
hogy egyesítsem habjaitokat?
Hogy görgessem összebb köveitek,
gondjaitokat, vagy – még nehezebb –
tengerhez sodró vágyaitokat?
Apám, anyám, mint két tenyeremet
Székelyföld, Tirol összehajtalak.

Völgyeiteket, falvaitokat,
Magas, fenyves hegyláncaitokat,
Hasonló sorsú népeiteket
Közelítse rokoni szeretet.
Bennem vagytok. Nemcsak a lábamat
Emelem, karom nyújtom értetek,
Az emlékezet tör alagútát.
Így kerülnek fel a magyar szavak
Számra, amely formára olaszabb.
Két ősi táj így fekszik közelebb
S keres közös vágyakat, képeket.
Innét-onnét is hajt az indulat.
Együtt görget bennem követ
Zúgva a Noce s Homoród patak.

Óhaj

Székelyföld, Tirol, összehajtalak
Mint tenyeremet. Ősi mozdulat.
Anyám rámhagyta. Ima, Lelkemet
Nytja fel, mint ó könyvfedelet.
Felolvasom az ottaniakat,
A túliakat, ittenieket,
A majd csak akárhonnaniakat.

RP

Végy jókora nyugalmat,
Elegyítsd közönnyel,
Tégy hozzá gúnyt, csipetnyit.
Adj hozzá humort üvegszám,
Derűt, amennyi befér.

Önts le a hízelgés szirupjával
Szorisd össze félelmed gépeivel.
Törleld szét apró tablettákká-
Vond be a hazugság mázával.

Így próbáld lenyelni.
Még hányszor kell bevenni?

A Nap hiánya c. kötetből (Magvető, 1972)

HAZÁDNAK MEGRENDÜLTEN IS

Hazádnak megrendülten is
Maradj híve, magyar!
Úzzön, vessen akárhová
A Sors, ne akarj
Más lenni, maradj mindenütt,
Gyűlöltén is magyar!

Kárhozatunk? Csak az a dal,
Amit dúdolt anyánk
Bölcsőnktől kezdve mennyi baj,
Hány vész zúdul reánk:
Rabság, kín, halál- s mind barát,
testvérkéz méri ránk!

A Nagyvilágon e kívül
juthat számodra hely.
A másutt nem az otthonunk,
Csak takar: nem nevel,

Nem ápol. Rémülten futunk,
ha mégis menni kell.

Ez ápolt, nevelt. Ezt javítsd
Tedd jobbá. Ez hazád.
Őt ékesítsd, érette küzdj
Koszorúzd homlokát.
Miatta élj, s halj, hogyha kell
Művelj ezer csodát!

Megtörve már és fogyva már
Oly nép küzd és szenved itt
Ki bátran a világ elé áll és tiltakozik
Ismétli rendületlen költők szavait
Szabadságot mindenkinek, ki a Földön lakik.

Az Ébresztgetések c. kötetből (1991, saját kiadás)

LECKE
(1957)

Síkok, halmok, hol idegen terek
Ütköznek össze. Törnek, metszenek
egy balsorsú hű nemzetet, aki
csonkult idomait csak építi

századok óta. -Itt hegyes szögek
zárnak be s túrni kényszerítenek.
Mégis felírta nemegyszer e nép
Szabadság-egyenlőség szebb jelét.

Egy igaz és valós egyenletet.
Megoldani mit másutt sem lehet.
A tétel jó, csak rossz a számítás.
Magunkat okoljuk? A végzetet?
Kíáltsuk: az egész világ hibás!
Magyarok! Újra tűrés! Hallgatás!

Az idő marasztalása c. kötetből (Veszprém 1998)

MESSZI SZAKADTAM

Unokatestvéreimmel, rámhasonlító
Idegennyelvű férfiakkal
A messzi Alpeseekben, anyám
Szülőfalujának templomában
Hallgattam olasz misét.
Rámcélozva, a megtért idegenre, valami olyasmit
Mondatott a pap, hogy –lám,
visszatalál minden az eredetéhez,
de én a tárt templomajtón át
figyelve a havasok
idegen csillogását, behallva
a vízesés vad zaját, éreztem:
hiába tanulom nyelveteket
egészen megérteni nem fogjuk
soha egymást, közeli rokonaim,
unokatestvéreim vagytok,
de én messzi szakadtam,
mint a hegy másik
lejtőjén lefolyó patak.

A Kő, kerék, víz c. kötetből (Magvető, 1968)

Botár Attila (1944) — Veszprém
ÚJABB FÉLCÉDULÁK

XVI.

A vároldal. Alkalmi szökőkút
 még érintetlen tincseibe veszve
 asszony s lánya lejt át az időn úgy:
 soha tekintet és szív ne felejtse.

XVII.

Kettőnek lenni fáj. Ó, irgalom!
 Hiába mondod: „Egy veled az Isten.”
 Az idő rozsdáját kiizzadom,
 magányos páncél: nő körül az ingem.

XVIII.

A meséből néhány lapot átír
 tudásod, ettől a mese még mese.
 Lehet: mézet szopogat a vámpír,
 s egy zugolyban pók a Vénusz hitvese.

XIX.

A szív kanócán lobog, elakad,
 rohan a láng, ácsorog, félre-csámpáz.
 Első, világos lépcsőfokokat
 feléd homályban teszi, Tiszta Lámpás.

XX.

Szegényen. Csak a szél tudta nevét.
 Úgy élt kietlen vagy kies vidéken
 a homályt szemelgető ivadék
igen és nem világos szóközében.

Wladislaw Broniewski (1897-1962)
NÉVTELEN

Akár egy távoli dal, mint illatos orgona
 virág lángja a Visztula partján,
 mint mámor mely vízbe sodor
 a mazóvi, vakító fényben,
 ami még nem volt s egyszer talán lesz majd,
 megriad, félve reszket még,
 akár nyírfa ágacska, új levelet hajt,
 amely futna, ölelve,
 visszafoghatatlanul akár a májusi pázsit,
 mint parton a víz csobogása,
 mint madár, amely felhők közt cikázik,
 s vele repül párja,
 mint szárnyak suhogó hangja lebeg magasan,
 mint boldogok az égben
 bennem ő olyan volt, olyan,
 hogy most túl nehéznek érzem...

Fordította © **Tamás István**

Ornella Fiorini — Ostiglia (Mn, I)
A KIMONDOTT SZAVAK
 (Li paroli diti / Le parole dette)

Ma éjjel
 a hold is
 hamisnak látszik

követ engem
 a biciklin
 eltűnik, felbukkan
 fehéren,
 kereken alászáll
 a Pó
 vizén függ
 ma éjjel sikerül
 majd megterítenem
 az asztalt
 az édes vizek
 találkoznak a keserű
 vizekkel
 és kagylókról mesél
 a tenger
 most már ismerem
 az összes
 kimondott szót,
 a bőrömön
 válnak valóra
 és a Pó
 olyan nagy lesz
 holnap is,
 hogy én nem leszek
 én
 többé.

EGY MÁSFÉLE SÉTA

(Na caminata diferente / Una camminata diferente)

Szeretek sétálni
 az emberek
 szeme mögött
 begyűjteni
 a halánték
 mentén
 lecsorgó
 időt,
 fényes
 vagy füstös
 szerelemek tengerét
 virágok közé
 kifeszítve,
 vagy lyukasan
 és eldobva,
 jégcsapokba
 belefagyva
 aztán
 míg rebbennek
 a pillák
 megérkezem
 a szájszögletébe
 vagy az alá
 és kezembe fogom azt,
 ami az álmokból
 megmaradt.

*Az eredeti versszövegeket ld. az előző számunk 43-45.
 oldalán, a «Cocktail delle Muse gemelle» c. rovatban.
 Interneten pedig az alábbi oldalon:
<http://www.osservatorioletterario.net/cocktail67-68.pdf>*

Fordította © **Erdős Olga**

Gyöngyös Imre (1932) — *Wellington (Új-Zéland)*

ANYÁM ELVÉT IDÉZŐ KIS SZONETT

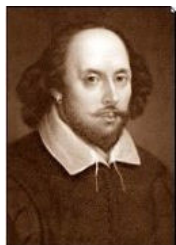
Mi illenék pillangó kellemedbe?
Az igazság, mely könnyeket fakaszt,
vagy ajkaidra, ha mosolyt rebegne
kegyes hazugság, gyógyító malaszt?

Realizmusunk csak így eltemetve
vén őszből is varázsol új tavaszt,
lelked deríti áldott kikeletre
és búbájával ápolgatja azt.

Míg eszed minden rútat, rosszat elvet,
(s ez róttá fel anyám magas korát!)
ha csak a szépre, jóra van figyelmed,

sok buktatódat könnyen hágod át.
Ha csúf valóság nem tör mind elő,
az élet jobban elviselhető!

1996 előtt

SHAKESPEARE-SOROZAT– VI.

William Shakespeare (1564-1616)

3. Sonnet

Look in thy glass, and tell the face thou viewest.
Now is the time that face should form another;
Whose fresh repair if now thou not renewest,
Thou dost beguile the world, unbless some mother.
For where is she so fair whose unear'd womb
Disdains the tillage of thy husbandry?
Or who is he so fond will be the tomb
Of his self-love, to stop posterity?
Thou art thy mother's glass, and she in thee
Calls back the lovely April of her prime;
So thou through windows of thine age shalt see,
Despite of wrinkles, this thy golden time.

But if thou live rememb'ed not to be,
Die single, and thy image dies with thee.

Szabó Lőrinc fordítása

Nézz tükrödbe, s mondd az arcnak, melyet látsz,
most kell mását megszerkesztenie;
ha most nem újírod, friss dísz elhagy:
minket csalsz s anya-üdvöt ölsz vele.
Mert hol a szép, ki méhe parlagát
elzárja férji szántásod előtt?
S a balga férfi, aki önmagát
imádva, sírba öli a jövőt?
Anyád tükre vagy: édes tavaszát
láthatja benned; s te is így fogod
nézni vénséged ablakain át,
bár ráncosan, mai arany korod.
De ha múlásnak szánod életed,
halj magad, s képed együtt hal veled.

Gyöngyös Imre fordítása

Pillants tükrödbe s mondd el a képnek:
itt az idő változtatni az arcod,
mert hogyha az megújulást nem ér meg,
anya-áldást s világot kell csálnod.
Van-e szépség, ki méhe parlagának
tiltaná férji művelésedet?
Vagy: van, ki szerelmese önmagának
s utókorának vége az lehet?
Virágzásának kor tavaszát
anyád idézi, kinek tükre vagy,
hogy lásd idődnék ablakain át,
ráncokkal együtt, arany korodat.
Ha nem őriz meg az emlékezet,
magad halsz, s képed is meghal veled.

Gy.I. megjegyzése:

A Bárd, özvegységében, csak úgy, mint a 2. szonettben, házasságon töri a fejét. Ez az ideje egybe esik a kocsmárosné terhességével. Az utókor tudja rég, hogy fia lett, de nem is házasodott meg másodszor. Helyenként Szabó Lőrinc olyan tömörségű fordítást talált, amit nem lehet javítani és, ha nem akar az ember plagizálni, nagyon nehéz átfogalmazni és főleg átverselni az angol szöveget.

4. Sonnet

Unthrifty loveliness, why dost thou spend
Upon thyself thy beauty's legacy?
Nature's bequest gives nothing, but doth lend
And being frank, she lends to those are free.
Then beauteous niggard, why dost thou abuse
The bounteous largess given thee to give?
Profitless usurer, why dost thou use
So great a sum of sums, yet canst not live?
For having traffic with thyself alone,
Thou of thyself thy sweet self dost deceive.
Then how when nature calls thee to be gone,
What acceptable audit canst thou leave?
Thy unus'd beauty must be tomb'd with thee,
Which, used lives th' executor to be.

Szabó Lőrinc fordítása

Tékozló báj, mért pazarlod saját
gyönyörödre szépséged örökét?
A természet csak kölcsönöket ad,
s mert bőkezű, csak bőkezűt segít.
Mért élsz hát vissza, szép zsugori a
bőséggel, melyet továbbadnod adtak?
Kamattalan uzsorás, ekkora
pénzt szórsz el, de a múlás rabja vagy csak?
Mert magaddal kalmárkodva csupán,
megcsalod magad felől szép magad;
s ha hív a természet a sír után,
mily tűrhető számadásod marad?
Fel-nem-élt bájad veled száll a földbe;
használva: él és hagyatékod öre.

Gyöngyös Imre fordítása

Tékozló kellem, miért költöd el
fejed fölül szépséged örökét?
A természet mitsem hagy rád s ha kell
ingyen megkapod tőle kölcsönét.
Akkor szép fösvény, miért verted el
szétosztani kapott bőségedet?
Haszontalan uzsorás, mire fel
herdász vagyont, ha nincsen életed?
Mert, hogyha csak magaddal üzletelsz,
önmagad édes magadat csalog;
ha természeted elszólít s felelsz,
hagysz-e magadról jó bizonylatot?
Nem-használt bájord sírod titka csak;
használva osztod hagyatékokat.

Gy.I. megjegyzése:

Ebben a szonettben Shakespeare nyelvét egy kicsit
közelebb érzem kora köznyelvéhez és ezért döntöttem
úgy, hogy egy-két kifejezés csaknem megközelítse a
szlenget, de mindenesetre a mai henyébb köznyelvet
szeretném felidézni. Például: „...miért verted el...”,
„...magaddal üzletelsz...”, „...mire fel...”
Szabó Lőrincében a négy meghosszabbított sor nem is
annyira zavar, mint inkább a természetellenes
átdobások: „zsugori a...” és a ráütő rím: „...ekkora...”!

6.) Folytatjuk

Gyöngyös Imre
- Wellington (Uj-Zéland)-

Trilussa (alias Carlo Alberto Salustri, 1871-1950)
ER SOMARO E EL LEONE

Un Somaro diceva: - Anticamente,
quando nun c'era la democrazzia,
la classe nostra nun valeva gnente.
Mi' nonno, infatti, per avé raggione
se copri co' la pelle d'un Leone
e fu trattato rispettosamente.

- So' cambiati li tempi, amico caro:
- fece el Leone - ormai la pelle mia
nun serve più nemmeno da riparo.
Oggi, purtroppo, ho perso l'influenza,
e ogni tanto so' io che pe' prudenza
me copro co' la pelle de somaro!

A SZAMÁR ÉS AZ OROSLÁN

Egy Szamár imígy szólt: – Hajdanában,
a demokrácia hiányában
a magunk fajtája semmit sem ért.
Ezért nagyapám az igazáért
egy Oroszlán bőrébe rejtezett
és így őt övezte a tisztelet.

Változtak az idők, barátocskám:
– szólt az Oroszlán – a bőröm biz' ám

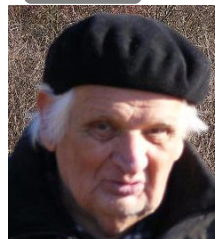
többé már védőpajzsak sem szolgál.
Sajnos befolyásom ma már nincsen,
olykor óvatosságból a testem
egy számár bőrébe kell, hogy rejtsem!

Római dialektusból fordította © **B. Tamás-Tarr Melinda**

Pesti Orsolya (1991) — Gödöllő **ÉRINTÉSEK I.**

halk zajok fülem
mellett reppennek
halvány árnyak mik
rosszat sejtetnek
s riadt pillantások
vetődnek rám
játszom szerepem
tétova cselekvést
mintha nem látnám
agyamban él
a kitörő vulkán
szívembe nem fér

PRÓZA

Bodosi György (1925) — Pécsely **MÚZEUMI BESZÉLGETÉSEK**

Megbolygatásuk óta első ízben az
orvoslakás verandáján szóltattak
meg ősi tárgyait. Fel is jegyeztem
néhányuk történetét.

Méltóbb helyükre kerültek már az
elnéptelenedő falu iskolájának egyik üressé vált
termébe. Sokukat üveges szekrényben tudtam
elhelyezni. Többnyire egyedül őgyelegtem közöttük,
hiszen érdeklődő látogató alig kereste fel ezt a kis
gyűjteményt. Abban a csöndben, amelyet közöttük
töltöttem módomban volt kihallgatni néhányuk
megszólalását. Néhányuk beszédét lejegyeztem.

Ősök

Szerencsénk van, hogy itt is egymás közelébe
kerültünk – kotyogta a közös agyagból gyúrt madár az
ősanyának. Igaz, abban a gödörben, ahol ez a minket
üvegen túl figyelő fickó megtalált, abban a közös
gödörben is együtt voltunk. Ott kellett bujkálnunk,
folytatta méltatlankodva az asszony. Noha oly sok
évezreden át tisztelet övezett bennünket.

Én a nagyon nagy madár, és te az igen kicsiny
asszonyka, hoztunk létre mindent, ami csak van a
világon. Az ég és a Föld egyesülése által. Nem csak az
embert, de még előbb az állatfajok és a növényfélék
sokaságát. De minden egyebet is, ezernyi dolgot,
tárgyakat, meg még a jeleket, a betűket, a
gondolatokat, egyszóval mindent. A táncot és a zenét
is.

Emlékszel – folytatta valamelyikük –, azokra a nagy
ünnepségekre, amelyeket minden holdtól idején
tiszteletünkre, ezek a völgylakók rendeztek? – Már
hogyan emlékeznék. Igaz, ugyan, csak ti, a férfiak, a
madártollakba öltözött férfiak táncolhattatok. Mi
asszonyok csak egy csapatba verődve nézegethettünk

benneteket. – De azért az ütemet ti szabtatok meg. Ágak közé feszített bőrökön dobolva, köveket összeütögetve, tenyereteket combotokra verdesve. – Meg a fenekünkre is. – És egyre vadabb és gyorsabb táncokat követelve.

Nem is bírta sokáig mindegyikünk. Végül csak egyetlen egy valaki maradt a tisztás közepén, és akkor – te erről ne beszélj, mert ez tabu alatt van! – Azt hiszed eltílt még mindig bennünket az ilyesmi? – Azt hiszem. És ha vétünk ellene, akár ki is dobhatnak bennünket ebből, a mégis csak kényelmes szekrényből. – Arról szó sem lehet, de tabu ide vagy oda, annyit mégis elárulok, hogy amikor lebukott a Hold, sikoltozva rontottatok neki annak az egyetlen férfinak és magatokkal vittétek a fák közé. – Így volt, azt sem tudtuk, hogy igazi madár, vagy ember az a lény, de soha nem került elő többé. – Valld be, hogy széttéptétek s felfaltátok! – Nem igaz, felrepült az égből! – Mivel, hogy tabu alatt történt a dolog, azt hazudsz erről, amit csak akarsz.

Mielőtt végleg összevesztek volna ezen, otthagytam őket. Amúgy is elhallgattak volna, mert ritka vendékként valaki belépett a terembe.

Egy szerencsés, sikertörténet

Fiúk, – állította sorba a bányába igyekvő erős embereket a csapat vezetője. Rajtatok a sor. Ez nem akármilyen feladat lesz. Amelyiktek a legnagyobb és a legszebb kővel – vagyis velem tér haza közületek, azt megünnepeljük. – mesélt erről, az a labda nagyságú kődarab, amelynek különleges helyet rendeztem be az egyik szekrénybe. Úgy beszélt olykor, mintha maga lenne az a fickó, aki megtalálta. De többnyire csak inkább róla szólt, és nem általa. A leglustább fickó volt valamennyi között. Utolsó volt a sorban akkor is, amikor azon az ösvényen haladtak a bánya felé, amelyet a dúsan tenyésző indák minduntalan befontak. Letaposták előtte az utat, neki már nem kellett megbotlania egyetlen liánban sem.

Vállas erős fickó volt, s nem is először vett részt ezen a kalandos kiránduláson, a fél napi járőrföldre lévő bányához vezető úton. Mindannyiuk kezében néhány szerszám volt csupán, egy ütő kő, s néhány szarvas- vagy tulokszarvból kihegyezett agancs. Már valamennyien elfoglalták helyüket a bánya falával szemben, és már ütögetni is kezdték a rétegeket, amikor végre valahára ő is odaérkezett és belekezdett a munkába. Már ökölnyi darabocskák csillogtak néhányuk markába, az övében még egyetlen darabocskája sem. Nem is nagyon érdekelte, hogy valami nagyobb kődarab kerüljön a kezébe, ám ekkor észrevette, hogy a rétegek között egy vékony résben valami bogárféle lény dugta ki a csápjait. Ekkor sem követ akart hasítani a falból, hanem a bogarat akarta kupán vágni. Odahelyezte a résbe a hegyes agancskapát és rácsapott az ütőkővel. A fal azonnal berepedt, és egy jókora, csaknem emberfejnyi darab hullott ki belőle, rá a bal lábfejeére. Akár a sikertől, akár a fájdalomtól ordított fel, a zajra a társak azonnal köréje gyűltek, csodálták a követ és ünnepelték a fiút.

Aztán megindultak hazafelé, ezúttal is ő baktatott a sor végén, hiába is tuszkolták volna előre, hiszen lesántult.

Hazatérésük után csak folytatódott az ünneplés, soha senki ekkora kovakő darabbal nem tért még haza a messzi bányából. Csakhogy neki bedagadt a lába, alighanem el is törhetett valamelyik csont a lábfejében. A főnök azonnal odahívatta a javasasszonyt és kezelésbe vetette, aztán több holdjárásnyi időre a munka alól is felmentette. Ez volt a legnagyobb ajándék, amit kaphatott ez a lusta fráter. Réges-rég meggyógyult már a lába, de ő még mindig játszott a sántát, s ha minden munka alól nem is tudta felmentetni magát, az alól már igen, hogy még egyszer abba a bányába küldjék.

A kudarc

Egyik nap olyan, mint a másik. Vagy mégsem? Szótlan számára mindkettő igaz lett. Erről az a kettétörött kőbalta beszélt nekem, amelyet többször is sajnálkozva vettem a kezembe.

Pedig a legkeményebb bazaltból volt a kő. Jó kézbe, vagy is inkább kezekbe is került, mert mielőtt Szótlan foglalkozott a megmunkálásával, már számos elődje próbálkozott a kilyukasztásával, talán tíznél is többen. Kellettek a törzsnek ezek a kilyukasztott éles kövekből készült balták. Nélkülük nem csak a fákat nem tudták volna kidöntögetni, de a vadak ellen sem bírtak volna védekezni. Szótlan kezébe akkor került ez a kődarab, amikor már a kisujja hegye belefért a rajta levő lyukba. Esélye sem volt arra, hogy befejezze a munkát, de azért reggeltől estig, egy fatuskón üldögélve csiszolgatta, vésegette szótlantul a kődarabot. Emiatt is nevezték el Szótlannak.

Azon a napon, amely mégsem volt olyan, mint a másik, megtörtént az, amit a legnehezebb volt elviselni. Minden előzmény nélkül széttört a kődarab, és értelmetlenül, befejezetlenül, kettéhasadva, csúfoskodott az alatta lévő fadarabon.

Nem a büntetéstől félt, szinte remélte is, hogy őt okolva a hibáért, a főnök mérgében agyoncsapja. De nem így történt. Sajnálkozva vette kezébe a főnök a követ, de szeme elé tette, s alaposan megforgatta, aztán kijelentette: nem a te hibád. Valami hajszálvékony idegen anyag került bele a kőbe, ami a bajt okozta. Ugyan ki tudhatta volna előre, hogy ilyesmi van a belsejében? Aztán elővett egy másik kődarabot, s Szótlan kezébe nyomta. Eredj vissza a helyedre, s kezdj bele ebbe az új feladatba! Ez nem fog kettétörni, még fiaid fiainak unokájának kezében sem, hiszen csak éleket csiszolunk belé. Bot végére erősítve így is hasznos szerszám lesz belőle.

Szótlan lehajtott fejjel - mert még mindig magáénak érezte a kudarcot- ment vissza a helyére és szótlantul, ugyanúgy szorgoskodva kezdett bele az új munkába. S ezentúl valóban egyik napja olyan lett, mint a másik.

Csáth Géza (1887-1919)
FEKETE CSÖND

Leírom ide, doktor úr, hogy miről van szó. Az öcsémről, a szőke, piros képű kisfiúról, akinek sötét szemei mindig a messzeségbe néztek. És még egy dologról. A

fekete csöndről.

Egyszerre nőtt meg.

Tegnap este még egészen kicsiny, kedves, pötyögő gyermekecske volt. És reggelre nagy kamasz lett. Iszonyú izomzattal, vastag sörtehajjal és gonosz, égő, félelmes szemekkel. Ó, hogy fájt a szívem ezen a reggelen. Tudtam, éreztem... hogy jó a fekete csönd. Óriási denevérszárnyakon.

Tele lett a rózsabokros, tiszta kis udvarunk utálatos, bűzös dudvákval. A ház tetejéről lehullott a cserép, s a falakról lepattogott a vakolat.

S jöttek borzasztó éjjelek. Kishúgaim álmukból hangosan fölsírtak. Apám meg édesanyám meggyújtották a gyertyát, és álomtalan, üres arccal néztek egymásra. Senki se tudta, mi történik, és mi fog történni. Csak én. Csak én. Én éreztem, hogy jó a fekete csönd.

Richard, az állati, undok kamasz, pénteken kitépte az udvaron a fiatal fákat, és lassú tűzön megpirította a fehér cicát, az Anikóét. A kis állat irtózatosan vonaglott, amíg gyenge, rózsaszínű bőre barnára pörkölődött.

Hogy sírtunk mindannyian. Richard pedig röhögve otthagyt bennünket.

Éjjel betört a zsidó boltjába, és kiszedte a pénzt a fiókból. Elszaladt vele, és elszórta az utcán. Reggel az ágyában aludt, amikor láttuk, hogy át van lőve a tenyere. A csendőr lőtte át. Édesanyánk letérdelt az ágy mellé, és gyengéden lemosta a vért. Richard nyugodtan aludt.

Ó, milyen utálatos volt.

Körülállottuk és sirattuk Richardot, a szőke, piros képű fiúcskát. És szorongva vártuk mindannyian a fekete csöndet.

Az édesapám egyszer kétségbeesve rákiáltott:

- Richard! Te gaz, gonosz állat, menj közülünk, ne lássunk többé!

Richard nem szólt semmit, de megette a húst mind, ami a tálban volt. A húgaim sóvárogva nézték, amint felfalta az ételt egymaga. Az apám az édesanyámra tekintett. Könnyes volt a szemük. Láttam, hogy apám halálsápadt, reszket. Félt Richardtól.

Fölugrottam és arcul ütöttem Richardot. Ő a falhoz vágott engem, és kirohant a szobából.

Lázasan feküdtem az ágyamban. Még vérzett is a fejemen a bőr, ahogy Richard megcsúfolt. Akkor jött meg. Éjjel. Betörte az ablakot, s a szobában termett. A szemeim közé vigyorgott, és rikácsolva beszélt:

- Fölgyújtottam az ispán házát, mert a lánya benn alszik a szobában, hófehér ágyban. A melle lassan emelkedik fel-le. Azután belekap az ágyába a tűz. Az én tüzem. Tüzes ágyban ébred föl. És a fehér lábát sötétbarnára csókolja a piros tűz. És kopasz lesz a feje is, mert a haja elég. Kopasz! Hallod, kopasz! Az ispán gyönyörű szőke lánya kopasz lesz.

Elvittük Richardot az orvoshoz. Azt mondta, hogy Richard bolond.

Miért lenne bolond? Miért éppen bolond?

Nem, ó, nem. Mindez a fekete csönd miatt volt. Jól tudom én azt.

Elvittük a bolondokházába. Amikor észrevette, hogy az ápolók megfogják, nekik esett. Véresre verte valamennyit. Azok aztán megkötözték, és vaspálcákkal ütötték dühös káromkodások közben. Richard véres tajtékot köpött a szájából, és bömbölt. Ó, de hogyan,

milyen iszonyatosan süvöltő hangon. Megtöltötte a hangja a levegőt, mérföldekre.

Mikor apával hazautaztunk a tébolydából, észrevettem, hogy a vasúti kocsik sarkai is tele vannak azzal az iszonyatos hanggal. Ha odaértél az ujjaddal valahová, menten kitört az elrejtőzött szörnyű bömbölés.

Richard még az éjjel hazaszökött. Széttörte az ablak vaspántjait. Leugrott az útra. A homloka bezúzódott. De azért hazajött. Szaladva.

...És nyomában a fekete csönd.

Hajnal volt, három óra. Ébren voltam, amikor Richard hazaért. Jól hallottam mindent. A kapun mászott be.

A fekete csönd pedig beborította a kis házunkat nedves, undok szárnyaival.

A virágok elhervadtak a kertben. Az alvókat nehéz, kínos álmom lepte meg. Csikorogtak az ágyak, nyögő, fájdalmas sóhajtasok hallatszottak.

Csak én voltam ébren, és füleltem.

Richard halkan átsietett az udvaron. Bejött a szobánkba, ahol azelőtt együtt aludtunk. Én nem mertem mozdulni. De Richard nem is törődött velem. Zihálva ledőlt az ágyra és aludt.

Ezután úgy történt minden, ahogy a fekete csönd akarta. Ránehezdedt a mellemre, és belebújt a vérem csöppjeibe. Irtózatoss volt. Menekülni akartam tőle, de odaköltözött az ágyamhoz, és káromgva a fülembé súgott iszonyú rémségeket.

Fölkeltem. Előkerestem a kötelet. Egy erős hurkot kötöttem rá, és odalopóztam Richard ágyához.

Úgy éreztem, mintha az agyvelőmet és a vállaimat mázsás kövek nyomnák. A térdeim roskadoztak.

Nagy, véres feje alatt átdugtam a kötelet, és belefűztem a végét a hurokba.

Egy kicsit vártam.

Richard mélyen hörgő lélegzettel aludt. Jól tudtam, hogy ha fölébred, megöl mindannyiunkat, hogy rá fog ütni öklével édesapánk szomorú arcára, hogy a hajuknál fogva végigvonszolja kis húgaimat az udvaron. Nem is haboztam hát egy pillanatig se. Teljes erővel nekifeküdtem a huroknak. Richard levegő után kapkodott, de nem ébredt föl; azután egy iszonyút nyögött, és kirúgta az ágy fenekét. Állati nagy teste vonaglott a kezeim között, de nem sokáig.

Egyszer csak hallottam, amint a fekete csönd elkezd kacagni. Örületesen, hangtalanul. Elöntött a hideg rettegés.

Richard kihűlt teste összezsugorodott a kezeim közt.

Gyertyát gyújtottam.

Az ágyban egy kis gyöngye gyermek feküdt. Szederjes kék arccal.

Az én kis bolondom volt, a szőke, piros képű, petyegő Richard öcsém. És sötét szemei a végtelenbe néztek.

A fekete csönd pedig - tisztán hallottam - kacagott.

Azt szeretném, hogy ne halljam többé ezt a kacajt, mert akkor fáj nekem a hátamban és a fejemben, és nem akarom látni a kis Richard sötét szemeit, amelyek a végtelenbe merednek; mert ez összeszorítja a torkomat, és sohase tudok aludni. Egyáltalán, doktor úr, nem tudok rendesen aludni.*

* Csáth Géza, «Mesék, amelyek rosszul végződnek», Összegyűjtött novellák; Magvető Kiadó 1994, Budapest.

Olasz nyelvű műfordítását ld. a «Prosa ungherese» rovatban, a 23-24. oldalon.

**Czákó Gábor (1942) — Budapest
BÖFI**

A jól nevelt Kisszerkesztő némileg izgult a rigófűtőös délutánon: mit szól a tisztes urakból és hölgyekből álló társaság az ő vaskos történetéhez. Mit szolt volna? Próbáltak ők már elég malacsgot, nem beszélve arról, hogy éppen mangalica szalonnát kóstolgattak, Édesszájú Lóorvos ajándékát. Természetesen hagymával, puha házikenyérrel, sőt némelyek zöld fokhagymát is harapdáltak hozzá, a tavaszi kert legfőlségebbi ízét.

S tudjuk, hogy a mangalica nem gyári malac. Attól olyan finom, hogy víg életét a világ örömeiben hemperegve tölti.

– Úgy adódott, hogy a zemplénbakonyi vendéglőben ebédeltünk. Egy német házaspár ült mellettem, illetve én húzódtam az ő közelükbe, hogy hallgatózással tartsam karban nyelvtudásomat. Rajtunk kívül üres volt az étterem. Ők végeztek előbb. Amikor a pincér elvitte tányérjukat, az ember egy iszonyatosat böfönt. Nem is egyet, mert egész sorozatot bocsátott ki magából, mint egy haldokló duda.

Rezesorrú Drámaíró szemüvege fölött a fiatalemberre nézett. Az folytatta:

– Az asszony szemrehányóan szolt férjére: No de Hans-Josef! Nem vagyunk egyedül!

A pasas legyintett: Ugyan, kedvesem! Tudnak is ezek németül!

BELÉPŐ

– Miért nem volt képes az Antall-kormány valódi rendszerváltoztatásra? – ismételte meg Barna adjunktus kérdését Rezesorrú Drámaíró a moszkvai hideg 2006-os megérkezésekor. – Miért nem tudta megfékezni a vadprivatizációt, az olajszőkítést, a kárpótoltak becsapását és a multikat, a nemzetközi óriásbankokat, meg az országra szabadult többi disznóságot, miért nem csapott nagytakarítást, amivel a választók megbízták? Talán saját történetem körvonalazza a kormány hatalmát.

– Mint tudják, annakidején a megboldogult miniszterelnök tanácsadói közt szolgáltam. Első munkanapomon leadtam a fényképemet, aztán vártam a parlamenti belépőmre. Eltelt egy nap, öt, telefonáltam az illetékeshez, aki visszaszolt, hogy már kész. Ismét telt-múlt az idő, ugyanazt a választ kaptam. No, fogtam magam, s lementem a tetthelyre, ahol egy középkorú elvtársnő – tán az anyukája kis késével – őszibarackot evett a gyönyörű, faragott íróasztalánál. Kedvesen közölte, hogy igazolványom kész, legyen türelemmel. Mondám, türelemmel vagyok, sőt leszek, s azzal leültem egy fotelba. Zavarba jött, s kérlelni kezdett, hogy legyen nyugodt... Biztosítottam, hogy az vagyok, s békés várakozásomat itt fogom végrehajtani. De lehet, hogy holnap... Holnapig is jól elleszek ebben a fotelban. Némi töprengés után letette őszibarackozó bicskját, s fölhevítte A elvtársat. Sajnos nála nem volt. Talán B-nél lehet? Vállat vontam, s mosolyogtam. Fölhevítte B-t. Ott sem találdott a belépőm. Ismét elkezdte, hogy

holnapra egész biztosan meglesz. Ó, a holnap nincs messze, ma erősen ebédeltünk, kibírom, időm van. Könyvet is hoztam. Hosszú percek teltek el így. Az elvtársnő elővett egy újabb őszibarackot, aztán mégsem vágott bele. Igyekeztem a lehető legszelídebben mosolyogni. Megint vártunk. Átcammogott a szobán vagy tíz iszonyatosan lassú perc. Ekkor fölállt, kinyitotta a páncélszekrényt, és kivette belőle a parlamenti belépőmet.

BECSÜLET, AZ

Zsózsika néni gondnok vala az aggok házában, ahol kemény munkát végzett a reája szorult szegény idősök szolgálatában; még fájt után is nehéz szatyrokat cipelt hazafelé, esőben, hóban, fagyban, teli zsírral, liszttel, mosószerekkel. Egy családi összejövetelen közéleti nyilatkozatot tett: a politikában mindenki lop, csal, hazudik.

A hallgatóság feje billegett erre meg arra. Erről Szőlősgazda szemtanúi vallomást tett Szépasszony szalonjában.

– Te, Zsózsikám, ilyent nem szoktál tenni? – kérdezte Pali, az asszonyság ágyastársa ravaszul hunyorítva.

– Tudod jól, Palikám – emelte föl hangját Zózsika –, hogy én soha. Én soha életemben nem loptam, nem csaltam, nem hazudtam!

Erre ittak, majd ettek, s megint ittak. Másra terelődött a szó, nevezetesen arra, hogy Zsózsika néni elsejétől nyugdíjba vonult, s nem sétáltathatta többé a dolgos nagy szatyrárt az öregek otthonába oda, s leginkább vissza. Meg is kérdezte szomszédasszonyát: – Mondd Arankám, sokba kerül mostanában a vásárlás a boltban?

**Szitányi György (1941) — Gödöllő
SZŐRŐS GYEREKEIM-X.**

Aba mindenkin túltett tengersok eszével, és fantasztikus tehetségről tett tanúságot a labdajátékokban is. Amíg a társasházban laktunk, amint labdát látott, beállt focizni. Elleste a cselezést, amit az ő méreteivel csak az volt képes komolyan venni, aki megtapasztalta a kis termetű, Schlosserrére (fiatalabbak számára: Garrincháéra) hajazó lábívű játékos technikáját. Valamelyik mellsőjét, többnyire a balt, mivel balkezes-ballábas volt, rátette a labdára annak méretétől függetlenül, keverő mozdulatokkal forgatta, majd amikor valamelyikünk el akarta rúgni tőle, villámgyors testcselt mutatott be, az ellenfél rámozdult az indulni látszó jószágra, az ellenkező irányban elrúgta a labdát, a megzavarodott ellenfelet gyorsan megkerülte, és vágatott a kapu felé.

Hogy honnan tudta, melyik az ellenfél kapuja, nem sejtettem se akkor, se most. Remekül szerelt, olyankor nem is harapott, és meg kiválóbban fejtelt. Egy méter húsz magasságig minden labda az övé volt. Újabb érthetetlen csoda: tudta, mi a kapu, tudta, hogy oda kell bejuttatni a labdát, és vagy magasra ugorva, vagy előre vetődve be is fejtelte.

A srácok többször rimázkodtak, hogy zárjuk a lakásba Abát, mert így nem lehet focizni. Lehetett. Annyira, hogy mi hárman alkottunk egy csapatot a párommal és Abával, s bárki, aki még előkerült, mert játszani vágyott, jöhetett, mi legyőztük őket.

Igaz, ehhez hozzá tartozik, hogy a páromnak még Abaénál is kivételesebb technikája volt. Annyira, hogy a házukban lakó, akkor még ifjúsági játékosnak, sőt barátjának, az ifjabb Albert Flóriánnak is ő tanított meg néhány labdakezelési trükköt. Nem csoda: a focizó és fejelő kislányt annak idején az egybenyakú Kocsis Sanyi tanította meg néhány dologra.

Én akkoriban még mozgékony és gyors voltam, befértem a családi csapatba, de meg kellett elégednem a harmadik helyel.

Amikor megérkezett Bernát, el kellett tekintenünk a játék örömeitől. A drága nagy cula sehogy sem akarta megérteni a labdarúgás lényegét és értelmét. Állandóan fölkapta a labdát (bármeekkora legyen is), és rohángált vele, miközben amikor csak tehetette, Aba hátát és fejét ütötte a bőrrel. Ha pedig bezártuk, úgy ordított, mint a Behemót, a világ végén is meg lehetett vadulni tőle.

Érett az elköltözés, és lassan leszoktunk a fociról.

Vissza akkor szoktunk ennek sokkal jámborabb változatára, amikor Bernátot kizárhattuk a családi házból, és a Csöpinek is becézett, kis növésű játékoskal a házon belül játszottunk. Használható technikánk révén át-átemeltük fölötte a labdát, ami kizárólagos tulajdonát képezte, de ha nem elég magasra emeltük, fejjel leszedte. Pillanatok alatt felfedezte és alkalmazta azt, amit kétlábú focisták kispályán csak ritkán szoktak: a mandinert.

Verve voltunk. A kisöreg jobb volt, mint mi ketten együttvéve. Mit csináljon két ember egy kutyával? Cicázzon, ez természetes. Egy ilyen jószággal azonban nehéz ügy volt, és ha eltúrta volna a dédelgetést, agyonkényeztettük volna elragadtatásunkban. Vele azonban játszani kellett, nem gyerekeskedni. Olyan pontosan tudta, hova pattan mandinerről a labda, hogy amint elrúgta, máris rohant a saját feje után, és ezt jól is tette, mert egyre vénülőbb csontjainkkal hiába vetődünk, a labda mindig pont oda ment, ahol ő várta.

Ha megkérdeztük az eldugott sportszerről, hogy „Aba, hol a labda?“, eleinte törte a fejét, szétnézett, és ha a kandalló tetején volt, oda mutatott, s addig ordított, amíg le nem vettük neki, de ha bárhol máshol, elérhető helyen volt eldugva, bemászott, és előhozta.

Bernát kint ordított, hogy engedjük be, de nem engedték. Egy-kétszer megpróbálkoztunk vele, de nem tudott ötletesebb dolgot kitalálni, mint felragadni a labdát, és azzal ütögetni Abát.

Bumbi számára ez az egész dolog teljesen értelmetlen volt és kimaradt belőle. A csimpánzkodás és a macska-, valamint madárhajkurászás még csak-csak, a séta rendben, de ez a labda-ügy nagyon messze esett az ő világától. Mint minden befogadott kutya, teljes odaadással őrizte a házat, azonban ő volt a környék leggyávabb kutyusa, és bármilyen cirkuszt csapott is, abban csak a leggyávabb postás hitt.

A leggyávabb postásnak fülsértő szopránja volt, és Tamásnak hívták. Ilyen vékony hangú embert, ilyen testmagassággal még nem láttam. Folyton nyávogott, hogy őt meg fogja harapni ez a kutya. Ez a téveszme elhatalmasodott rajta, ezért amikor nekünk hozott

valamit, sosem mulasztotta el, hogy összecsavart újságokkal üsse a jámbor fiúkat. Nagynehezen kivívta, hogy amikor jött, dühös ugatás fogadta. A postás sikoltozott, mint egy pánikba esett idős asszony, a fiúk ordítottak, így, amikor hallótávolságon belül voltam, mindig tudtam, hogy a postás van itt.

Később Tamás lenyúlt egy halom nyugdíjat, és büntetésből elhelyezték tőlünk.

Átmenetileg egy másik idegbajnok helyettesítette, aki egyszer azzal lepette meg, hogy őt az egyik kutyám megmarta, és meg is mutatott valami vékonyka karcolást a könyöke táján, ami vastag, agyonbélelt dzsekijén belül keletkezett.

Elővezettem a delikvenseket, hogy mutassa meg, melyikük volt a tettes. Abát kizárta, Bumbinak éppen súlyos sérülése volt egy téli fáramászás következtében, erősen sántított, maradt a világ legjámborabb jószága, Bernát.

Ezen röhögnöm kellett. A tőlem telhető legkomolyabb képpel fogadtam a Magyar Posta azon igényét, hogy az engem felkereső főnökek mutassam be Bernát oltási igazolványát. Valami nagyon nem stimmelhetett a dologban, még arra is gondoltam, hogy Tamás nyugdíjtolvaj, aki a továbbiakban egy közvetlen közeli, de másik körzetben ápolta a leveleket és a nyugdíjakat, valamint járulékokat, uszította új kollégáját a fiúkra. Beleszólt a főnöke által folytatott „vizsgálatba”, hogy hátha nem is az általa megjelölt kutya igazolványa, amivel az eb beoltottságát igazolom.

Komoly veszélyben forgott a testi épsége, amikor egy tigrisidomár nyájasságával megkérdeztem, szerinte melyik kutya oltási igazolványa ez, és szép lassan odanyomultam a kerítéshez. Akkor vette észre, hogy a vénember meglepően könnyen mozog, és vagy másfélszer akkora, mint ő. A főnöke leintette, de beosztottja védelmében megkérdezte, tudom-e, hogy én felelek azért, amit a kutyám tesz. Miután elmagyaráztam neki, hogy a magyar jog értelmében a kutya veszélyes üzem, és az általa okozott károkért üzembentartója felel, elkomorodott. Pedig nem vagyok jogász, csupán élvezem az abszurd helyzeteket, nemkülönben a jogászok nyelvezetét.

Megkértem a postást, mutassa meg a sebesülést. Boldogan rángatta fel a dzsekije ujját. Már alig látszott, hiszen egy álló nap eltelt az állítólagos esemény óta. Tetszik látni, mondta a főnöke. Látom, nyugtattam meg. A gyanúsított Bernát közben ott hevert a lábamnál, és unalmában vérszomjasan bóbiskolt. Ön látja a postaládámat?, kérdeztem a kézbesítő főnökét. Láttam. Ott volt, a kapun kívül. Akkor mondja meg nekem, amíg nem kell kórházba vinni a beosztottját, hogyan került kézbesítés közben a kapumon belülről a postás könyöke, amin a bemutatott karcolás keletkezett. De nagyon gyorsan válaszoljon, mert az a gyanúm, ha igazat beszél, akkor azzal kísérletezett, hogy hülye elődjéhez hasonló módon benyúlt, hogy meg tudja ütni a kutyáimat, és azért most komoly oka lesz kórházba menni.

Valószínűleg hangerőben is átléptem a tőlem megszokottat, mert Bernát kinyitotta a szemét, álmosan körülnézett, és feltápaszkodott.

Eltávoztak.

Néhány nap múlva kiderült, hogy a szorgalmas postás feljelentett az önkormányzatnál, és egy hölgy

felszólított, vigyem be hozzá Bernát oltási igazolványát. Megírtam neki, hogy nem teszem. Javasoltam, jöjjön hozzám, ha látni akarja, de ne mulassza el ugyanakkor hitelt érdemlően bizonyítani, hogy ő felettese a városi főállatorvosnak, és e minőségében jogában áll felülvizsgálni az általa kiállított oltási bizonyítványt. Kértem egyszersmind, tájékoztasson arról, ha neki ez valóban hatásköre, hol volt ő az elmúlt nyolc év alatt, amikor is ugyanígy ellenőriznie kellett volna a főállatorvos munkáját, de nem tette.

Ebben az ügyben többé nem jelentkeztek.

Arra azonban rájöttem, hogy ez a (csaknem) nyolc év nem vicc: ezek szerint Aba már igazán koros öregfiú, Bernát is a tizediket tapossa, sőt Bumbi is nyolc éves már.

Loncika betegeskedni kezdett, a veséjével kezdődött valami, de Bence, akit már illett Bence bácsinak szólítani, még mindig a konyhaablakon beugorva járt haza, holott a tizenharmadikat taposta.

*

Szerk. Megj.: A tisztelt Olvasók találkozhatnak az elbeszélésben állatokkal kapcsolatban az „aki” vonatkozó névmással, amely helyesen „ami” lenne. Mivel itt az állatok emberként jönnek számításba – N.B. a valóságban sajnos az állatok sokkal emberibbek maguknál az embereknél! – az író ezért él ezzel – a nyelvtanilag helytelen – névmáshasználattal.

10.) Folytatjuk

ÚTINAPLÓ

B. Tamás-Tarr Melinda (1953) — Ferrara (I)
DÉL-OLASZORSZÁGBAN BARANGOLTAM – V./2.

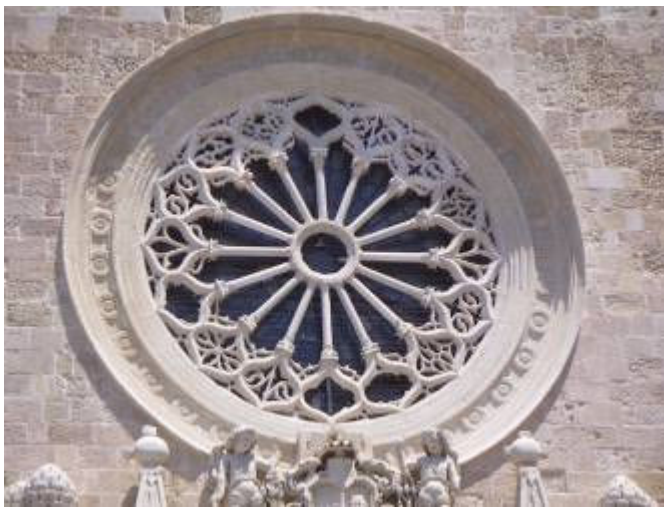
(Júliusi útinapló – 2007)

Otranto 15 m tengerszint feletti magasságú, 5114 lélekszámú Lecce megyei, kis tengerparti kikötő városka. A Mohamed küldte török flotta 1480. július 28-án tűnt fel a horizonton: igaz más célkitűzése volt a törököknek, de a nagy vihar miatt Itália legkeletibb városa felé vették az irányt. A helyiekkel, a hydruntumiakkal vívott ellenállási küzdelem két hétig tartott. (Otranto antik neve Hydruntum.) A késő középkorban fontos bizánci bázis volt, később viszont gyakran megfordultak a kikötőjében velencei, görög, örmény, zsidó és szláv kereskedők.

Megtagadták az iszlám vallásra térést és rengeteg embert ezért lemészároltak a Minerva-dombon. 800-an mártírhaltak. A következő évben, szeptember 8-án a törökök megadták magukat Alfonso d'Aragona fegyveresei előtt. Nem sokkal később hozzáláttak a városvédő erős várfal megépítéséhez, hogy békére rendezkedhessenek be.

Íme a város, ahogy én láttam lencsevégre kapva:

Egy kis görög katolikus templom külseje és belseje:

Az otrantói várat védelmi célból az Aragóniak építették a XV. században, majd a XVI. században a spanyolok megerősítették. Elragadtatva az impozáns középkori vár szépségétől, annyira a varázsába kerültem, hogy fényképezés közben észre sem vettem, hogy a járda végetért, s leléptem szinte repülve. Az egész egy pillanat műve volt: lányom már a legrosszabb földre zuhanást várta, valamint a mellettem parkoló, hatalmas motorbicikli alatt palacsintává nyomva látott engem lelki szeme előtt. Férjem villámgyors reflexeinek

pillanatában. Úgy éreztem még férjem mentő akciója előtt, mintha valaki, valami láthatatlan erő tartott volna addig, amíg férjem fel nem fogott. A motornak esést is alig éreztem, pedig az megingott, de mintha azt is valami láthatatlan kéz fogta volna fel! 2004 nyári, csodákkal határos módon könnyű és kevés sérüléssel túlélt balesetem óta ez a második eset, hogy láthatatlan erők kézzel fogható védelmét éreztem. Ezen kis kitérő után lássuk az otrantói középkori vár fényképeit! Íme:

köszönhetően egy ugrással mellettem termett – aki legalább 3-4 méternyire volt tőlem – s egyik karjával jobb hónaljám alá kapva felfogott. Bizony egy esetleges csúnya belesetet előzött így meg! Nagy szerencsém volt, az biztos, mert ellenkező esetben bizony befellegzett volna végérvényesen a további pugliai barangolásnak.

En mindebből nem éreztem semmit, csak annyit, hogy érdekes módon, lebegve dőlök jobbra, kezemben szorítva a fényképezőgépet, hogy nehogy leessen és összetörjön. Még a lábam sem rándult meg, semmim nem húzódott meg. Ezek után tovább folytattam kattintgatásaimat, mintha mi sem történt volna. De, mégis, egy valami történt: valami furcsa, megfoghatatlan érzés volt bennem már a dőlés

A vár megtekintése után, mivel alig láttunk már az éhségtől, visszatértünk az árnyékos parkba. Egy közelben lévő bárból hazai lángoshoz hasonló eledelt és kevés szőlőt vettünk s ki-ki hideg ásványvízzel, limonádéval vagy citromos teával csillapította szomját. Amíg falatoztunk, a közelünkben lévő helyi emberek beszédét hallgatva megállapítottuk, hogy igen szoros dialektusban beszélnek, szinte számunkra érthetetlen, idegen nyelven. Az olasz nemzeti nyelvből – a sztandard olaszból – jócskán belekeverve – tehát nem tiszta helyi dialektus – nehéz helyzetbe hozta még a nem ezen a félszigeten született, „bennszülött” olasz állampolgárt is, mint pl. férjemet, aki szinte minden itáliai nyelvjárást megért. A szintén közelünkben lévő cigánycsalád még a sajátos cigány nyelvet is vegyesen keverte a helyi nyelvjárással és az olasz nemzeti nyelvvel.

Érdekes élmény volt hallani őket.

Miután elköltöttük gyors ebédünket, felkerekedtünk, hogy folytathassuk utunkat Budapesttel egyazon hosz-

szúsági körön lévő Capo d'Otrantóba, az olasz félsziget valóban legkeletibb pontjába.

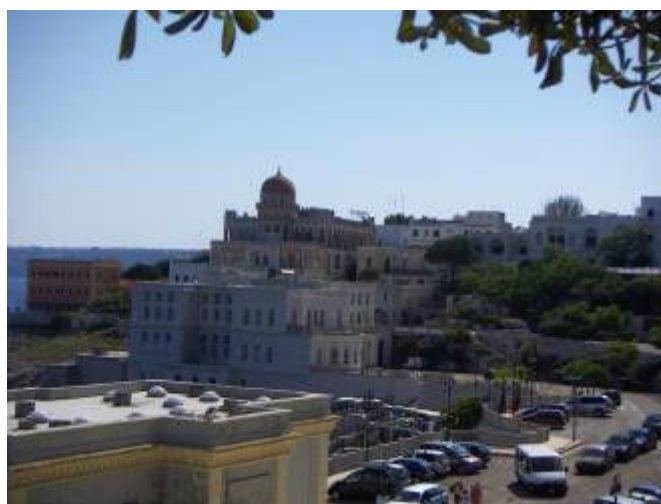
Ezután terveink szerinti Giurdignano következett, hogy megnézhessük, saját szemünkkel láthassuk az ún. menhíreket és dolmeneket, a megalit őskori - valószínű - temetkezési emlékeket. Az utóbbiak kollektív kripták lehettek. Míg a prospektusokban jelettek közül legalább egy menhírré rátaláltunk, a dolmenek közül sajnos egyetlenegy példányra sem bukkantunk. Íme, Giurdignano-ban az általunk talált egyetlen menhír:

Az abszurd, lehetetlen útjelző táblákat követve csak egyhelyben, ugyanazon környéken forogtunk, mint a körhinta, mindig a kiindulási ponthoz jutva. Így egyetlen egy dolmennek sem leptük nyomát. Csalódottan felhagytunk a kereséssel és folytattuk már utunkat Cursiba, a harmadik kitűnő, „Bed & Breakfast Donna Giulia” nevű szállásunkra. A bűbájos szállásadónőnk a legnagyobb várakozásunkat is felülmúlta.

Íme a szobánk ágya feletti ablakából a kilátás:

A fenti ablakunkból látható, távoli templom.

Itt pedig egy-két felvétel Mudignano és Cursi közötti útról. A partszegélyen haladva átutaztunk a rövid kiterjedésű termálfürdőn, Santa Cesaria Termén:

Cypress, CA, U.S.A., 2009. április 12.

Kedves Melinda!

Kellemes és boldog húsvéti ünnepeket kívánok mindannyiójuknak.

Örömmel értesültem, hogy tetszett a tanulmány édesapjának. Köszönöm a kedves figyelmét, igen megtisztelt vele. Sajnálatos volt olvasni azonban a szomorúságos tapasztalatait s a vele járó kellemetlenségeket. Sajnos ez manapság mindinkább jellemző a hazai egészségügyi szolgáltatásra. Viszont annál felemelőbb érzést keltettek Az élet után c. könyvből citált sorai. Debrecen egykori híres prédikátora Dr. Baltazár Dezső szavait juttatta eszembe: Mikor a testre szemfedő borul, a lélekről akkor egy lepedő lehull.

Az emberi sors persze elkerülhetetlen! Viszont egy külön jutalom, amikor valaki életében egy földöntúli transzcendentális élményen esik át s be tud számolni róla. Dante is egy hasonló látomásról beszél valóban, mikor e sorokat írja:

Én láttam hova legtöbb hull a lángból,
s láttam, mit sem tud, sem bír elbeszélni
ki visszatér e magasabb világból.

Manapság számos egyéni beszámolót lehet olvasni az ilyen visszatekintéssel járó különös látomásról, amit a másvilágból visszatérők általában Nagy Fénynek, Lángnak, Lénynek vagy más hason módon neveznek. Nekem Baktay Ervin találó kifejezése tetszik legjobban, aki ésszerű mértékkel Önvalónak hívja. Míg Adynál egyszerűen: AZ... az, amely ugye merőben ugyanaz! (Mindezeket sajátos költői nyelven az Éjnimádók c. versében leírja.)

Különös élvezettel olvasgattam a Saggistica rovatot s Babitsról készített esszét. Érdekesnek tűnik Babits nézete, gondolatképe. Kiváltképpen az ellentétes viszonyok beállítása. Hiszen tudnivaló, hogy az ellentét mint olyan a dialektikának alapvető kategóriája, a lét veleje, a sors mozgató rugója. Mitöbb, mindenek felett úgy tartják, hogy magának az Örökkévalóságnak legfelsőbb lényege, ahol a legfőbb tényezők: a bölcsesség és szépség kölcsönösen kiegészítik egymást.

Mikor a költői képzelet az ellentétes párokat állítja egymással szembe, mintha nem annyira a felemás állapotot, hanem elsősorban a dialektikus egységet az egymást kölcsönösen kiegészítő tendenciát, magát a harmóniát érzékelteti, keresi bennük.

Babits meglátása alapján: „A különbségre vágyik a lélek szeretné azt, ami rejtett, sőt ami nem is létezik.” Majd felteszi a kérdést: „A lét fogalma nem zárja-e magában a különbséget is?” Valóban így van! Tökéletesen igazat kell adnunk a költőnek, aki ezúttal beavat bennünket azon misztériumba, hogy ellentétben fogant meg az élet, mely színlelt ellentmondások révén nyilatkoztatja ki magát.

A rövid kis termálfürdőt átszelve meglepetés ért bennünket, ugyanis jócskán felfelé kellett kapaszkodnunk a kanyargós országúton, mert nem volt lehetőség sehol sem megfordulnunk, csak jóval később, egy tisztességes magasságban: itt találtunk végre egy kis kiszélesedést a sziklás földre, s ott sikerült megfordulnunk és visszafelé vennünk utunkat. Még szerencsére, mert lefelé ereszkedve, vissza Santa Cesaria Termébe szép látványban volt részünk.

Áthaladva ismét - de most ellenkező irányban - a kis településen, már egyenesen Cursiba, a szálláshelyünkre tartottunk, ahol megint csak a legnagyobb meglepésünkre nagyszerű fogadtatásban és vendéglátásban volt részünk.

Az elkövetkező két napon innen indultunk stratégiánk szerinti további „hadjáratunkra”: Santa Maria di Leucába, Magliéba, Galatinába, Gallipoliba. Mivel már az Észak-Olaszországban már javában tomboló nagy hőség délre érve egyre jobban érezte magát, így kirándulásunk közben, két alkalommal, kis megmártózásra, felfrissítésünkre megálltunk Marina di Pescoluséban, ahol a Jón-tenger ragyogó, kristálytisztán átlátszó vize is felejthetetlen nyomot hagyott bennünk. Ez utóbbi barangolásunkról a következő részben számolok be.

Link:

Dél-Olaszországban barangoltam – I.: Videó/Útban Castel del Montéba, a nyolcszegletű várkastélyhoz:

<http://www.osservatorioletterario.net/barangolas.pdf>

<http://www.osservatorioletterario.net/castelmonte.wmv>

Dél-Olaszországban barangoltam – II.:

<http://www.osservatorioletterario.net/barangolas2.pdf>

<http://www.osservatorioletterario.net/grottacastellana.wmv>

<http://www.osservatorioletterario.net/utostuniba1.wmv>

<http://www.osservatorioletterario.net/utostuniba2.wmv>

<http://www.osservatorioletterario.net/utostuniba3.wmv>

<http://www.osservatorioletterario.net/utostuniba4.wmv>

<http://www.osservatorioletterario.net/utostuniba5.wmv>

Dél-Olaszországban barangoltam – III.:

<http://www.osservatorioletterario.net/barangolas3.pdf>

Néhány vadasparki (Fasano, Zoo Safari) videofelvétel:

<http://www.osservatorioletterario.net/fasano1.wmv>

<http://www.osservatorioletterario.net/fasano2.wmv>

<http://www.osservatorioletterario.net/fasano3.wmv>

<http://www.osservatorioletterario.net/fasano4.wmv>

<http://www.osservatorioletterario.net/fasano5.wmv>

<http://www.osservatorioletterario.net/fasano6.wmv>

<http://www.osservatorioletterario.net/fasano7.wmv>

<http://www.osservatorioletterario.net/fasano8.wmv>

<http://www.osservatorioletterario.net/fasano9.wmv>

<http://www.osservatorioletterario.net/fasano10.wmv>

Dél-Olaszországban barangoltam – IV.: Más útinaplók és egyéb utazási élmények:

<http://www.osservatorioletterario.net/barangolas4.pdf>

<http://gportal.hu/gindex.php?pg=2639430>

Fotók/videók © Dr. Bonani Tamás-Tarr Melinda

Forrás: Az *Osservatorio Letterario* 2007. augusztus 24-27.-i online melléklete.

5./2.) Folyt. köv.

A másik tetszetős képet a boldogság virágáról festi: „A boldogság kék virága ... Szem előtt keresheted: hiába! Aki vissza néz: az látja csak!” Más szavakkal élve mintha azt sugallná vele, hogy az ilyen visszanézés, visszatekintés egyben visszatérést, mondhatni hazatérést is jelenthet. Hiszen „A visszatérés -ahogy Hamvas Béla írja-, az újjászületés, a lét egységének helyreállítása...”

Hasonló cselekmény-mozzanatot idéz fel előttünk Toldi kezdő sora is:

Vissza néz a Magyar, sóhajtva néz vissza,
Te dicső hajdankor fényes napjaidra...”

Mitöbb, azonos gondolatot serkent bennünk pl. a visszatekintő zöldhalompusztai szkíta aranyszarvas is. Ezeknek már többen próbálgatták megmagyarázni a titkát. Ki tudja, vajon miért teszi, lehet az üldözőire vagy tán rejteki módon a megszépült múlt, a hajdanbeli aranykorra, az elveszett paradicsomra vet egy nosztalgikus tekintetet vissza?

Értesüléseim szerint „Attila palotája” felépül Tápiószentmártonban s közben a régi turul emlékműveket is lassanként helyreállítják. Sőt már egy csodaszarvas szobor felállításának gondolata is felvetődött újra. Igen, a Pázmány Péter Tudományos Egyetemet végzett Dr. Bobula Ida volt az, aki a sumér „dar-ah” nevet és a szkíták legendás ősapjának Targitaos nevét első ízben a szarvassal rokonította. (Dara = Tar = szarvas, merő véletlenség ugye?) Azonban Magyar Adorján vetette volt fel elsőként a szobor gondolatát. Igaz hazai berkekben már egyszer Grandpierre Endre is foglalkozott bizonyos tekintetben (szarvas = napállat) vele. Tehát az ötlet helyesnek, időszerűnek tűnne. Persze itt maga az idő az, amely leginkább sürgetget bennünket. Az 56-os emigráció lelkes tagjai lassacskán kihálnak s a fiatalabbja már nem ért velük egyet. De hinni kell a csodákban! Talán akadnak majd olyan lelkes hazafiak, esetleg tehetősebb keleti rokonok, akik a kivitelezéssel esetleg segítségünkre jönne.

Szívélyes üdvözléssel: Imre

Wellington, 2009. jún. 6.

Kedves Melinda,

ezt a levél-esszét inkább egy új műfajnak szánom, hogy levelezés formában is leközlölhető legyen és hogy a kurtaságát se kelljen magyarázni! Felfedezésem tulajdonképpen megérdemelné egy nagyobb lélegzetű tanulmányt, mert hiszen a magyar irodalmat érintő problémákról illetve előnyökről is szó lesz, még ha csak érintőben is.

Már említettem előző leveleimben Pete László Miklóst, akit kiváló költőnek tartottam egy féltucat versének olvasása után is, nemcsak modern látása és igaz érzelmeinek pontos és költői fogalmazása miatt, de verselésének érett és sokrétű formavilága miatt is. Azóta megismertem tolla alól sokkal, sokkal többet;

többek között egy valószínűleg veleszületett tulajdonságot is, amit csak nagyon érett költők igazán termékeny költői évek után alakítanak ki magukban: ez a természetes szimultán verselés képessége, amelyben a verssorok olyan szerencsésen ötlenek fel a költő ihletében, hogy szövegük az ütemhangsúlyos verselés követelményeinek éppúgy eleget tesz, mint az antik lábvers skandálási kívánalmainak is. Ilyen például Babits: Jónás imája, amelyben a négyütemű tizenegyesek egyben hatodfeles jambikus sorok is.

Tehát nagy számban szimultán sorok is. Pete László Miklós nemcsak verseket ír, mindenféle prózai műfajnak is profikus alkotója. Erőssége mégis a verses dráma, melyeket a magyar drámai jambus formájában ad elő és teszi ezt a legnagyobb gyakorlott könnyedséggel.

Magyar nyelvünkben a "drámai jambus" az angol "blank verse"-nek a megfelelője nem olyan népszerű, mint az angolban, ahol Shakespeare drámaiban olyannyira megmunkálta, hogy segítőiben is meghonosodott a nyelve, hogy munkáiba való "besegítéseket" alig lehet megkülönböztetni!

A mi nyelvünkben Katona József *Bánk bánja* és Madách Imre *Az ember tragédiája* a kiemelkedő példák. Kettőjük közül Katona *Bánk bánja* olyan magyar valóságot szálaltat meg, ami nagyon ritkán fordult elő a magyar parnasszuson. Talán nem véletlen, hogy a darabot életében sehol sem sikerült megjeleníteni, mert az még Erdélyben is elkallódott. 1811-ben megjelent könyv formában és semmiféle visszhangot sem keltett. Az igazság az, hogy nemcsak a hivatalos cenzúra akadályozta, hanem még olyan nagyságok, mint Kazinczy, Kölcsey és Kisfaludy Károly sem karolták fel. Következésképpen csak a halála után ért el színpadi sikert. Katona József *Bánk bán* előtti próbálkozásaiban csak a szélsőséges fantázia, bizonyos érzék a vad szenvedélyek ábrázolásában és egy nyelvi expresszionista hajlandóságon kívül tulajdonképpen semmi sem maradt ránk.

Madách műve ezzel szemben az egész Európa szellemiségét tükrözi inkább, mint a magyar szellemiség kifejezője. Legfőbb költői ideálja Goethe, az egész emberiség költője volt és Madách is az akart lenni. „A hazafiság csak a magyarnál lehet költészet tárgya, hol létünkért küzdünk, semmi nagy költő azt nem használta!” - írta fel magának egy papírlapra. Azok közé a kevés magyar költők közé tartozik, akiknek a műve fordításokban az európai irodalom része lett. Irodalmunkban tehát Katona Józsefen és Madách Imrén kívül csak nagyon kevés említésre méltó drámaíró van, aki a klasszikus versű "drámai jambus"-t, az angol "blank verse" testvérkéjét használta volna kifejező eszközének. Madách verselésében Arany János lektorálása volt szükséges, hogy a drámát könyv formában kiadhassák.

Ilyen körülmények között talán nem is csoda, ha egy olyan találat ér bennünket, magyarokat, hogy egy magyar Shakespeare-t ünnepelhetünk, akinek a "drámai jambus az igazi erőssége. Ezt a formát Pete László Miklós olyan színvonalon kezeli, hogy feltétlenül megérdemli ezt a megkülönböztetést. Nyelvi könnyedsége és termékenysége olyan alkotási sebességet sejtet, mint a legnagyobbaké és aki fiatal kora ellenére olyan szerkesztési készséget mutat be,

mint aki életműve teljes birtokában van már: újat adhat még, de újat már nem tanulhat, mert ebben a formában már mindent tud!

Van ezekben a drámákban annyi idézhető, csodaszép monológ és dialóg, amelyek önállóan is megállnák a helyüket bármilyen antológiában.

Hiszem azt, hogy magyar nyelvünkben ez a műfaj eléggé elhanyagolt volt az idők folyamán, de ha egy ilyen méretű és minőségű tehetség felbukkan, kötelességünk minden lehetőséget megadni nemcsak kifejlődéséhez, de megismertetéséhez is. Ez minden magyar irodalom-szerető kötelessége.

Egyébként is hiszek a magyar verses drámák, nevezetesen a "drámai jambus" sikeres ápolásában. Az angol "blank verse" ötfelvonásos műveiben már a harmadik felvonásában kegyetlenül fárasztó lehet. A hangsúlyváltó verselés ütemét a színészek nem képesek elkendőzni, mert a nyelv természetes hangsúlya az angol beszéd alapelve. A magyar ötös és hatodfeles drámai jambus csak nagyon ritkán esik össze a hangsúllyal és így csak, mint valami földalatti csermely, néha-néha bukkan a felszínre és így közelebb van a prózához, mint angol bátyókája, következésképpen nem is olyan fárasztó. A vers ihletett szigorítása ugyanakkor még mindig biztosítja a nyelv választékosságát, költőiségét. Ennélfogva a magyar drámai jambus létjogosultsága inkább látszik biztosítottnak, mint fárasztó angol változata, a "blank verse"!

Ezért hiszem, hogy a magyar "drámai jambus"-nak jobb a jövője és ezért első számú művelője Pete László Miklós különleges helyet foglalhat el irodalmunkban!

Kézcsókkal: Imre

Gyöngyös Imre ÜNNEPRŐL

(Pete Laci írói helyéről és feladatáról)

Tegyünk meg mindent, amit megtehetnénk,
mit élénk állít egy-egy feladat;
a történelem ítél teljesebbként,
ha egy közösség részévé avat.
Ünnep követ majd minden jó eredményt,
mit így elér a közös akarat:
magyar közösség őrzi meg neved
s az ünnepük lesz majd az Ünneped.

2009. május 12.

Pete László* GYÖNGYÖS IMRÉHEZ

Olyan idős vagy, mint Apám lehetne,
Ha akadt volna időben donor,
Oly tisztos ősz volt Ő is, amilyen Te,
De most már **a túlparton** kóborol.
Tucatnál többször Ő lépett elem,
Találkozáva Verseddel és Veled,
Hogy visszatért, és újra az enyém,
Ezt legelőször köszönöm Neked.
Jó érzés – a sors bármit is akar –
Tudni, hogy Wellingtonban van magyar,
Nekünk demokrácia ült nyakunkra,
Élj még soká – mert sok lesz majd a munka,

**Ha minden egész el tudott szakadni;
Azt ritmusban kell egyszer összerakni.**

(Sarkad, 2009. április 15. 22:27)

*** Szerkesztői megjegyzés:**

PETE LÁSZLÓ MIKLÓS 47 éves középiskolai tanár, író, dramaturg, a Békés megyei Sarkadon lakik, Gyulán tanít.

Gyöngyös Imre PETE LÁSZLÓNAK

"Per tu"-mat, kérek kortalan fogadd
s a viszonzása nekem tisztelet,
fiatalíthat engem s önmagad,
a korbírálat ezzel jobb lehet.
Az írók között találhatsz sokat,
kik prózás tolla könnyeden lebeg
s gyakran önhitt, zörgő verssé szakad:
csak gőgjüknek szül költő-érdemet.
Jó, választottak kevesen vagyunk,
ha nem is őríz még emlékezet,
mi maradandóbb művet adhatunk,
mint kiket csak a jó próza vezet:
legyen nekünk a jó ritmus tanunk,
a kor s a távolság felett fogjunk kezét!

Wellington. 2009. április 16.

Wellington, 2009. jún. 20.

Kedves Melinda!

A "műfordítás" szóösszetétele más nyelvekben tudtommal nem lévén, mutatja, hogy kis nemzet vagyunk. A mi nyelvünkben ezt a szót versek művészi átültetésére sajátítottuk ki. Természetesen a jó prózai szöveg fordítását is csak azok az írók oldhatják meg jól, akik a nyelvet jól ismerik. Azért nem írtam, hogy "beszélük", mert az legtöbb esetben nem elengedhetetlenül szükséges. A Nyugatosok legtöbbje féltucatnál is több nyelvből fordított, de egészen biztosan nem beszélte mind. Elengedhetetlen volt viszont a szabatos és helyes magyar nyelv használata. Pallérozott tollú prózaírók kellettek erre a célra.

Versek átültetése még egy fokkal többet kíván! Első sorban a szöveg tökéletes megértése szükséges. Ez csaknem minden olyan fordító birtokában megvan, aki a nyelvet alaposan ismeri. Véleményem szerint a felületes nyelvismeret itt már nem elég! A sorok sajtószerű muzsikájának meghallásához szükséges az a kis plusz, ami a szép beszéd árnyalataiban is átéreztet.

Tulajdonképpen a feladat másik végéről kellett volna elindítani az egész elemzést. Ha elolvasunk egy műfordítást, az első szembeütő dolog a vers formája. Az olvasása közben az értelmét aláfestő szavak, szófüzerek belső hallásunkban egy kísérő zenét

szolgáltatnak, ami a mondanivalót javadalmazza teljesebb megjelenítésében, hogy olyan csomagolásban kapjuk, amely megfelel a műajándéknak.

Egy műfordítás művészi értékét legjobban a két (fordítandó és lefordított) nyelv versismerő beszélője tudja megállapítani. Itt érkezünk el ahhoz a ponthoz, ahol a versismeret fontossága előtérbe kerül. Nem véletlen, hogy a Nyugatosok elsődlegesen az idegen vers tökéletes magyar verssé formálását tűzték ki célul. A legtöbb műfordítás olyan jó volt, amilyen jó a költője volt! Nem szégyellték a verstan akkori ismereteit megbeszélni. Ismeretes, hogy Babits, Kosztolányi és Tóth Árpád Dr. Négyessy professzor verstani különóráin ismerkedtek meg egymással! Az sem véletlen, hogy az akkori verstant minden kortársuknál jobban ismerték!

Az első feladat tehát mindig az, hogy megállapítsuk az idegen vers verstani mivoltát. Nem a szótagok száma itt a meghatározó fogalom, hanem a sorok ritmusa által létrejövő zene! Egy-egy sor teljes leütemezése ad irányelvet a magyarban megjeleníthető ütemsorra.

Nyugat-európai jambikus verselésben a sorok végei adnak jelet a következő sor kapcsolati szorosságára vonatkozólag: a lejtő (nő-) végű sorok, mintegy szünetjel gyanánt hökkentik a következő sor megindulását; az emelkedő (hím-) végű sorok folytatóságosságot sugalmaznak.

A műfordítás művészetének legkifinomultabb fokát Tóth Árpád Percy Bysshe Shelley "Óda a Nyugati Szélhez" című versének műfordítása mutathatja be. Ennek a versnek már a legkülsőbb dísz-ötvezete, a versformája is olyan, hogy a legtöbb műfordítót elriaszthatja, de ha Tóth Árpád műfordítását elolvassa, biztosan még jobban elriad tőle. Nem is csoda, hogy nem ismerek valamire való, elfogadható műfordítást Shelley ódájáról, de nem is hallottam, hogy valaki megkísérelte volna! Lehetetlen lenne Tóth Árpád munkáját túlszárnyalni!

A vers öt tizenégy soros strófából áll. Minden szakasz tulajdonképpen egy szonett, amely négy láncrímes terzinából és egy záró párrímiből áll. A sorok terjedelme ötös illetve hatodfeles jambusok hangsúlyváltó halmaza. Ezeket Shelley ugyanolyan, az angol nyelvből fakadó véletlen arányban variálja, mint Shakespeare szonettjeiben: egy-egy szonettre két vagy három hatodfeles jut, a többi sor ötös jambus. Itt emlékeztethetjük magunkat, hogy Dante *Isteni Színjátékában* a láncrímes terzinák között csaknem ugyanilyen arányban, de fordított értékben vannak az elvétele előforduló ötös jambikus sorok a zömmel előforduló hatodfelesek (endekasyllabók) között. Ez is az olasz verselésnek a valószínű aránya! (Babits szerint.)

Nem mondhatjuk, hogy Shelley ódájában a hatodfelesek megzökkentek vagy lefékeztek a rájuk következő sorokat, mert az óda angol szövegében olyan sok az átdobás a lejtő rímek után, hogy az meggyorsítja, sőt kiáltássá fokozza a dikciót! Tóth Árpád nagyon helyes ösztönrel szintén sűrűn alkalmazza az olyan átdobásokat, ahol a sorvég a jelzőt a jelzett szótól választja el. Hogy a szöveg gyorsítása és a dikció dinamikus fokozása mennyire párhuzamos azzal a ténnyel, hogy a magyar szövegében egyetlen hatodfeles sor sincs, bizonyítja Tóth Árpád ezirányú tudatosságát! Az ötös jambikus vers és a sok átdobás

tehát nem a rímek valamiféle elrejtését célozzák, hanem a vers lázasabb áradását segítik elő!

És a szöveg árad, szélesedik, szárnyal a Vad Nyugati Széllel. Az első három szonettstrófa a széllal csak a kapcsolat megteremtése és leírása jegyében ömlik el, a negyedik már az egygyógyódás, az ötödik pedig már a széllal való egygyógyódás jegyében bőmböli mondanivalóját. A lélek lombfoszlányként, felhőcafat gyanánt a féktelen sodrás szárnyára kap és a Vihar egy darabkáivá válik. Ez az aprózódás részecskékre szakadás a rövid szótagú himrímekkel még kavarodottabbá válik a negyedik szonettstrófában, hogy az ötödikben, mint szétszórt parázs mindenüvé szálljon, ahol csak emberek élnek, szertehordani a jó hírt:

"..... Óh, Te Szél,

Késhet a Tavasz, ha már itt a Tél?"

Íme az egész idézet:

ÓDA A NYUGATI SZÉLHEZ

Nyugati nyers Szél, Ősz sóhaja, vad!
Te láthatatlan jössz, és mintha mord
Varázsló úzne szellemrajt szalad

A sárga s éjszín s lázpiros csoport:
A pestises lombok holt népe — Te
Kinek szekere téli sutba hord

Sok szárnyas magvat hús sötétbe le,
Aludni, mint a test, mely sírba dőlt,
Míg azúr húgod, a Tavasz szele

Megint kürtjébe fú, s riad a föld,
S édes bimbónyj legel a napon
S völgyet, hegyet szín s illat lelke tölt;

Vad Szellem! Szálló, élő mozgalom!
Ki rontasz és óvsz! Halld, óh, halld dalom!

2.

Te, kinek — míg az ég reng — áramán
Omló felhő, mint hullt lomb, andalog,
Hullatja busa ág: Menny és Óceán,
S zápor zuhan s villám, bús angyalok,
S kibomlik már kék útat tág legén,
Mint vad, menád-haj, szikrázik, s lobog

Az ég aljától, hol kihúnyt a fény,
Az ég ormáig a közelgető
Vihar sörénye! — Óh, Te, a szegény

Év gyászdala, ki zengsz, míg rest tető
Gyanánt az Éj, e roppant sírhalom
Borul körül, s bús boltját reszkető

Páraid terhelik, s a hús falon
Vak víz s tűz s jég tör át! — óh, halld dalom!

3.

Ki felfered nyár álmából a kék
Földközi Tenger, mely lustán pihen

Kristályos habverés közt fekve rég

Habkő fokoknál, Baiae öbliben,
S álmában agg kastélyok tornya ring
A hab sűrűbb napfényén égve lenn,

S azúr moszat s virág lepi be mind,
Oly szép, hogy festve sem szebb — óh, te Szél,
Ki jössz, s Atlant vad vízrózsája ing,

S fenéig nyílik, s látszik lent a mély
Tenger-virág, s mit az iszap bevont:
A vízi vak lomb, mely zöldellni fél,

Mert hangod csupa sápadt borzalom,
Melytől remeg s széthull — óh, halld dalom!

4.

Ha lomb lehetnék, s vinnél bús avart,
Vagy felhő, szárnyaid közt lengeni,
Vagy hullám, mely bár zúgasd és kavard,

Szabad, majdnem, miként Te, s adsz neki
Erőt, erős Úr! — vagy, ha csak kora
Kamaszidőmnek térne gyermeki

Víg lelke vissza, óh, ég vándora! --
Midőn társad valék s hívém: elér
A lélek s túlröpül — óh, tán soha

Nem zengne jajszóm, mely most esdve kér:
Ragadj el hab, felhő vagy lomb gyanánt.
Most tövisekre buktam, s hull a vér,

S zord órák súlya húz, s láncsal fon át,
Lelked szabad, vad, büszke rokonát!

5.

Legyek hárfád, mint hárfád a vadon,
Hulló lomb vagyok én is, ne kímélj!
Ha vad zenéd felzúdul szabadon,
Lomb, s lélek hadd kísérje őszi, mély
Dallal, mely édes, bár fáj — óh, te zord
Lélek, légy lelkem, én s te : egy személy!

Holt szellemem a Tér ölén sodord
Tört lombként, melytől sarjad újra más!
S dalom égő zenéjét messzi hordd,

Mint oktan tűzhelyről a parázs
Röpül, óh, szórd szét, hol csak ember él!
Ajkam szavából prófétás varázs

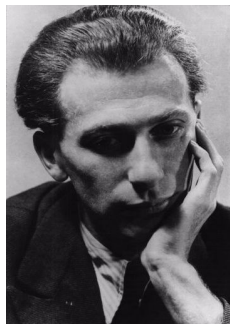
Kerüljön az alvóknak! Óh, Te Szél,
Késhet a Tavasz, ha már itt a Tél?

A terzinák lánczemeit megtalálni Tóth Árpád sakkozó
agyát kívánta csak úgy, mint Babits Isteni Színjáték
fordításában a magasabb matematika segíthetett a
terzinák rímeit láncba szedni.

Meggyőződésem, hogy ennek az ódának a versformáját
és terjedelmét csak nehézsége és bonyolultsága miatt
nem utánozták, noha az emberek hajlamosak ilyesmire.
Szerintem még Tóth Árpád műfordítását javítani sem
kísérelte meg senki, mert ki is próbálná meg a
lehetetlent?

Kézcsókkal: Imre

ESSZÉ

100 ÉVE SZÜLETETT RADNÓTI MIKLÓS (1909-1944)

A modern magyar líra kiemelkedő képviselője.

Eredeti neve Glatter Miklós. Születése anyjának és ikertestvérének az életébe került; 11 éves volt, amikor apja meghalt.

Nagybátyja, Grosz Dezső gondoskodott róla, az ő kívánságára szerzett kereskedelmi érettségit 1927-ben, a csehországi Reichenberg (ma Liberec) textilipari szakiskolájában.

Szerepelt a *Jóság* 1929 című antológiában, és néhány rövid életű folyóirat szerkesztésében is részt vett (1928; *Kortárs*). Két és fél évet nagybátyja vállalatánál dolgozott.

1930-ban megjelent első verseskötete (*Pogány köszöntő*). Ősszel a szegedi egyetemen magyar-francia szakra iratkozott be. Sík Sándor, „a nagy professzor”, fölfigyelt rá, meghívta tudósképző szemináriumába.

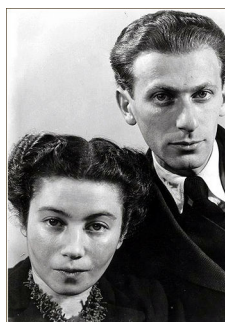
Radnóti egyik alapítója a Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiumának. Falukutató útjaikon a parasztélettel ismerkedett (*Tápé, öreg este*), részt vett a munkásotthon kulturális életében. Az illegális kommunista párttal már Szeged előtt laza kapcsolatba került, de tagja sohasem lett, sőt nemegyszer bírálta, így pl. a József Attilát elítélő moszkvai írók dogmatizmusát.

1931-ben elkobozták *Újmódi pásztorok éneke* című kötetét, és izgatás, vallásgyalázás címén nyolcnapos fogházra ítélték; ezt Sík Sándor közbelépésére felfüggesztették. A nyarat Párizsban töltötte. Lírája két kötettel gazdagodott Szegeden (*Lábadozó szél* 1933; *Újhold* Buday György fametszeteivel, 1935).

1934-ben bölcsészdoktorrá avatták. Nevének Radnótira magyarítását, mivel ez védett név volt, megkérdése nélkül Radnóczira módosították. Írásait továbbra is Radnótiként írta alá, a ráerőszakolt névnek pusztán doktori értekezésének egyetemi változatán (*Kaffka Margit művészi fejlődése*) kellett szerepelnie.

1934-ben házasságot kötött a szerelmes verseit már kora ifjúságától ihlető Gyarmati Fannival (ld. balra).

1935-ben tanári oklevelet szerzett, katedrához mégsem jutott: magánórák adásából, szerény tiszteletdíjakból élt. 1935-ben szerkesztette a 12 fiatal költőt

bemutató *Korunk* című antológiát.

1936-ban tette közzé a pályájának fordulópontjaként emlegetett *Járkálj csak, halálraítélt!* című verseskötetét.

1937-ben Baumgarten-jutalmat kapott. Nyáron egy hónapig Párizsban tartózkodott.

1938-ban megjelent *Meredek út* című könyve.

1940-ben adta ki *Ikrek hava* című prózai írását gyermekkoráról. Ezzel egy időben a *Válogatott verseket*, 1942-ben *Naptár* című rövid ciklusát jelentette meg.

1940. szeptember 5.-december 18. között munkaszolgálatos volt Szamosveresmarton. 1942. július 1-jétől Margittán, Királyhágón, Élesden (Bihar megye), majd a hatvani cukorgyárban, végül a fővárosban szolgált.

A háborús cenzúra nem egy versének közlését törölte, így leginkább csak műfordításaival fordulhatott olvasóihoz; különösen La Fontaine meséin 1943 át. A fordítások javát *Orpheus nyomában* 1943 című kötetben gyűjtötte össze.

1944. május 20-án ismét munkaszolgálatos lett. Német felügyelet alatt a szerbiai Bor melletti Lager Heidenauban írta remekműveit, a két utolsó eclogát, a *Gyökér*, a *Levél a hitveshez* és az *À la recherche* című verset. 1944. szeptember 17-én innen indították el utolsó útjára. Költészetének erejébe és fennmaradásába vetett hite oly erős volt, hogy még az „erőltetett menet” közben is képes olyan remekművek megírására, mint a négy *Razglednica*. Noteszába gondosan beírt verseit exhumálásakor viharkabátjának zsebében találták meg. A még maga összeállította, de utolsó verseivel bővített kötete (*Tajtékos ég* 1946) a háború után éledező irodalmi életünk első jelentős eseménye.

Abdán végeztek vele magyar keretlegények, 1944. november 9-én.

Kevés olyan magyar művész van, akinél élet és költészet ennyire elválaszthatatlan lenne. Születésének tragikus körülményeitől egész életében nem szakad el, s egyre erősödő mértékben jelennek meg verseiben a bűntudatnak, a szenvedés jogosságának motívumai. Származása pedig sorsának történelmi tragikumát adja. Pomogáts Béla szavaival: „*Mintha természet és társadalom azon vetélkedett volna, melyikük pusztítsa el előbb.*”

Az induló költő közepes tehetség, aki kimunkált formakultúrával rendelkezik, de nincs saját megverselendő élménye. Jelen van verseiben az új népiességgel érintkező szürrealizmus, az avantgárd utóöngéi, illetve az ún. néger-versekbe a neoprimitivizmus.

A *Pogány köszöntő* hol zsoldárszerűen megfogalmazott áhítattal, hol átesztétizált, természetbe kivetített pogánykodással köszönti kedvesét, de már a költészetére mindvégig jellemző „*variációk szomorúságra*” is megjelennek benne. Második és harmadik kötetében József Attilával párhuzamosan a proletárköltészet lehetőségeit keresi. Saját eszközöket talál hozzá, a másoktól sohasem használt, eredeti képek mellett a szabad versek kiáltásait.

Forradalmas reményeinek megtépázása után az *Újhold* 1935 és különösen a már címével sokat sejtető *Járkálj csak, halálraítélt!* 1936 versei, szerelmének még mindig fölragyogó idilljei ellenére is a megnehezedett

politikai helyzet (a hatalomra jutott Hitler) szomorította kedélyét, sőt haláltudattal töltötte el (*Háborús napló*). Korán rájött, hogy a „*világ új háborúba fordul*”, s mihelyt jóslata beteljesedett, a kollektív élményt a retorikát és érzélgősséget mellőző együttérzés lírájával kristályosította hitelessé (*Lángok lobognak, Emlékeimben*).

Életművének egyik központi témája, a világ általi fenyegetettség, illetve az erre adható válasz határozottan az *Újhold* kötet nyitó- és záró verseiben jelenik meg.

A *Mint a bika* 1933 az anaforikus szerkesztéssel két idősíkot és magatartásformát szembesít egymással. A múlt, a fiatalság jellemzője az önfeledt élet, mely figyelmen kívül hagyja a veszélyeket. A jelen magatartásformája tudomásul veszi a veszélyt, s a nem-menekülés helytállását hirdeti. Megjelenik a jellegzetesen radnóti költői megoldás, a kolofont idéző zárlat, mely mintegy szentenciózusan foglalja össze a vers üzenetét.

A *Kortárs útlevelére* 1934 című költeményben a felvázolt életmodellek közül az első a vadmacskalét, mely csak addig száll szembe környezetével, míg reménnyel kecsegtet a küzdelem. A sárként való lét a világ elfogadását jelenti, a behódolást. Vállalható magatartásként Radnóti a lázadást jelöli meg, a világ elutasítását a jövő reményében. Radnóti költészetében ritka a világgal való szembenállásra való felhívás, az itt megfogalmazottak feltehetően összefüggenek az ajánlással, illetve a vers programadó jellegével.

A *Járkálj csak, halálraítélt!* 1936 önvallomása nem elsősorban poétikai, hanem etikai jellegű. A tisztaság és a helytállás keménysége nem egymást kizáró, hanem feltételező erkölcsi magatartásformák. A halálraítéltség pontosan még nem körvonalazott fogalom, valószínűleg egyszerre érvényesül benne az emberi halandóság egzisztencialista felfogása és a történelmi fenyegetettség megsejtése.

Radnóti költészetének kiteljesedése akkor következik be, amikor a szorongás, félelem nem érzet, hanem jogosan megjelenő tény. Ezzel összefüggésben komoly esztétikai-poétikai, s ettől elválaszthatatlanul világképi fordulat áll be lírájában. Ennek legfőbb jellemzője a klasszicizálódás. Ennek elméleti programját Babits fogalmazza meg 1925-ös *Új klasszicizmus felé* című tanulmányában. Ennek lényege, hogy művészi szinten az avantgárd kilengései után az ingának vissza kell térnie természetes állapotába, azaz a kultúra folytonosságát tagadó művészi irányzatok helyébe az irodalom kontinuitását kell előtérbe állítani. S ez nem csupán poétikai, hanem erkölcsi kérdés is, hiszen a művészet a legfontosabb hordozója mindazon értékeknek, melyeket összefoglaló néven európai kultúrának és humánumnak nevezünk. Radnótinál a forma fegyelme esztétikai és művészi válasz egy kaotikus világra, melyből hiányzik az emberség. Ennek külsődleges formai jegyei a tiszta műfajiságra való törekvés, illetve a hagyományos, kipróbált műfajok felelevenítése (episztola - *Levél a hitveshez*; himnusz - *Himnusz a békérő*; óda - *Nem tudhatom...*; ekloga - *Eclogák*). Verselésében visszatér a kötött ritmushoz, a klasszikus és nyugat-európai időmértékes verseléshez. Radnóti érett korszakának reprezentatív műfaja az ekloga. Az *Első eclogában* 1938 a műfaji

hagyományoknak megfelelően természeti díszlet adja a költő és a pásztor párbeszédének háttérét. A természet nyugalma - melyben azért mindig ott érezzük a megfoghatatlanul is jelenlévő veszélyt és fenyegetettséget - ellenpontoszza a dialógus tárgyát, a háborúról és a költészet értelméről való eszmefuttatást. García Lorca és József Attila halálára tett utalás a költősors tragikus voltát példázza. A záró természeti kép mindezek ellenére a helytállás erkölcsi szükségletét példázza.

A *Negyedik ecloga* 1943 dialóg formában valójában a lírai én belső párbeszédét tartalmazza. A belső Hang azokat az értékeket sorolja, azokat az emlékeket idézi, melyekért érdemes vállalni az életet. Sajátossága a Radnóti-világképnek, hogy mindig apró, szinte észrevétlen, normális körülmények között fel sem tűnő emlékmozzaikok jelentik a kapaszkodót a lírai én számára. A költő az élet realitásával számol, az erősödő fenyegetettséggel, a közeli pusztulással. Az egyedi lét tragikumát oldja a Hang utolsó megszólalása, mely a természet rendjeként a természetbe való belesimulásként értelmezi a halált.

A monologikus forma már Vergilius eklogái között is megtalálható. Radnótinál a *Hetedik eclogában* 1944 mégis inkább párbeszédéről van szó, hiszen a címzett egyértelmű. A megszólított Fanni képviseli mindazt, amiért érdemes kitartani, amiért érdemes elviselni a láger borzalmait. Művészi szempontból bravúrosan keverednek a versben a felvillanó emlékek, a naturalista lágerkép és a szürrealista vízió. A zárlat az eklogát egyértelműen a hűség és szerelem ódájává emeli.

Az *À la recherche...* 1944 címe Marcel Proust *Az eltűnt idő nyomában* című regényére utal, mely Bergson filozófiájának és időszemléletének legteljesebb művészi tükrözője. Radnóti műve is az önkéntelen emlékezés bergsoni tételére épül. A múlt átértékelődik a jelenben, átírja és átformálja a jelent, elszakíthatatlanul része személyiségünknek és életünknek. Másrészt az elégia a horatiusi non omnis moriar (*Melpomenéhez*) elv felélesztője, ám már nem a költészetre vonatkozóan, hanem az élet apró mozzanatainak megtartó erejében bízva. Radnóti emlékezőtechnikája - lélektanilag is hitelesen - a szinkronitásban nem kellően értékelt élmények és élménytöredékek felidőzésén alapul.

A *Sem emlék, sem varázslat* 1944 azt példázza, hogy az étellel, a sorssal való számvetés, a lehetőségekkel való illúzió nélküli szembenézés megteremti az új magatartásformát, mely alázattal van a világ iránt. Nem akarja újraértékelni a múltat, tetteivel a jövőt szolgálja.

A klasszikus anaforikus szerkesztéssel megalkotott költemény, a *Töredék* 1944 címe egyszerre utal a vers hiányos voltára, tudatosan kipontozott részeire, másrészt a felborult értékrendű, erkölcsi szempontból önmaga visszáját megelő világ töredékességére. A romantikus esztétika óta a töredék nem hiányt, hanem a világhoz való esztétikai és bölcséleti alapállást jelent, a világ teljességének hiányában a műalkotás sem tükrözheti a teljességet.

A *Nem tudhatom...* 1944 a hazához való kötődés őszinte és erkölcsi szempontból megrendítő dokumentuma. A legegyszerűbb metaforákat, a legősibb költői eszközöket felhasználva, kétféle

nézőpontot váltogatva tesz hitet a közösség, a táj, a kultúra, az emlékek megtartó ereje mellett.

A *Levél a hitveshez* 1944 a klasszikus episztola megújított formája; a versszervező a lélek belső vívódása, a kétség és a remény közti lélekállapot kipróbált költői eszközökkel való megjelenítése. A hatásosan előkészített csattanó, ha nem is érvényteleníti, de mindenesetre kérdésessé teszi az önbuzdító és önmeggyőző érvek sokaságát.

Az *Erőltetett menet* 1944 versformáját, a nibelungizált alexandrint Radnóti Tóth Árpád elégiáiból is ismerhette, valószínűbb azonban Walter von der Vogelweide *Ó, jaj, hogy eltűnt minden* című versének hatása, melyet ő fordított. A 7/7-es osztású jambikus sorokban az erőteljes metszet az újra és újra nekifeszülő bizakodás hatásos kifejezője, tipográfiailag pedig - sokak véleménye szerint (Bori Imre) - a kanyargó út képét rajzolja ki. A vers gondolati szervezője a bolond-kép, illetve ennek a magatartásformának a meghatározása. A bolond az, aki nem vet számot a realitással, aki a jövő reményében képes elviselni a jelent. A lírai én fogalomértelmezése egyúttal saját magatartásának és lelkiállapotának is értelmezése, melyben az ész és az érzelmek dilemmája tükröződik. Bár a vágy, az akart jövő, a múlt értékeinek és élményének újbóli átélési lehetősége erősebbnek bizonyul a valóság adta lehetőségeknél, a záró kétszeres felkiáltásban mégis ott érezzük az elégikus hangvételt is.

A *Razglednicák* 1944 négy lírai képeslapja magába sűríti a *Bori notesz* formai és világképi jellemzőit. Az első tábori képeslap a háborús világ expresszionista képeit szembesíti az emlékek révén megidézett idillel. A másodikban a természet emberfeletti és embertől idegen, ily módon ironikus idillje kerül párhuzamba a háború képeivel. A harmadikból végérvényesen kikerül a harmónia, csak a határozott, nyers, naturalista-expresszionista költői képek vannak jelen. A záró versben a lírai én egyszerre ábrázolja önmagát kívülről és belülről, de már mindenféle remény nélkül, a valóság brutalitását elfogadva.

Radnóti az antikvitástól a kortársakig fordított, leginkább azoktól, akiket valamiképp rokonának érzett, s még a formaviláguk legapróbb árnyalatait is nagy gondnal adta vissza. Ide kíváncsoznak, bár még inkább eredeti versei közé sorolhatók a saját nevének anagrammájából kitalált angol költő, Eaton Darr nevével aláírt fiktív műfordításai. Néhány versből álló ciklusukat aligha tekinthetjük pusztán költői tréfálkozásnak: a nonszenszlíra hagyományát szürrealista ötletekkel elegyítve, saját korának képtelenségeit gúnyolja bennük.

Kortársairól (Babits, Füst Milán, Szabó Lőrinc stb.) szóló tanulmányai mellett különösen az új hangot megütő *Ikrek hava* emelkedik ki. Alcíme szerint ugyan „*napló a gyerekkorról*”, de a korai emlékek, az apa és az ikertestvér halálának elbeszélését, az árvaságra történt rádobbanását az idősíkok változtatásával és szabad asszociációival későbbi napjai felé nyitja ki.

A néhány töredékes följegyzés (1934) után 1937 októberétől 1943. március közepéig vezetett *Naplója* lapjain jelen idejű közvetlenséggel ír életének eseményeiről, mindenkori környezetéről és természetesen az irodalomról. Nemcsak beszédes

történelmi dokumentum ez; stílusának remeklései miatt is teljes értékű irodalmi alkotás.

Művei: *Pogány köszöntő* (1930), *Újmódi pásztorok éneke* (1931), *Lábadozó szél* (1933), *Ének a négeréről, aki a városba ment* (1934), *Újhold* (1935), *Járkálj csak, halálraitélt!* (1936), *Meredek út* (1938), *Ikrek hava* (1940), *Válogatott versek* (1930-1940) (1940), *Naptár* (1942), *Tajtékos ég* (1946, posztumusz), *Kaffka Margit művészi fejlődése* (1934, tanulmány).

Műfordításai: *Apollinaire versei* 1940., - Vas Istvánnal közösen, *La Fontaine meséi*, 1942., *Orpheus nyomában* (válogatott versfordítások), 1943., *Karunga, a holtak ura* (néger mesefordítások, 1944.)

HETEDIK ECLOGA

Látod-e, esteledik s a szögesdróttal beszegett, vad
tölgykerítés, barakk oly lebegő, felszívja az este.
Rabságunk keretét elereszti a lassu tekintet
és csak az ész, csak az ész, az tudja, a drót feszülését.
Látod-e drága, a képzelet itt, az is így szabadul csak,
megtörtetett testünket az álom, a szép szabadít
oldja fel és a fogolytábor hazaindul ilyenkor.

Rongyosan és kopaszon, horkolva repülnek a foglyok,
Szerbia vak tetejéről bűvő otthoni tájra.
Bűvő otthoni táj! Ó, megvan-e még az az otthon?
Bomba sem érte talán? s *van*, mint amikor bevonultunk?
És aki jobbra nyöszörg, aki balra hever, hazatér-e?
Mondd, van-e ott haza még, ahol értik e hexametert is?

Ékezetek nélkül, csak sort sor alá tapogatva,
úgy írom itt a homályban a verset, mint ahogy élek,
vaksin, hernyóként araszolgatván a papíron;
zseblámpát, könyvet, mindent elvettek a *Lager*
őrei s posta se jön, köd száll le csupán barakunkra.

Rémhírek és férges közt él itt francia, lengyel,
hangos olasz, szakadár szerb, méla zsidó a hegyekben,
szétdarabolt lázas test s mégis *egy* életet él itt, -
jóhírt vár, szép asszonyi szót, szabad emberi sorsot,
s várja a véget, a sűrű homályba bukót, a csodákat.

Fekszem a deszkán, férgek közt fogoly állat, a bolhák
ostroma meg-megujúl, de a légsereg elnyugodott már.
Este van, egy nappal rövidebb, lásd, újra a fogság
és egy nappal az élet is. Alszik a tábor. A tájra
rásüt a hold s fényében a drótok újra feszülnek,
s látni az ablakon át, hogy a fegyveres őrszemek árnya
lépdel a falra vetődve az éjszaka hangjai közben.

Alszik a tábor, látod-e drága, suhognak az álmok,
horkan a felriadó, megfordul a szűk helyen és már
újra elalszik s fénylik az arca. Csak én ülök ébren,
félígszítt cigarettát érzek a számban a csókok
íze helyett és nem jön az álom, az enyhétadó, mert
nem tudok én meghalni se, élni se nélküled immár.

Lager Heidenau, Žagubica fölött a hegyekben, 1944. július

LEVÉL A HITVESHEZ

A mélyben néma, hallgató világok,
üvölt a csönd fülemben s felkiáltok,
de nem felelhet senki rá a távol,
a háborúba ájult Szerbiából
s te messze vagy. Hangod befonja álmom,
s szívemben nappal újra megtalálom,
hát hallgatok, míg zsong körém felállván
sok hűvös érintésű büszke páfrány.

Mikor láthatlak újra, nem tudom már,
ki biztos voltál, súlyos, mint a zsoldár,
s szép mint a fény és oly szép mint az árnyék,
s kihez vakon, némán is eltalálnék,
most bujdoskolsz a tájban és szememre
belülről lebbensz, így vetít az elme;
valóság voltál, álom lettél újra,
kamaszkorom kútjába visszahullva

féltékenyen vallatlak, hogy szeretsz-e?
s hogy ifjuságom csúcán, majdan, egyszer,
a hitvesem leszel, - remélem újra
s az éber lét útjára visszahullva
tudom, hogy az vagy. Hitvesem s barátom, -
csak messze vagy! Túl három vad határon.
S már őszül is. Az ősz is ittfelejt még?
A csókjainkról élesebb az emlék;

csodákban hittem s napjuk elfeledtem,
bombázórajok húznak el felettem;
szemed kékjét csodáltam épp az égen,
de elborult s a bombák fönt a gépben
zuhanni vágytak. Ellenükre élek, -
s fogoly vagyok. Mindent, amit remélek
fölmértem s mégis eltalálok hozzád;
megjártam érted én a lélek hosszát,

s országok útjait; bíbor parázson,
ha kell, zuhanó lángok közt varázslom
majd át magam, de mégis visszatérek;
ha kell, szívós leszek, mint fán a kéreg,
s a folytonos veszélyben, bajban élő
vad férfiak fegyvert s hatalmat érő
nyugalma nyugtat s mint egy hűvös hullám:
a 2 x 2 józansága hull rám.

*Lager Heidenau, Žagubica fölött a hegyekben,
1944. augusztus-szeptember*

ERŐLTETETT MENET

Bolond, ki földre rogyván fölkél és újra lépked,
s vándorló fájdalomként mozdít bokát és térdet,
de mégis útnak indul, mint akit szárny emel,
s hiába hívja árok, maradni úgyse mer,
s ha kérdezed, miért nem? még visszaszól talán,
hogy várja őt az asszony s egy bölcsebb, szép halál.
Pedig bolond a jámbor, mert ott az otthonok
fölött régóta már csak a perzselt szél forog,
hanyattfeküdt a házfal, eltört a szilvafa,
és félelemtől bolyhos a honni éjszaka.
Ó, hogyha hinni tudnám: nemcsak szívemben hordom
mindazt, mit érdemes még, s van visszatérni otthon;
ha volna még! s mint egykor a régi hús verandán
a béke méhe zöngne, míg hűl a szilvalekvár,
s nyárvégi csönd napozna az álmos kerteken,
a lomb között gyümölcsök ringnának meztelen,
és Fanni várna szőken a rőt sövény előtt,
s árnyékot írna lassan a lassú délelőtt, -
de hisz lehet talán még! a hold ma oly kerek!
Ne menj tovább, barátom, kiált rám! s fölkelek!

Bor, 1944. szeptember 15.

NEM TUDHATOM...

Nem tudhatom, hogy másnak e tájék mit jelent,
nekem szülőházam itt e lángoktól ölelt
kis ország, messzeringó gyerekkorom világa.
Belőle nőttem én, mint fatörzsből gyöngye ága
s remélem, testem is majd e földbe süpped el.

Itthon vagyok. S ha néha lábamhoz térdepel
egy-egy bokor, nevét is, virágát is tudom,
tudom, hogy merre mennek, kik mennek az uton,
s tudom, hogy mit jelenthet egy nyári alkonyon
a házfaláról csorgó, vöröslő fájdalom.
Ki gépen száll fölébe, annak térkép e táj,
s nem tudja, hol lakott itt Vörösmarty Mihály,
annak mit rejt e térkép? gyárat s vad laktanyát,
de nekem szöcskét, ökröt, tornyot, szelíd tanyát,
az gyárat lát a látcsón és szántóföldeket,
míg én a dolgozót is, ki dolgaért remeg,
erdőt, fűtyös gyümölcsöst, szállót és sírokat,
a sírok közt anyókat, ki halkán síroga,
s mi fönről pusztítandó vasút, vagy gyárüzem,
az bakterház s a bakter előtte áll s üzen,
piros zászló kezében, körötte sok gyerek,
s a gyárak udvarában komondor hempereg;
és ott a park, a régi szerelmek lábnyoma,
a csókok íze számban hol méz, hol áfonya,
s az iskolába menvén, a járda peremén,
hogy ne feleljek aznap, egy kőre léptem én,
ím itt e kő, de fönről e kő se látható,
nincs műszer, mellyel mindez jól megmutatható.
Hisz bűnösök vagyunk mi, akár a többi nép,
s tudjuk miben vétkeztünk, mikor, hol és mikép,
de élnek dolgozók itt, költők is büntelen,
és csecsszopók, akikben megnő az értelem,
világít bennük, őrzik, sötét pincékbe bújva,
míg jelt nem ír hazánkra újból a béke ujja,
s fojtott szavunkra majdan friss szóval ők felelnek.
Nagy szárnnyadat borítsd ránk virrasztó éji felleg.

1944. január 17.

Radnóti Miklós síremléke és sírköve (Budapest, Fiumei úti temető)

Forrás: Kulturális enciklopédia, Radnóti Miklós: Erőltetett menet (válogatott versek)

Szerzői profil

Erdős Renée, Bodosi György, Szabó Csilla

ERDŐS RENÉE (1879-1956)
író, költő

Százharminc éve, 1879. május 7-én született Erdős Renée, aki erotikus költészetével és szókimondó, a nők vágyait nyíltan hangoztató írásaival botrányoztatta meg

kortársait.

Ehrental Regina néven született egy ortodox zsidó család hetedik gyermekeként a csallóközi Érseklyén. Tehetségére egy bencés tanár figyelt fel, az idős pap franciára, németre és irodalomra tanította. Tőle kapta meg az Újszövetséget is, ettől kezdve a két vallás között ingadozott, míg végül, már felnőttként megtagadta zsidóságát.

Tizenhat évesen beiratkozott a színiakadémiára, de hamarosan az írás felé fordult. Első versei A hét című lap hasábjain jelentek meg, első verseskötete Leányálmok címmel

1899-ben Eötvös Károly támogatásával látott napvilágot. Ezt követően az Egyetértés című folyóirat munkatársa, majd Az Újság

Erdős Renée egykori otthona Rákoshelyen

bécsi, római és firenzei tudósítója lett.

A nők vágyainak merészen hangot adó költészete és regényei híressé, sőt hírhedtté tették, őt emlegették a legerotikusabb magyar írónőként. A kritika fanyalgott, a közvélemény felháborítónak és szemérmetlennek

tartotta, a fiatal lányok viszont a párnájuk alá dugták és titokban falták műveit. Az író költészete, szépsége hatással volt Ady Endrére, és viszonyt folytatott Bródy Sándorral, Jászi Oszkárral, Szabó Ervinnel. Allítólag Bródy 1905-ben elküvetett öngyilkossági kísérletének hátterében három évig tartó viharos kapcsolatuk, kölcsönös (de nem alaptalan) féltékenykedésük állt. A családos – és csapodár – Bródyval való szakítás után, amely Erdőst is megviselte, idegösszeroppanást kapott, egy olaszországi kolostorba vonult vissza, ahol 1909-ben katolikus hitre tért. Ezt követően írásaira a misztikus, fülledt erotikus atmoszféra volt jellemző. 1913-ban férjhez ment Fülep Lajos művészettörténészhez, de házasságuk az író szerint maga volt a pokol. Második gyermekükkel volt várandós, amikor 1918 tavaszán férje elköltözött otthonról. A szülés után trombózt és tüdőembóliát kapott; három hónapig kórházban feküdt, csaknem egy évig alig tudott járni.

Erdős Renée volt az első nő a magyar irodalomban, aki meg tudott élni írásaiból, Karinthy is írt róla paródiát Norrah címmel az Így írtok ti-ben. 1925-től ismét Olaszországba utazott, 1926-ban férjhez ment a nála jóval fiatalabb titkárához, a következő évben Rákoshelyre költözött. A második világháború előtti zsidóüldözés - katolikus hite ellenére - őt is utolérte.

Erdős Renée sírja az Új köztemetőben (29/1-1-81.)

1938-tól nem publikálhatott, 1944-ben bujkálnia kellett, villáját elfoglalták, ráadásul férje is elhagyta. Utolsó éveit magányosan, szerény körülmények között töltötte, 1956. július 9-én hunyt el.

Művei: *Leányálmok* (versek, 1899), *Versek* (1902), *Aranyveder* (versek, 1910), *János tanítvány* (színmű,

1911), *Sibyllák könyve* (versek, 1918), *Ősök és ivadékok* (regény I-IV., 1920-1929), *Santerra bíboros* (regény, 1922), *Római levelek* (1922), *A nagy sikoly* (regény, 1923), *Assisibeli zsoldos* (színmű, 1923), *Báró Herczfeld Clarisse* (regény, 1926), *Lavinia Tarsin házassága* (regény, 1927), *Az indiai vendég* (regény, 1929), *Brüsszeli csipke* (regény, 1930), *Emlékeim* (1931), *Hajnali hegedűszó* (regény, 1933), *Összegyűjtött művei* (1933), *Árgirus* (regény, 1937), *Szemünk fénye* (regény, 1939), *Édes Rosamunda* (regény, 1941), *Lysias* (regény – Réz Bálint álneven, 1943), *A csukott kert* (versek, 1945), *Gránátvirág* (regény, 1945), *Antinous: Egy szerelmes nyár története* (regény, post humus kiadás 1990), *Sába királynője* (regény - Réz Bálint álneven) 2004, Számos írás a *Temesvári Hírlap* 1927-1930 évfolyamaiban.

Forrás: Wikipedia, Új Könyvpiac

BODOSI GYÖRGY (1925-)

Bodosi György/Giorgio di Bodossino alias Dr. Józsa Tivadar 2009

Gimnáziumi osztálytársammal, Józsa Gyurival együtt tanultunk az érettségire. Kiköltöztem hozzájuk Pécselyre, ahol a dombon lévő pincéjükben vertünk tanyát. Talán néhány napot, vagy egy hetet töltöttünk el itt matematika és történelem tételek magolásával. Máig szép színekkel és illatokkal gazdag emlékem e pár nap, a régi bútorokkal berendezett szoba, a pécselyi völgy nyár-eleji harsanása, és a sok-sok beszélgetés Erdélyről, történelemről és az élet más „nagy dolgairól”. Gyuri családját nem nagyon ismertem, bár máskor is voltam náluk rövid időre. Testvérei közül Juditot (e kötet fordítóját) ismertem jobban eggyel felettünk járt a Gimnáziumban, a nővérem osztálytársa volt. Húgukat, Gabit szinte csak „látásból”, ő még kicsi volt hozzánk. Szüleivel csak ritkán találkoztam. Azt tudtam, hogy Gyuri édesapja körorvos, akire kilenc kis falu betegeinek a gondja van rábízva. Azt is tudtam, láttam, hogy ritka gyűjteménye van népművészeti tárgyakból és ókori leletekből. (Ma állandó kiállításon látogatható a falu iskolájában.)

Tudtam, hogy Bodosi György néven kötetei jelennek meg, s hogy Illyés is barátságába fogadta.

Tudtam, hogy nem „egyszerű” körorvos, művészember. Azt inkább csak éreztem, hogy valamilyen módon kívül, felül áll a mindennapi életen, a szocializmus valóságán,

s az állandó opposíció jeleit véltem gyerekfejjel felfedezni.

Gyuri jó pajtásom volt, de néha nem értettem erős érzelmi reakcióit. (Ma már –talán leegyszerűsítve- a család olasz felmenőinek a számlájára írom ezt.)

A gimnázium befejezése, a sikeres érettségi óta ritkán találkozunk, leginkább, amikor édesapjának kötete jelenik meg, s hála Istennek ez egyre gyakrabban történik meg.

Gyuri édesapját, a költőt, író és hús-vér embert csak később, felnőtt fejjel ismertem meg.

Egyre gyakoribb balatonfüredi könyvbemutatóin, egyik-másiknak szervezőjeként volt alkalmam beszélgetni vele, s jobban megismerni őt.

Zárkózott ember lévén tőle nem sokat tudtam meg, de életrajza (Judit foglalta kerek írásba a 2001-ben megjelent „Szép álmok vesztőhelye” című kötetben), s műveinek olvasása sok mindenre választ adott, amit korábban nem értettem.

1925-ben született Budapesten, székely és olasz felmenőktől. 1950-ben kapott orvosi diplomát, de szigorló korában már a Teleki Intézetben dolgozott Bibó közvetlen irányítása alatt lévő szociográfiai részlegen. A Válasz utolsó számában 1949-ben megjelent első írása, s máris döntenie kellett, hisz rossz káderként állást a fővárosban nem remélhetett. Így került Veszprémbe, a kórház belgyógyászati osztályára, de hamarosan innen is tovább kellett mennie. Falusi körzetbe helyezték, Pécselyre, ahol feleségével felnevelték három gyermeküket.

1956-os forradalomban a helyi Forradalmi Tanács tagjává választották. Mérsékelt, demokratikus szabályok betartását követelő magatartása lehet az oka, hogy a megtorlás éveiben nem esett bántódása.

A falunak, ahol élt nem csak orvosa volt, valóban együtt élt velük. Úgy tűnt, mintha ambíciót kielégítette volna ez az élet, családja is beilleszkedett az itt élők társadalmába.

A paraszti élet, a paraszti kultúra emlékeinek gyűjtése, a paraszti életmódot folytató emberek iránti érdeklődés a szociográfia iránti erős vonzódás továbbélését jelezte.

Élményeit versekben „örökítette” meg, amelyekkel aztán bekopogott a Tihanyban lakó Illyés Gyulához. Ez 1958-ban volt, 1964-ben pedig Illyés előszavával megjelent első verskötete.

Szociográfiai írásai a pécsi *Jelenkorban* jelentek meg, ameddig lehetett, a teljes anyag csak 1994-ben kerülhetett kötet formájában az olvasók kezébe.

Egyetlen társaságnak a nemzetközi PEN klubnak a tagja, oda is azért lépett be Passuth és Illyés ajánlásával – idézi fel Judit a történetet –, mert rábeszélésték „jó védelmet jelenthet egy olyan szókimondó író számára, amilyen vagy.”

1987 óta nyugdíjasként él feleségével Pécselyen. A gyerekek elköltöztek, családot alapítottak, s megszülettek a gyönyörű unokák.

Bodosi György az „őszikék” korszakban sorra teszi le az újabb és újabb köteteket az asztalra. Minden műnemben alkot, lírai, prózai és drámai írásai közül válogathatnak olvasói, tisztelői.

A rendszerváltozásnak nevezett események nem kedveztek azoknak az alkotóknak, akik kimaradtak az irodalom belső köreiből, a fősodorból. Bodosi György

sohasem került ebbe a körbe, s ez láthatóan sok keserűséget jelentett neki.

Jól emlékszem arra, amikor az apám korú író könyve kiadásához segítséget, támogatót keresve felháborodottan panaszkodott az áldatlan állapotokra, a pénz mindent eluraló szerepére, a magukat műtésznek is hívó bürokratára, a műveletlen menedzserekre, akik a könyvpiacra (!) próbálnak megélni.

Mégis, ha óvatosan is, de megjegyzem nem biztos, hogy Pécsely Bodosi szép álmának a „vesztőhelye” lenne.

Lehet, hogy ennek a viszonylag védett Balaton felvidéki medencének is köszönhető, hogy saját útját járhatta, klikkek és körök „elvárásainak” való megfelelés kényszere nélkül. Az itt megélt majdnem századnyi élet írott és „íratlan” értékei csak itt és így születhettek meg. Számomra ezt bizonyítja az a kamaszos lendület és izgalom, ahogy Bodosi György újabb és újabb kötetének kiadását szervezi, kiadót keres és talál, címlapot választ, tördelést, szedést ellenőriz.

Hiszem, hogy boldog.

2008. május 17.

Cserép László
- Balatonfüred -

Bodosi György (1925) — Pécsely
MONDATOKBA TAKARÓZVA

Nap mint napi

Odakint a kert hajnali tornagyakorlatait vezényli a szél. Kitárja, majd bevágja a kerti kiskaput. Aztán újra ki és be, ki és be többször megint. Földön hasalva emelgetik bokáikat a virágágyások, fekvőtámaszban popsijukat a káposztáskert növényei, rugózva guggolnak a bokrok, lábujjhegyre állva rázzák ujjait a fák. Szorgosan koppant csőrével a rigó az ereszcsonna bádoggján.

A periférián házak ablakai sorra kitáruulnak. Valahol egy apátlan gyermek – fiú vagy leány – kiejti – megint csak véletlenül – kezéből a sárga labdát.

Fölfelé kezd gurulni a Nap, megszokott régi útját használva az Égen.

Jelekkel jeltelenül

Mindent megmagyarázok – mondta a Tenger az Égnek zölden és kéken. Aztán tovább hazudott a Földnek. Fehéren, szürkén és vérvörösén.

Madár bukdácsol az Óceán felett. Valaki állt a parton. Fölemelte magasba a kezét. Integetett. A Kéz és Szárnyas Lény összetartoztak. Mihelyt elfáradt, a törzséhez simult ez, az ugyanúgy téve leereszkedett. Játékuk nem tudom meddig tartott. Végül a madár a vízbe hullt.

Árvák voltunk, s milyen fehérek mindketten a legutolsó, immár oly távoli s mégis közeli összekapcsolódásban.

Semmit sem értek – jegyezte meg a Föld szürkén, fehéren és bíborvörösén. Az Ég ugyanezeket mondta tovább zölden és kéken a Tengernek. Ám az, mintha mi sem történt volna, színeveszetten és eszeveszetten csak háborgott tovább.

Telve indulatokkal

Hogyan talál egymásra megint két felriasztott vad? Mikor szabadul meg árnyékától a felcsapó madár? Hol találd meg azokat a nyomokat, amelyek biztosan összekötnek az eltávozottak szekereivel?

Ugyan! Miért töprengsz ilyesmiken?

Húrozd föl a lantot, Apollon! Ahogy csak tudod, jó feszesre! Vár a sok nép a kikötőben. Hozd magad rendbe Vénuszom, azoknak a zagyváknak! Az alfeleden különösképp! Csinálja mindenki azt, ami a dolga! Merkúriuszom, miért várnál jobb alkalomra? Ne tétovázz! Elő a késsel! A jó döféssel!

Ezek mind azért jöttek ide, hogy vásárra vigyék bőrüket.

Forni, háborogni kell a Léleknek! Nem csöpögön állni, mint a kiüresedett hordónak. Telve vagy indulatokkal, abroncs-szaggató tüzes, balga szerelmekkel. És mennyi okos haraggal.

Indulj! Lódulj! Eridj már élni!

Oldalszúrás

Az eredmény éltesebb korunkban is mindig elmarad a várakozástól. A furat ormótlanul nagyobbra sikerül a beléhelyezendő szegcsonnál. A törvények nem illenek össze teljesen. Az egymás mellé kerülő szavak sántítva kergetik a mondatba a gondolatot.

Vargabetűk megtétele után sem érkezünk oda, hova nyílegyenesen törekedtünk. Süketen a mellettünk állók kérdéseire távoli csillagrendszerek lakóival beszélgetünk. Legzavarosabb álmainkat igyekszünk megfejteni, miközben keservesen nyikorognak a megkopott eresztékű kerek.

Micsoda kényszer folytán fejtünk ki ennyi kudarc után még mindig igyekezetet? Talán éppen azért, mert úgy érezzük, hogy nem a véletlenül asztalhoz csapott bordán fáj, hanem az egész mindenség nyilall az oldalunkban.

Az utolsó földművelő

A fák sűrűn, akár a hangjegyek a kottán, követték egymást. Hol fölfelé emelt, hol lecsüngő karokkal összefonódva újra és újra megpróbálták tisztázni a folyton-folyvást megzavarosodó helyzetet.

Magyarázkodás helyett sorjázó ölelésekkel kísérleteztek valamivel odébb a cserjék és a bokrok.

A fecskék alacsonyan szálltak. Szinte már – ami elképzelhetetlen – föld alatt hasítva az eget.

A Nyomorék, akit tolókcsonban hoztak ki a hegyoldalra, még ép karjával hadonászva, tátott szájjal habogott. Badarságokat beszélt.

Szívszorogató látványt nyújtott. Hátborzongatóan iszonyatosat. Göcsörtös botjával minduntalan beleturkált a földbe, mintha csak ő volna az utolsó, a legutolsó földművelő...

A minden tájról idesereglett földszerzők, földfogalók, földbirtoklók, földmérők, földosztályozók, földrablók, földnyilvántartók, földigénylők, földfölgorgatók s az ezekhez hasonló többi földlakó között.

Lovatlan szekerek

Lovatlan szekerek gördültek ki tárva felejtett kapukon. Üresen. Égre dőfött rudakkal. Birtokba akarják venni a Völgyet. Mögöttük jönnek nyihogva a párbafozott lovak. Hajtók nélkül. Egymásra néznek, aztán tovaügetnek. Ellenkező irányba. Valahova.

Kimért mozdulatokkal ballagva, nagysoká előkerül a kocsis. Az egyetlen. Feketébe öltözve, mintha gyászkocsi bakjára kéne ülnie. Sehová nem megy. Letelepszik a ház előtti lócára. Hallgat.

Együtt a melléje ült Csönddel.

Pattogó tölgyfahasábok.

Némán és mozdulatlanul fekszik a Műhely közepén, szanaszét heverő szerszámok közt az Öreg.

Kifordított belű, még tegnap idehozott, immár örökre javítatlan maradó gépek és egyetlen fia figyelik,

A Fiú, az a könnyelmű gyerek, aki zenét játszó banda tagjaként egész éjszaka másoknak húzta a talpalávalót.

A Vadgesztenye az ablak alá nyújtja barnán rügyező ujjbegyét. A szél hányavetin ki- becsapja a fészerajtót.

Pattogó tölgyfahasábok lángolnak a kályhában.

A kémény kivezeti a füstöt. Túl a mennyezeten. Túl a tetőn is. Messze. Föl a Szabadba.

Mondatokba takarózva

Tűz lobban a távolban. Odébb valamivel egy másik. A harmadik csóva a szomszédban. Közelednek a fagy – szarvasok. Karcsú léptekkel jönnek, tűnnek elő a múltba veszett emlékek.

Szél fűtten éliesen. A völgyből föl a hegyre. Mikor volt a régen? A szavak fáznak, és mondatokba takaróznak.

Önmagamtól félek. Fölemelek egy mellém zuhant csillagot. Puha kendővel vigyázva letakarom. Még ép volt, mikor a tenyeremre fektettem, de most dörrenve törik szét.

Térdre ereszkedem. Verni kezdem a jégpáncélt. Baltával esek neki dühödten: alattam van még s ha nincs: hová futott tőlem a folyó?

Vendégszelemen

Egy régi, már dűledező ház javítása közben, ácsok munkájára ügyelve, a tető alatt találkoztam egy karcsúsodó, de azért még elég testesen feszülő Vendégszelemennel.

Tüstént beleszerettem. Vendégszelemen – ismételtetem naphosszat a nevét. Eladdig, míg Ő is megkedvelt engem.

Azótától másképp járok. Egyenesebben. Látszik a tartásán, hogy van valakije – súgtak össze jóakaróim a hátam megett. Mondták merészebben többen a szemembe is.

Vonzalmunk, közönségesebben viszonyunk, nem tarthatott sokáig. Csakhamar befedték újra a tetőt. Nem fogjuk látni egymást többé.

Pedig tudom, hogy ott van. Karcsún, s mégis elég testesen várakozik. Énrám? Vagy tán más valakire? Nem haragszom. Azért is, akkor is mindig szeretlek Te

drága, hűtlenségedben is hozzám hű Vendégszelemem!

Befürdőtt velem

Befürdőtt velem – szól szemrehányóan. Én? Vele? Mikor? Talán nálunk, a kádban? Ugyan! Ez teljességgel lehetetlen. Én oly testes vagyok, ha belemerülök, nekem is alig elég egy kádnyi víz. A csak tusolást pedig nem kedvelem. Nehéz beállítani. Hol forrót, hol pedig jegeset fröcsköl rám. És tócsát csinál. Akkorát, hogy fürdő után felmoshatok.

Mondjuk inkább azt, vízben hagytam. Ezt – némi habozás után – elfogadom. Úszástudományom gyöngé. Őt nem is ismerem. Miért ugranék éppen én vízbe utána?

Arról is beszél, hogy munkaviszonyban van, s közben kacéran nézeget rám. Lám, mit el nem merészel árulni, szemrebbenés nélkül. Minden pirulás nélkül, könnyedén: hogy viszonya van, egy magát Munkának nevező úrral, vagy ficsúrral.

Nem hencegnivaló az ilyen. Ha dolgozik valamit – az más. De miféle viszonyban lehet Ő egy olyan igazán nemes valakivel, egy olyan nagy urasággal, aki Munkának nevezi magát. Legfeljebb az iszonyodás viszonyával.

Szóljunk végül valamivel értelmesebb dolgokról is. Nézze, itt fekszik mellettem már órák óta türelmesen e kedves kék kutya. Ő az unokám. Vagyis, az unokámnak, a kis kétévesnek rajzoltam ide, ilyen nem létező színesre. Mindkettőnk szerint a legpontosabban fedi a valóságot. Ha akarjuk, farkát is csóválni tudó kutyuska.

Abervas

/Vázlat/

Ez itt a gyönyörű tenger. Itt leggondtalanabban folynak egymásba habok. Meztelen nők kacagva fejtik meg szerencsés hajósok és gazdag idegenek álmait...aber: was sprach Ich mit diesen lustigen Leuten? Mit keresel ezek között, hajótörött. Hiszen Ők hazádnak nevét sem ismerik.

Nyelvemlék

Középkori – mindenkori

...latjátok feleim szümtökkel mik vagymunk? Por s homu vogymunk. Miv isemünk elhagya münket. Megteremtüve s elhagya, Özvedien árvain vogymunk. Hazaunk por es homu. Isemünk hazao es por es homu. Malaszt nekül juta nekünk ind e napig elnie.

Mire hoza ideüt Isemünk minket? Rettenet gyenyerü keserü fediere. Tüz lang pallosa verdes reank szüntelen. Sziel szabdal hetfele. Kergiet üldöz vilagga. Buval aszni sepekedni. Elni haza nekül atia nekül giermek nekül, buval aszva sepekedve szüünetlen.

Szennyből mocskból

Lovag Menitiádész, Patraklosz s a másik nagyszerű hős trójai Hektor, Homérosz két felejthetetlen alakja, miközben egymás húsába vágyott kaszabolni, egy hulláért küzdött előbb.

Hektor a fejet ragadta meg s markolta szilárdan. Patraklosz a lábánál fogva tette ugyanezt. Mint két feldühödött eb úgy vonták, marcangolták, húzták maguk felé a zsákmányt. A tehetetlen tetem meg egyre hosszabban és vérmocskosabban nyúlt el a földön.

Itt a pillanat, mikor közbe kell lépnie megint egy istennek. Phobiosz Apollon, eldöntője sok ehhez hasonló dögszagú viszálynak, Patraklosz háta mögé került, s az akháj megüté vállán s gerincén. Leveré fejről sisakját. Mellvértjét eloldja, hogy szabadon döfhessen belé védenca, fattyú-rokonja: Trójai Hektor.

Így öl, ily bátran ölet Létó gyermeke, ez a Zeus kedvelte isten. A Napnak, a Fénynek, a Világosságnak, az Észnek, az Értelemnek Ura és Istene! Ha lehet, válasszuk inkább a Sorsot. Ez is többnyire hátulról terít le, az immár egyetlen istent sem vállaló Föld sarjait, embereket.

Legyünk mégis méltányosak, nemcsak a trójai idők vannak, voltak teli szörnyűségekkel. Szennyből, vérből, mocskból, förtelmekből kell mindig hasznosat, szépet, igazságot teremteni, úgy valahogy, ahogyan ezt a Vak Énekes csinálta.

A Pegazus, a középső Gorgónak, a Medúzának, a kígyóhajú sötét szörnyetegnek levágott fejéből ugrott ki, hogy fölszárnyaljon – hátán valakivel – a tündöklő magasba. Megismétlődik mindannyiszor, mikor egy igazi Költő vág oda kora Szörnyetegeinek fejéhez a kardsuhogású, fémélességű, tiszta szavakkal.

Egy Szép Helénáért

Jóllehet magam is már korosnak tartom magamat ahhoz, hogy oly messze lakó Hölgyeknél viziteljek, s kíváncsian nézegessem bájaikat, naponta kimegyek s járom a dombokat. Mustrálom a szép öreg pincéket.

– Ennek jó még a lábazata. Igaz, hogy oldala szétrepedt, s az alfelén már csak szánozkodni lehet. Rendbetennélek – mondom egy másiknak. S belebámulok a szokatlan helyen szétnyílt falhasadékán.

– Vinném haza tőled legalább ezeket a szép napkapukat. És ha lehetne bensejedből azt a gyönyörű falkívágását is. Milyen rozzant ez a Hölgyike! Milyen öreg, s mégis vannak sokatígérő bájai. És karcsú csípője. Nézd az élteset – hogy tudja – még mindig könyökével a hegyoldalnak dönti magát.

– Tíz évvel ezelőtt jöttél volna ki ide. Vagy még régebben. Szépet választani, legalkalmasabb idő ehhez a múlt század eleje volt. Ki tehet erről, hogy az ükapa nem ezen a tájon élt!

– A kutyafáját! Ha nem tudsz bejutni egyikbe se igazán, hatolj be mindegyikbe. Hogyan? Együtt veletek?

Meg kell beszélni előbb a dolgot. Akár azt a másik Nőért vívott ütközetet. Kezdjük a hadak fölvonulásán. Aztán tartsunk közös áldozatot. Nem. Azt majd inkább odakinn. Bor nincs idehaza igazán jó. Menjünk már! Kezdődjék el az ostrom. A téli nap nem tudja felszívni a ködöt, de mi – ha összefogunk, legalábbis kifele biztosan odatalálunk.

Aztán haza hogyan? Akad valaki, tán egy vak énekes, aki majd megénekli imbolygó s dicső árnyaink hogyjártát.

A vers ívelése

Szép ívelése van ennek a versnek – bök rá barátom a sok közül az egyikre. Kár, hogy annál a sornál mutatja hol, leül. Hol? Melyik betűnél? Nézek ijedten oda, s már rázom a fejem.

Órizzük magunkban, ki tudja mikortól s meddig még, egy másik Lét lehetőségét. Nem az öröklétét. Hiszen az eleve tudjuk: elérhetetlen. Egy tisztavirágú, de tiszta Lét után sóvárgunk mely éppen a könnyűsége és a nagyon közelsége folytán megvalósíthatatlan.

A dolgok felett való lebegés, a minden egyébről való teljes megfelekezés vezethetne a beteljesülés pillanatához. Csak a magamagától útja vezet oda, a rendkívüli egyszerűség, az utolérhetetlen természetesség.

Mi tart vissza, hogy odaérj? Tán az az ostoba kis fájdalom, mely minden kezdet és vég, vég és kezdet bekövetkeztekor jelentkezik?

Úgy válj semmivé, úgy oldódj föl, azzal a biztos nyugalommal, hogy végre egyesülhetsz azzal, mit rejtett formában mindig is legféltebb kincsdeként viseltél: a Mindenséggel!

Készülődés

Ma azzal ébredtem, tudom pontosan, hogy mit akarok csinálni...aztán valamivel később, hogy, Ó, még pontatlanul sem.

Szemem sokáig könnyezett a retinámra érkező első fénysugarak befogadása, sértő toladódása miatt. Fülemben még dobhártyát sértően zengtek az éjszaka baglyainak és uhujaik hangos rikoltozásai.

Aztán ki kell kerülnem a rámváros dolgokat, köztük a legveszedelmesebbeket, azt is, hogy köszöntselek barátom!

Jó, észrevettem, hogy itt vagy már, de azért ne tiplábolj egyre körülöttem.

Legszívesebben folytatnám tovább csöppet sem könnyű álmomat, de legalább nélkülütek és amilyen messze csak lehet parttalanul távol tőletek!

Ez történt

Széttörte botját Pásztor. Elhajította kürtjét Kanász. Meggömbögtette fogóit Kovács. Rongyokká szaggatta zsákjait Molnár.

A semmit ütlegeti Csapó. Magát töri kerékbe Bognár. Képzeltbeli kazal tetején vet bukfcencet Lurkó. Kocsmaasztal tetején kántálja énekét Kántor. Üres templomban feszíti magát keresztre Pap.

Házanként, portánként karóba húztak egy-egy parasztot. Holnap kitűzik a határba, ijesztőnek, a többit. Rettenjete el kalandozók, vándorok, kirándulók! Ide ne gyertek utazók, idegenek! Lég törvénytelen útjain át cikáznak ideges madarak.

Doktor kapkodva csomagol, halálba hívják. Vele tart Tanító, Postáskisasszony, Boltos és Koldus. Lopakodó szellemek.

Fellángolt erdők jajsjava sistereg. Föld alá apasztott vizek sikolya elhalkul. Nevük kiáltozzák tarhegyek. Távolból felelnek rá átokszavak. Végszavak végszavakra.

Fenekén-torkán gázokat, gőzöket okádó Szörny érkezett. Otthon érzi magát a már minden tisztaságát és értelmét levedlett tájon.

Szörnyölből kilép Pufajkás. Vízelni. Ott végzi, ahol ráéri. El sem takarja bikaszemérmét.

Végül

Nézte az évek gyűrűit és a Gyűrűző évekből font századok gyűrűit. És látta, azokon is látta a megghiúsult reményt.

Kettévágott fák, szétrobbant csillagok nyögését hallotta. Tanulva hallgatta, hogy ami volt nincs és nem is lehet tovább.

Szétroppant derekát fájdtotta. Érezte kvarchomokká váló csontjainak sajgását. Előre tudva, mivé válik majd ő is.

Csak az Isten és a Világ. Az Isten. Nem, nem az Isten. Csupán a Világ. Nem, nem csupán a Világ. Ők, ők ketten együtt, az anyagban botorkáló Szellem és a minduntalan Istenbe botló Világ.

B. álmai

Föld! – vijjogja egy albatrosz -féle madár B. felé, aki ezúttal épp csak rápillant a kiterjesztett szárnyú (tört szárnyú) jelenség felől érkező Üzenetre. Elméjét más ügyek foglalkoztatják éppen.

Micsoda rémségeket forgatsz fejedben Sors, te durva kapitány! – mormolja fogai között, miközben a Hajó utolsó tartalék vitorláit is föl húzták s azok fönn mind az égen futó széles felhő uszályai lesznek.

A parancsnoki híd irányából B. felé közelít a Tökéletes Szépség, a gazellajárású, éjsötét bőrű „malabár nő”. Kéjes ámbra, mosusz és tömjénillatok előzik meg érkezését. Ám ahogyan nesztelenül – és meztelenül – közelít hirtelen átváltozik s immár ahhoz az „iszonyatos zsidónő”-höz hasonlít, kivel B. az „Éj volt” kezdetű versben feküdt az ágyon.

De a mozdulatlan, már csak tekintetével élő költő nem adja fel a reményt. Lehunyja szemét. Újra kinyitja. A nyugvószékéhez érkező nő ismét átalakul, ezúttal utakra hívogató kedves Agátává.

És folytatódnak tovább az „átváltások”. Agátának, mikor a költőre borul, egyszerre száz karja nő, melyeket mind magasba lendít, majd lankadtan újra visszaejt. Csobbanva megszűletik, újjáéled a Gyönyörök gyönyörűsége a „Szökőkút”.

Jön a következő jelenés, a fölborzolt szőrű, érintésre villamos szikrákat sugárzó „Macska”. A macska, mely kezdetben csak lábhoz dörgölőző kis jószág, puhaság, kéjesen doromboló állat –gyermek, majd hirtelen szemét sárgán ránc szegező Mágus. Közben már akkora, mint egy párduc. Tovább nő, betölti az egész fedélzetet. Nagyobb, mint egy bána. Nagyobb, mint maga a hajó. Körme hegyével felszaggatja a deszkákat, kitépi az árbocokat, kihajol a korláton, nekilát kilefetyelni a Tengert.

Kiapad a Tenger, B. álma végetér. Azaz nem egészen, csak zátonyra csúszott. Siralmas állapot, A „Spleen”, az elapadt ihlet.

Közel az Éj feléhez, átélve mindezt. Veled egy kajütbe zárva, több mint negyven esztendő óta már! Az akkor elkezdett és soha be nem fejezett vers képeivel együtt szorongva. ... Mit kéne tenni? Prózába tenni, vagy átzsilipelni egy másik vers szférájába? Egy másik kiapasztatható Óceánba?

Jobb volna helyben maradni, belerakni az elakadt hajót egy papírcsónakkal játszadozó gyermek lavójába.

Mindegy, hogy miként döntesz. Ezek mind a Szabadság útjai. Egy világot lebírni vágyó akarat dacos kitörései. Olyan jelképek, amelyek egyben tanújelek is. Sajnos olyan korban, mely inkább a költői óvatosságról, mint az abban való jártasságról beszél.

Útrahívás (Újra)

A vén unt mardosót, a tovább oszló dögnék
bűzös tetemét, az iszonyú zsidó nőt,
a koponyánkon táncoló vad szerelmet,
a szürke spleent, s a többi rémeket feledjük.
Agáta kedvesem, jer, szökjünk messze együtt!

Járjunk a parton hol, kinek illata csupa ámbra
s mosusz, egy malabár nő bolyong meztelen.
Nyíló kagylók s álmok zenéje zeng nyomába,
s mint szökőkút szakad föl s ömlik szét hirtelen
a vágy. Kövessük és érzük el őt, Agáta!

Sós hullámaival csak tördeli a sziklát
s tép partfokot a tenger. De velük versenyezve
fölszöknek mindenütt sebes lábú gazellák.
Ezer virág s lepke kél, szárnyuk s szirmuk egybe-
olvadva ring s remeg és vonz a Végtelenbe.
Agáta kedvesem, jer, szökjünk velük együtt!

Tamás István: Interjú Szabó Csilla gitár- és előadóművésszel

A művésznő, azon előadók egyike, aki kisebb kihagyásokkal ugyan, de mégis a zenei pályán tudott maradni. 2009-ben, Magyarország legrangosabb popzenei eseményén vehette át a Fonogram Zenei Díjat, és ezzel egyetemben az év gyermeklemeze címet

is kiérdekelte, melyen tizenhat dalt szólaltat meg „Valami mindig szép” címmel, nemcsak gyerekeknek. Csilla nevéhez fűződik: - *Franco Nero*val a főszerepben, a „Honfoglalás” című filmbetét dala a „Szállj sólyommadár!” is. Pályájának egyik meghatározó része volt ez a dal. Viszont illik tudni még, hogy a Bojtorján egyik énekeseként már szinte bejárta a fél világot és rendkívül profi színvonalon műveli a *Country műfaját* is.

Pályájáról, sikereiről és az ezzel járó nehézségekről kérdeztem a zenész-énekest, aki már költőként is debütált.

Mikor döntöttél úgy, hogy a zenei pályát választod, és egyáltalán mikor kezdtél el gitározni, énekelni?

SzCS. A zenei pályát nem választottam, hanem „beleszülettem”. Meg sem fordult a fejemben, hogy „énekes” legyek, hiszen pici koromtól kezdve mást sem tettem, mint daloltam. Így hát ez nem volt téma a mi családjunkban. Édesanyám azért bölcs volt, s zenei általános iskolába íratott, ami megadta a lökést a további életemhez. Az első gitárt kollégista koromban vettem a kezembe, s amint megtanultam rajta néhány akkordot, elsőként a Bojtorján dalát kezdtem játszani rajta, a „Vigyázz magadra fiam”-at. (Akkor még nem is sejtettem, hogy néhány év múlva az említett együttesnek leszek tagja.)

Hogyan készültél az első fellépésedre, mennyire tudtad kezelni a sikert?

SzCs.: Most mondjam őszintén? Az első fellépésem az óvodában volt 3 éves koromban az évnnyitón, s rettentően izgultam, de édesanyám elmesélése szerint nagyon tetszett nekem a lámpaláz. Nos, ez a mai napig megmaradt. Aztán a suliban minden ünnepen felléptem, szóval valahogy így kezdődtek az első sikerek. Ha pedig visszatekintve nézem az elmúlt időket, bizony nagy sikerben is volt részem nem egyszer, s csak annyit mondhatok, hogy jól esik a lelkemnek a taps, az elismerés, de csak akkor érzem „jogosnak”, ha én is beleadtam szívem-lelkem.

A Bojtorján együttesel beutazta Európát és fellépett az Amerikai Egyesült Államokban is.

Szinte minden zenei irányzatban jártos vagy, hiszen a közönséged és az elismeréseid is ezt bizonyítják. Mennyire nehéz most versenyben, azaz a pályán maradni?

SzCs.: A Bojtorjánnal jártunk mindenfelé, tán még ott is, ahol a madár sem jár. A Country zenét itt tanultam meg, illetve magamba szívtem, mert nem volt nehéz megszeretni. Mi ezt a zenét itthon magyarul játszottuk, s közben pedig Halász Judittal is dolgoztunk párhuzamosan a gyermekműsorokban. A zenei irányzatunk sosem volt radikálisan country, hiszen magyar szív dobog bennünk, s így megőriztük a zenekarral azt a hangzást, amit itthon oly sokan megszerettek tőlünk. Nos, ez volt a múlt, életemből kb. 8-9 év. S hogy most nehéz-e pályán maradni? Igen. Főleg annak, aki igazán értékes produkcióval áll ki. Sok

olyan művész barátom van, aki a „cipője mellett jár”, s kenyér gondjai vannak. (Nekem is.) De mi, muzsikusi lelkű emberek sosem adjuk fel! Még akkor sem, ha a közszolgálati médiumok tudomást sem vesznek rólunk. De mi létezőnk! Nem a képernyőn, meg a rádiókban, mert ugye ott azok szerepelnek többnyire, akik valami botrányos dologgal próbálják elhitetni magukról, hogy ők is valakik. Én szeretem a valódi életet, s közönség előtt játszani a legnagyobb öröm, ami érhet. Legyen az akár a legkisebb falucska, vagy akár egy gyermekórához körterme. Ez az én valóságom!

Lemezed megjelenésében segítettek a régi zenészbarátok. Jenei Szilveszter és Kemény Győző neve, nem szabad, hogy elfelejtődjön ebben a szakmában. Milyen a munkakapcsolatotok napjainkban?

SzCs.: Jenei Szilveszterrel több tíz éve együtt zenélek, s ez nem véletlen. A zenei ízlésünk egyező, szinte „egy húron pendülünk”, hiszen mindketten magyar népdalokon nőttünk fel. Ez érződik oly sok dalunkban, szinte észrevétlenül is. Egyébként érdekes, hogy Szilveszterrel semmiben nem egyezik az életstílusunk, a gondolkodásunk, csakis a zenében! A stúdiómunkák során néha bizony „megküzdünk egymással”, de hát így szép és izgalmas a munka! Kemény Győző e lemez producere, aki nélkül meg sem valósult volna ez az álom. Ő az, aki teljes hittel vállalta és megvalósította azt, amit én megálmodtam. S mivel ő már végigélte a zenész szakma minden lépcsőfokát, pontosan tudja, hogyan kell egy lemez útját elindítani. Ehhez én nem értek, sőt, távol tartom magam ettől a számomra idegen „világtól”. Nem tudnék „magasba szárnyalni” a dallal, ha közben kemény játszmákkal kéne foglalkoznom. Nos, ezért hívják Győzőt Keménynek! (A név kötelez!)

Életedben jelentős szerepet játszik a lélekápolás, a gyermekek gyógyítása. Most megjelent sikerlemezed alapját, mondanivalóját is a nekik írt dalok adják?

SzCs.: A „lélekápolás” gyönyörű állomása volt életemnek. 7 évig (mesebeli szám!) egy gyermekóráhozban énekeltem súlyosan beteg gyerekek ágya mellett, s az ott tapasztalt érzések, az élmények, a szomorúságok, s a megrendítő valóság „szépségei” ihlették meg a lelkem, s ez rányomta a pecsétet a lemezre is. Egyébként is jól érzem magam a gyermekek között, hiszen mindig is szerettem a rászorulókkal foglalkozni. Most is. A kórházi évek alatt a csodák a szemem előtt váltak valósággá, mert bizony nem egyszer „ébresztettem” fel kómában fekvő betegeket a gitárommal, hangommal. Így a lelkem egyik fele a gyermeki lét felé kacsintgat, a másik pedig a líraiság felé. Mindez a lemez készítésében nem volt tudatos, mégis olyan lett, amilyen vagyok.

Olvastam, jelenleg azon dolgozol, hogy színpadra állíts egy olyan gyermekműsort, mely a díjnyertes zenei albumra épül majd fel. Kipihented már egyáltalán az új lemezed elkészítésével járó sokszor éjszakákba nyúló munka fáradalmait?

SzCs.: Igyekszem a színpadra vinni élőben is a lemez anyagára épülő műsort, s néhány zenésztársam segítségével ezen dolgozunk mostanság. Így pihenni nincs idő, s az éjszakázást ne is említsük! Világ életemben bagoly-lélek voltam, s hajnali 3-kor, 4-kor térek aludni. Olyankor lehet nyugodtan gondolkodni, szárnyalni az ötletekkel. Persze megvan ennek is az átka, mert 11-nél előbb fel sem tudok kelni. Aztán villámgyorsasággal felveszem a napi tempót, s bepótolok minden lemaradást.

Van –e kedvenc műfajod?

SzCs.: Nincs. Van jó zene, s van rossz. De ha azt kérdezted volna, van-e olyan műfaj, amit nem szeretek, hát arra könnyebben tudok válaszolni. A mulatós zenétől világga tudnék futni.

Gondolkoztál már a következő albumod, milyen témára építed fel?

SzCs.: Talán vagányabb és mozgalmasabb lesz zenei szempontból, de a mondanivalója nem lehet más, csakis az örök érvényű igazságot kell tükröznie. Nincs más út a lelkek felé. Akár a mesében: a jónak kell győznie! S ez legyen példa mindazoknak, akik reménytelenségben élnek ebben a jobbra érdemes országban, világban.

A szerző megjegyzése:

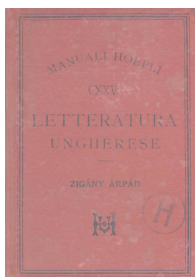
A közelmúltban megjelent album, nemcsak-hogy szép, de üzenetet is közvetít, egy olyan, rendkívüli értéket képvisel, mely által betekintést nyerhetünk a művésznoé érzelmi világába, valamint meg tapasztalhatjuk az emberek iránt és ezen belül a gyermekek felé sugárzó önzetlen szeretetét is.

KÖNYVESPOLC

RITKA ÉS DRÁGA CSEMEGE...

Zigány Árpád: *Letteratura ungherese* (Magyar irodalom), Ulrico Hoepli, Milano 1892, 295 l., manuale (kézikönyv)

Tanulmányi pihenőmben az irodalmi szakirodalom tárgykörében keresgelés során, a „letteratura ungherese” témakört beírva a google keresőbe, az interneten erre az igen rendkívüli, exkluzív, XIX. sz. végi, drága csemegére bukkantam, ezen könyvet 1892-ben kiadó Hoepli könyvkiadó szájtyán.

Amikor megláttam – március 27-én –, az azonnal rendelkezésre álló példányt, nem akartam hinni a szememnek, a szívem bizony nagyot dobbant. Olvastam, hallottam róla, de a könyvnek soha még a fényképét sem láttam, a világhálón csak egy-két könyvtárkatalógusban található meg a besorolása, vagy imitt-amott lehet olvasni egy utalást a szerző felsorolt munkái között, mint pl. a MEK-en (Magyar Elektronikus Könyvtár) is... Ezután az interneten ismét

keresgéltni kezdtem, de most már név és pontos cím szerint, hogy valahol még hátha ráakadok a könyv képére. Sehol semmi... Most pedig ez az egyetlen is eltűnt, a Hoepli kiadónál sincs többé, mert személyemben gazdára talált ez a ritka drágakincs, amely kis kézikönyv krónikáinkból ránk maradt Nimród-legendától kiindulva hazánk irodalmát tárgyalja 1892-ig.

Apró betűs, kicsike, egy nagyobb imakönyv nagyságúnak megfelelő 295 oldalas kézikönyvecske ez: 15,5 x 10,5 cm-es méretekkkel. Nem gondoltam, hogy ez az aranyat érő könyv ilyen kicsike, mivel ez az internetes felvételről nem derült ki. Azt hittem, hogy legalább az A5 és A4-es méret közötti nagyságú, Florio Banfi 1941-ben kiadott *Ricordi ungheresi in Ungheria* c. könyvének vastagságát meghaladó vaskos kötet lesz, mivel a méretei nem voltak feltűntetve. Volt is nagy meglepetésben részem, amikor a gyorsfutár meghozta címemre: átvételkor meg is lepődtem magamban, hogy milyen pillangó súlyú, A4-es nagyságú csomagot kaptam. Talán eltévesztették, s mást csomagoltak be nekem? Hát, amikor kinyitottam, azonnal érthetővé vált ez a pillésúly...

Mondanom sem kell, hogy majdnem hanyatt vágódtam a meglepetéstől. Lehet, hogyha tisztában vagyok a méreteivel, akkor talán, akármilyen csábító is ez az ereklüként megbecsülendő, exkluzív irodalomtörténeti kézikönyv, a mostani helyzetemben bizony nem rendeltem volna meg s átsiklottam volna fölötte, még ha sajgott volna is érte a szívem, de nem adtam volna ki érte 108,00 Eu-t, ami kedvezményes ár volt, mivel 120,00 Eu-ért árulták. De azért nem bántam meg, legfeljebb az elkövetkező időszakban jó darabig nem vásárolok könyvet s ezt betudom az egész évi önjándéknak (születésnap, névnap, Mikulás, karácsony, húsvét, házassági évforduló). Igaz is, könyveink— főleg az enyéme— már kezdenek bennünket kiszorítani a lakásból, komoly gond az újabb érkezők elhelyezése. Ezt legalább a legkisebb, még megmaradt szabad hézagba be lehet illeszteni.

Zigány, Árpád (Székesfehérvár, 1865. okt. 27. – Bp., 1936. nov. 27.): újságíró, író, műfordító. A fiemei tengerészeti ak.-n tanult, 1889-ig postatiszt Fiumében. Ezután néhány évig Olaszó-ban élt. Közben a milánói egy.-en tanári képesítést szerzett; szerk.-je volt a La Sera c. lapnak, tudósításokat küldött magyar lapoknak. Hazatérése után a Vasárnapi Újság és a Pallas Nagy Lexikona belső munkatársa. Később a Magyar Közélet, a Kelet Népe és 1910 – 11-ben a Renaissance c. folyóirat alapítója és szerk.-je. 1919-től a Képes Krónika c. kat. hetilap szerk.-je, 1926-tól a Palladis könyvkiadó ig.-ja. Több regénye, néhány politikai röpirata és népszerű történelmi munkája jelent meg. Néhány színművét is játszották. Magyar irodalomtörténetet is írt olasz nyelven (*Letteratura ungherese*, Milano, Ulrico Hoepli 1892, 295 old.). Sokoldalú író volt, de mégis legnagyobb jelentőségű hatalmas műfordítói munkássága. Olasz, angol, német és francia szerzők műveiből fordított magyarra (Dante, Mark Twain, Verne, Sienkiewicz stb.). – F. m. A parasztkirály (r., Bp., 1902); Agrippina (tragédia, 1904); Három asszony (r., Bp., 1905); A liget tündére (elb., Bp., 1927). – Irod. Gulyás Pál: Z. Á. (Irod. tört. 1937.)

Szinnyei József Magyar írók élete és munkái c. könyvében az alábbiakat írja:

«Nagy föltűnést keltett Turris Eburnea cz. regénye (1895.), melyet elkoboztak, 1905-ben pedig Zeisig álnéven írt Habsburg-ellenes brossurája, mely miatt akkor le is tartóztatták. 1904. Agrippina cz. tragédiájával megnyerte a Teleki-díjat, Shakespeare cz. darabja pedig a Nemzeti Színházban került színre. (Fábián Gábor álnéven.) Számos cikke és szépirodalmi munkája jelent meg a hazai és olasz lapokban, többek között: *Budap. Szemle* (1892. Torquato Tasso új kiadása.) *Főv. Lapok* (1893. 83., 84., 91., 97., 104. Az olasz lyrikusok.) *Élet* (1893. Herondás dalaiból.) *M. Génusz* (1894. 6. Francesco-Paolo Frontini.) *Vas. Ujs.* (1904. Három asszony cz. regény.)

Verne-fordításai:

Zachariás mester (1903), *Telelés Grönlandban* (1903), *Az úszó város* (1927, ?) *Doktor Ox theóriája* (1903), *Egy kínai viszontagságai Kínában* (1899, 1997), *A zöld sugár* (1899), *Cesar Cascabel* (1902), *Várkastély a Kárpátokban* (1902), *Új hazában* (1994), *Város a levegőben* (1902, 1994), *Cetvadászok* (1902, 1994, 2000), *A két Kip testvér* (1989, 2000), *Antillák világa* (1905, 1996)

Munkái:

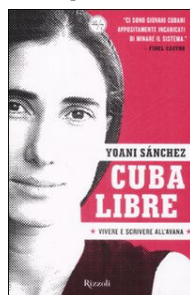
1. *Egy apáca története* (Giov. Verga ut. Egyet. Regényt.) Budapest, 1891.
2. *Az olasz irodalom rövid története* (ford. Fenini Caesar ut. Olcsó könyvtár.) Budapest, 1894.
3. *Harminc percent kamat* (Serao M. ut. Athen. Olvasótára.) Budapest, 1895.
4. *Turris Eburnea*. Budapest, 1895. (Zerdahelyi Gyula álnéven. *Ism. M. Hirl.* 329., *Egyetértés* 386., *Magy. Szle* 51., *Pesti H.* 351., *Hét* 52.)
5. *Éva* (G. Verga ut. Athen. Olvasótára.) Budapest, 1895.
6. *Antonius és Cleopatra* (Főv. Szính. Műsora.) Budapest, 1898.
7. *Rómeo és Julia* (Főv. Szính. Műsora.) Budapest, 1898.
8. *Hamlet* (Főv. Szính. Műsora.) Budapest, 1899.
9. *Lear király* (Főv. Szính. Műsora.) Budapest, 1899.
10. *A socializmus diadala után.* (Richter Jenő után. Olcsó kv.) Budapest, 1899.
11. *Az énekesnő* (Prévost M.) Budapest, 1899.
12. *A vadrózsa és egyéb történetek* (Prévost M.) Budapest, 1899.
13. *A fekete Vénus* (Prévost M.) Budapest, 1899.
14. *Egy párisi házasság és egyéb történetek* (Prévost M.) Budapest, 1899.
15. *Egy khinai viszontagságai Khinában* (Verne Gy.) Budapest, 1899.
16. *A zöld sugár* (Verne Gy.) Budapest, 1899.
17. *A velencei kalmár* (Főv. Színházak Műsora.) Budapest, 1900.
18. *A makranczos hölgy* (Főv. Színházak Műsora.) Budapest, 1900.
19. *Az úszó város* (Verne Gy.) Budapest, 1900.
20. *A szirén.* (Ohnet, Egyet. Regénytár.) Budapest, 1900.
21. *A kárpáti várkastély* (Verne.) Budapest, 1901.
22. *Város a levegőben* (Verne.) Budapest, 1902.
23. *A parasztkirály* (regény). Budapest, 1902.
24. *Egy orosz vallomása* (Vereszajev Vikentij után.) Budapest, 1902.
25. *A vörös talár* (Brieux) Budapest, 1902. (Olcsó kv.)
26. *A cetvadászok.* (Verne.) Budapest, 1902.
27. *Doctor Ox theóriája* (Verne.) Budapest, 1903.
28. *A két Kip testvér* (Verne.) Budapest, 1904.
29. *Utazás a halál torkába* (Conan Doyle.) Budapest, 1904.
30. *Hypathia* (Kingsley.) Budapest, 1904.
31. *Az Antillák világa* (Verne.) Budapest, 1905.

32. *Evolúció vagy revolúció* (K. B. jegy alatt.) Budapest, 1905.
33. *Új választások* (K. B. jegy alatt.) Budapest, 1905.
34. *Panama tanulmányok.* Budapest, 1906.
35. *Az ágy* (Lavedan.) Budapest, 1907.
36. *A nemi élet erkölcsstana* (Forel.) Budapest, 1908.
37. *Dante A., A pokol* (prózában fordítva.) Budapest, 1908.
38. *Grant kapitány csodálatos kalandjai.* Budapest, Év n.
39. *Nobody rejtélyes bűnesetei* (szerkeszti Z. Á.) Budapest, év n. (1-15. füzet.)
40. *Répacsőz* (mese.) Budapest, év n.
41. *A civilizáció története* (Tolnai Világtörténete X.) Budapest, év n.
42. *Rosamunda* (operaszöveg.) Budapest, év n.
43. *Csengő bongó versikék.* Budapest, év n.
44. *Dreyfus Alfréd. Öt év életemből.* Budapest, év n.
45. *A kék hegyek kincse* (Salgari Emilio.) Budapest, 1911.
46. *Az alaszka aranyásók* (Salgari.) Budapest, 1911.
47. *Az aranymező királynője* (Salgari.) Budapest, 1911.
48. *Cserna grófja az idegenek légiójában.* Budapest, 1911.
- Budapesti Hirl.* 1905. 152., 253. 1906. 243., 266. 1908. 141. 1910. 294.
- Esti Ujság* 1905. 220.
- Pesti Hirlap* 1905. 254., 262. 1906. 244.
- Magyar Hirlap* 1906. 214. arczk.
- Petrik, Könyvészetei.*
- M. Állam* 1908. 40.
- Magyar Könyvészetek.*
- A M. Nemz. Múzeum példányairól.*

Nota: A magyar nyelvű, tartalmi fordításomban – ld. a mellékletet – a szöveghűség kedvéért az olasz bevezető részletben szereplő «sacra Aquila» jelzős névszót őseink egyik «szent» madara, a «turul» helyett szándékosan fordítottam szó szerint «szent Sas»-nak. (Ld. a Web-pdf-fájlt is: http://www.osservatorioletterario.net/zigany-arpad-giulio_letteratura-ungherese.pdf.)

B. Tamás-Tarr Melinda
- Ferrara (Italia) -

A blogger, a kubai forradalmár író, újságíró könyve:

Yoani Sánchez
CUBA LIBRE

Yoani Sánchez furcsa «másként gondolkodó» - Nyugaton ezt a fogalmat a «dissidente» («disszidens») szó jelöli: nem jelent fel, nem támad, nem tiltakozik. Egyszerűen elmeséli blogjában, hogy mit jelent Kuba kommunista rezsime alatt élni: a bevásárlás nehézségét és a krónika-éhséget, az elromlott háztartási gépek megjavításának művészetét,

a párt újságai sorai között az igaz hírek kiolvasásáért való küzdelmet; a kórházba kerülés félelmét, ahonnan még a legszükségesebb fertőtlenítés is hiányzik, a

médiában terjesztett propagandával való erőszakolt együttélést, a tereken és az iskolában történeteket, a rendőrségi behívásoktól való rettegést, a börtönben ártatlanul sínylődő barátokért való aggodást, a számtalan menekült nosztalgiáját, a mindazok csalódását, akik már elvesztették a jövőben való hitüket. De különösképpen gyöngédséggel és haraggal telített soraiban leplezi le a hamis Castro-mítosz hatásosságát s minden 60-as és 70-es években született álmukat vesztett kubaiaknak s az ő kihasználtságát, kizsigerelését ecseteli, e hatalomnak köszönhetően egy olyan utópiában találják magukat bezárva, amely nem tartozik hozzájuk. Ennek a generációnak akaratlan szövivőjévé vált Yoani Sánchez, s a blogja bejárta az egész világot. Most pedig itt van a *Cuba libre* c., az *Osservatorio Letterario* kezdő éveiben e lapban publikáló író- és újságíró Dr. Gordiano Lupi fordította és gondozta, régi és új cikkei tartalmazó könyve olaszul, a Rizzoli kiadásában.

A 33 éves fiatal, bölcsész (filológia) egyetemet végzett újságíró, Yoani Sánchez egy egyszerű állampolgárnak tekinti magát, de igazán egy igazi forradalmár, egy olyan asszony, aki minden erejével harcol gondolatainak megismertetésért egy olyan társadalomban, amely nem enged az antikonformizmusnak. Íróniával teli szavai mint nyilak röpködnek egy emberi lelket és testet elnyomó, elnyomórító kommunista diktatúra ellen a népszerűvé vált Generación Y blogjában, amelyet a Castro-rezsim egy cseppet sem kedvel s ezért a kubaiak számára elérhetetlenné tette a hozzáférést. Éppen ezért néhány európai országban is megjelenítik, így pl. Olaszországban és Németországban is. Yoani Sánchez a cenzúrával kapcsolatban az alábbiakat mondja: *«Nekünk, akik ezen a szigeten élünk, ahol az információ hosszú éveken át az állam exkluzív privilégiuma volt, az internet egy rést nyitott a cenzúra falán s úgy tűnik, hogy nagyon nehéz bezárni. Annak ellenére, hogy Kuba rendelkezik a legalacsonyabb világháló-kapcsolattal ezen az egész földgolyón, az emberek igyekeznek elérni a hálón megjelent híreket. Mint ahogy van élelmiszer-feketepiacunk, ahol megvásárolhatjuk mindazt, amit a fejadagos vagy a pesos konvertibilis piacon lehetetlenség, úgy létezik egy illegális, alternatív lehetőség is a hírszerzésre is. A bennünket jellemző alkotó készségünkkel megtanultuk a web-oldalakat flash memory-n és lemezekben azon érdekeltekhez eljuttatni, akik nem tudtak belépni az internetbe. A külföldön működtetett web-oldalakon kívül ugyanezen analógia szerint jut el az olvasókhoz az én blogom és más sajtók is, amelyeket ezen a szigeten alkotnak»**

A kommunista Castro-rezsim nem engedélyezte, hogy az április 16-i olaszországi könyvbemutatójára kiutazhasson Kubából.

A diktatúrák vezetői mindig is rettegtek és rettegnek a diktátoroknak be nem hódoló értelmiségiectől, általában az önállóan, szabadon gondolkodó, értelmes emberektől! Ez az eset is erre példa.

* Az *Osservatorio Letterario* szerkesztőségébe a fordító által beküldött hírlevel alapján.

Első megjelentetés: az *Osservatorio Letterario* 2009. április 20-i magyar nyelvű online mellékletében:

http://www.osservatorioletterario.net/yoani_sanchez.pdf

A FERRARAI Ariostea Könyvtár Agnelli termében 2009. június 11-én, csütörtökön 16,30-kor Gordiano Lupi (a szóban forgó könyv szerkesztője és fordítója, lapunk egykori szerzője) bemutatta **Yoani SÁNCHEZ *Cuba libre Vivere e scrivere all'Avana*** [Szabad Kuba. Havannában élni és írni] (Rizzoli, 2009) c. könyvét. Közreműködtek: **Anna Quarzi, Patrizia Garofalo.**

B. Tamás-Tarr Melinda

Megjegyzés: Sajnos nem lehettem jelen, mert a könyvbemutató napján, kora reggel Rómába utaztam a másnapi, egyetemi master-záróvizsgám miatt, amelyet 2009. június 12-én a Római Tor Vergata Tudományegyetemen sikeresen lettem 96/110-es eredménnyel. Ez a master volt a második, amit 2008/2009-ben sikeresen elvégeztem – az első 2008. június 1 – 2009. január 31-ig tartott.

Posztgyetemi master-kurzus elvégzéséről kiadott, de nem egyetemi master (a felvételhez mindenesetre egyetemi végzettség szükséges, de jelentkezhetnek a disszertálók is).

Íme távolmaradásom igazolandó hivatalos dokumentáció:

MASTER-IAD ► LC208 ► Quiz			
Argomento	Nome	Chiusura	Voto migliore
1	Prove di verifica		42 / 50
2	Prove di verifica		14 / 20
3	Prove di verifica		9 / 10
4	Prove di verifica		35 / 40
5	Prove di verifica		20 / 20
6	Prove di verifica		28 / 30
7	Prove di verifica		18 / 20
8	Prove di verifica		28 / 30
9	Prove di verifica		37 / 40
10	Prove di verifica		19 / 20
11	Prove di verifica		29 / 30
12	Prove di verifica		28 / 30
13	Prove di verifica		40 / 40
14	Prove di verifica		39 / 40
15	Prove di verifica		29 / 30
16	Prove di verifica		29 / 30
17	Prove di verifica		20 / 20
18	Prove di verifica		20 / 20
19	Prove di verifica		29 / 30
20	Prove di verifica		40 / 40

Sei collegato come TAMAS TARR in BONANI MELINDA MARGIT. (Esci)

LC208

Az időközi 20 vizsgám eredménye. A legutolsó 2009. január 14-i keltezésű.

A vizsga napján, 2009. június 12-én, az elvégzett 100 kérdéses teszt leadásakor azonnal kiadott igazolás a sikeres vizsgázásról. (Erre a kurzusra kizárólag egyetemi végzettséggel rendelkezőket – azaz doktorokat/laureátokat – vesznek fel.)

Az egyetemi adatlapomon talált, másnapi hivatalos közlés a kapott 96/110-es vizsgajegyemről.

(A végleges bizonyítványt és a pergamen diplomát csak 5/6 hónap múlva küldik meg.)

Ld. részletesebben:

<http://www.osservatorioletterario.net/drengo-master.pdf>

<http://www.osservatorioletterario.net/esami-master-iad-lc2.pdf> –.

Dr. B. Tamás-Tarr Melinda

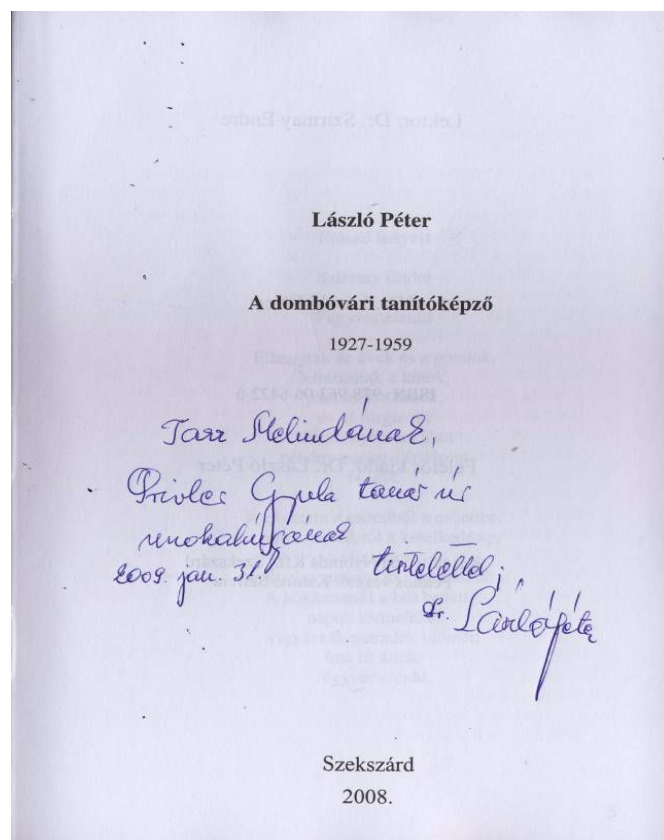
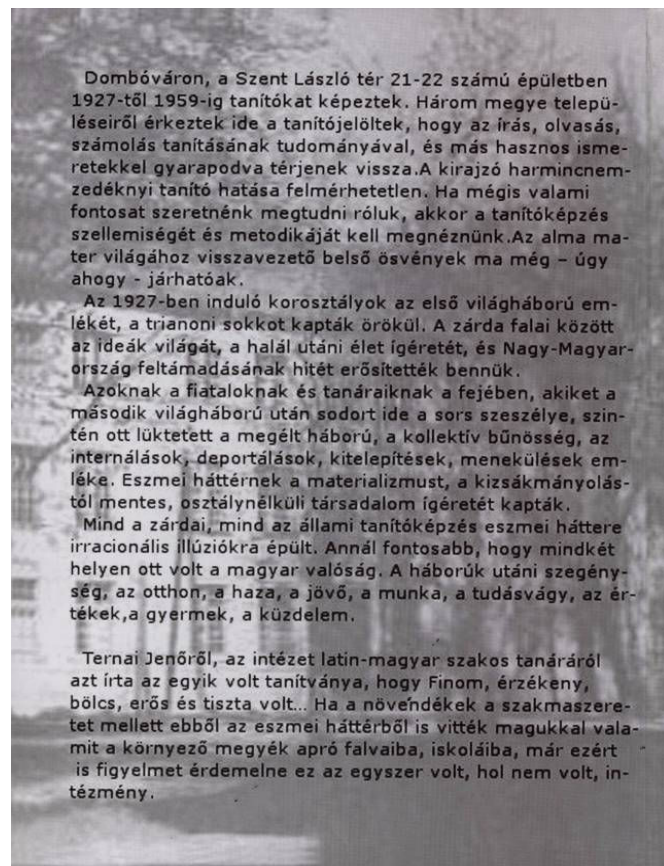

László Péter: A DOMBÓVÁRI TANÍTÓKÉPZŐ

Április utolsó napján kellemes és szívet melengető meglepetésben volt részem: a postás egy könyvet hozott a dombóvári tanítóképző történetéről.

Kellemes, szép emlékeim fűződnek Dombóvárhoz és

az egykori zárdához: Dombóváron születtem, 1964-ben Kazincbarcikáról – ahová Barcsról kerültünk az 1960/61-es tanévben – Veszprémbe költözésünkkor anyai nagyszüleim szárnyai alatt az egykori zárd épületében székelő általános iskola negyedik osztályát jártam egy darabig, amelyet Kazincbarcikán kezdtem, Dombóváron folytattam és Veszprémbe fejeztem be. Nagyszüleim Balatonfüredre költözéséig nyaranta náluk vakációztunk: szerettem a dombóvári nyarakat, mindig szívesen felidéztem az ott töltött napokat.

Örömmel fedeztem fel írásokat, képeket általam személyesen vagy hallomásból ismert személyekről: pl. Privler Gyula Endre nagybátyámat - családkban, az

Privler Gyula Endre, Bandi bácsi, anyai nagyszülei nagybátyám és Merő Gyula a IV. évfolyam vegyes karával.

egykori Pécsi Tanérképző Főiskolán és mindenütt mindig Bandinak, Bandi bácsinak szólítottuk/szólították -, Dr. Péczely László tanár urat, Dr. Szirmay Endrét és feleségét Bayer Erzsébetet, akiről személyes megismerésük előtt szüleimtől, nagyszüleimtől, Bandi bácsitól rengeteget hallottam, ugyancsak sok mindent a

Ülő sor: Privler Gyula, Rögöz Emma, Vörös László, Harday Gusztávné, Merő László, Jónás Ella, dr. Szirmay Endre, Szirmayné Bayer Erzsébet, Ternai Jenő, Láposi Kornélia

Második sor: Pártai Gyula, Kunyoczky Mária, Vörös Lászlóné, Kovácsy Tiborné, Mohácsi Károlyné, dr. Novák József, Javós Anna, Radó Anna, Cziráky Magdolna, Nagy Jánosné, Kalocsai Béláné.

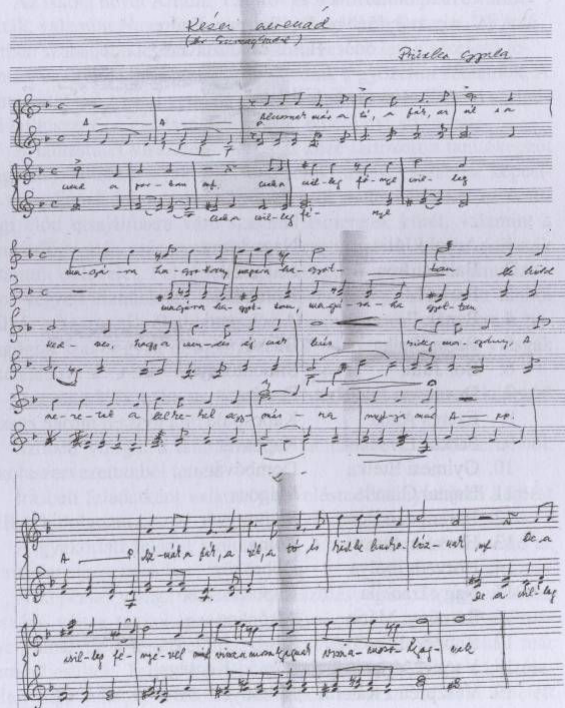
A harmadik sor: Magyar Levente, Brezovits Apolka, Bakay Lászlóné, Mesterházi Csaba, Dobos Kálmán, Vajnai László, Hardy Mária, Mészáros József, Tóth Júlia

A tantestületben az ülő sorban balról az első: Privler Gyula Endre nagybátyám.

A két lányosztály kamarakórusa Privler tanár úrral

Hajnal Gizella egy partitúrát őriz, amelyet elküldött nekünk.

Nagybátyám kollégája versére kézzel írt partitúrája

Kodály-családról, olyanokat, amiket hivatalosan sosem lehetett hallani. Bandi bácsi nagy tisztelője volt Kodály

Az intézet vegyeskara Privler Gyulával

Anyai nagyszülei nagybátyám (nagyamám fivére), Privler Gyula Endre, Bandi bácsi karvezető, zenetanár, zeneszerző, aki az egykori Pécsi Tanérképző Főiskola – ma «Janus Pannonius» Tudományegyetem – Ének Tanszékéről docensként ment nyugdíjba. A jogtudományi egyetemet is elvégezte az államvizsga kivételével, mivel akkoriban választania kellett a két államvizsga között, s így a zenei pálya mellett döntött.

Zoltánnak. A zongorája melletti falon Beethoven és Kodály arcképének A4-s papírnagyságú domborműve díszelgett. Péczely tanár úr és Kodály Zoltán zeneszerző közreműködésével jutott néhai nagybátyám a rendkívüli hangverseny-zongorájához...

Péczely tanár úr a családi regék szerint nagyon jól ismerte és nagy barátságban volt Bandi bácsival, anyai nagyszüleimmel, aki édesapámra, mint egyik legjobb tanítványára emlékezett olyannyira, hogy a főiskolán a

nagy tömegben felismerte bennem atyámat -, a Szirmay-házaspárt pedig Bandi bácsi otthonában ismertem meg a főiskolai tanulmányaim alatt, akik néhányszor meglátogatták őt pécsi otthonában, ahova szabadidőmben jó néhányszor felugrottam.

Kehidai Klára visszaemlékezésében többek között ezt írja:

«...1947 szeptemberében iratkoztam be a dombóvári zárda leányipari középiskolájába. (...) Termeink az alsó folyosón voltak, amelyekben varrógépek álltak. Ezeken délutánonként dolgoztunk. (...) Az államosítás után a nővéreket a klauzúra fogságába kényszerítették. 1948 szeptemberétől új igazgatót és osztályfőnököt kaptunk. Dr. Szirmay Endre és felesége, Bayer Erzsébet művésztanár segített átvészelni azt a sokkot, amelyet a falakról levert feszületek és befalazott, kápolnába vezető ajtók okoztak.

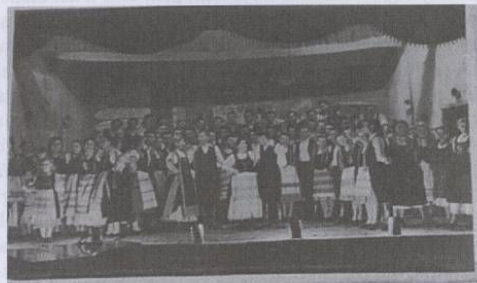
A munkában nagyon sok örömünk telt. Kezünk alól szebbél szebb alkotások kerültek ki. Pedig jegyrendszer volt, nehezen jutottunk textíliához, szegényes volt a ruházatunk, de vidámak voltunk és reménykedtünk. Ebben az élethelyzetben ért bennünket a bejelentés, hogy az az iskolatípus, amelybe mi járunk, megszűnik. Tanulmányaimat csak Budapesten vagy Pécsen folytathattam volna, de kollégiumot nem biztosítottak, ezért az otthoni anyagi körülményeim miatt kilátástalan helyzetbe kerültem. És jött a hír, a jóságos alma mater nyújtotta a segítőkezet. Mindenféle különbözeti vizsga nélkül felvételt nyertem a Dombóvári Állami Pedagógiai Gimnázium Tanítói Tagozatának harmadik évfolyamára. Csoda történt, sok szenvedéssel teli éveim után segítőkezet nyújtottak. Volt osztálytársaim közül, rajtam kívül még nyolcan kerültek át a tanítóképzőbe. (...)»

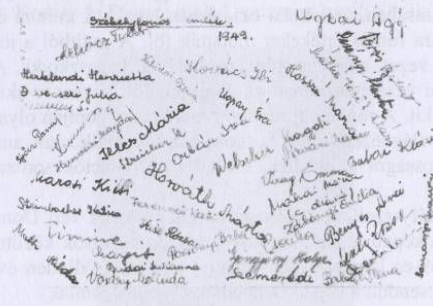
A Városi Könyvtár birtokában lévő, 1944 telén készült fotó másolaton Kodály- és a Péczely-család a baráti körükkel látható.

Édesanyám Budapestre került, s ott fejezte be tanulmányait, ott érettségizett. Ezért nem szerepel ő és a Budapestre került osztálytársai neve az osztálynévsorban.

Klári néni édesapja tanító volt. Anyai dédnagyapámtól kezdve nagyanyám, néhai Balogh

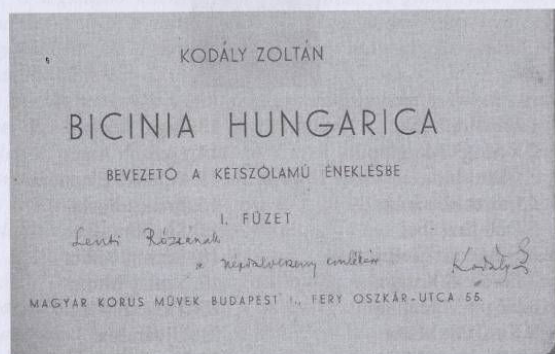

A Székelyfő egyik jelenetéről készült felvétel, hátlapján a szereplők aláírásával. A kép bal alsó sarkában Péczeli Sárika, a későbbi Kodály Zoltánné látható.

Kodály Zoltán a népdalverseny emlékére kiosztotta a Bicinia Hungarica c. szerzeményét, amelyet a szülőfalujában gyűjtött népdalokból írt át kétszólamúra. Ajánló soraiban ezt olvashatjuk: Galántai Népiskola, mezőtlábas pajtásaim; rátok gondolva írtam

ezeket. A tíz hangotok cseng felém ötven év ködén át. Ha minket akkor, effélékre... megtanítanak: be más életet teremthetünk volna ebben a kis országban! Így azokra marad, akik most kezdik tanulni, hogy nem sokat ér, ha magunknak dalolunk, szebb, ha ketten összedalolnak. Aztán mind többen, százan, ezren, míg megszólal a nagy Harmónia, amiben mind egyek lehetünk

Az 1948-1949-es tanév vége előtt az iskolák körlevelet kaptak a minisztériumból, amelyben azt kérték, hogy törekedjenek minél több végzős diákokot rábeszélni a főiskolai és egyetemi továbbtanulásra, mert az országnak szüksége van a magasan képzett szakemberekre.

Ekkor az intézetben 23 fő tanítóképzős V. osztályos, és 37 fő érettségiző, líceumi osztályba járó végzett. A volt zárda növendékei közül ők az elsők, akiknek a névsorát megtaláltuk a levéltárban őrzött dokumentumok között. Mind a tanítóképzős, mind a líceumi osztályban végzett hallgatók főiskolára, egyetemre jelentkeztek, sokan közülük a pedagógus pályát választották.

Gusztávné sz. Privler Margit és nagyapám (néhai Balogh Gusztáv) is tanítói képesítővel rendelkeztek s életpályájuk kezdetén mindketten tanítottak is. Aztán az élet, a történelem közbeszólt s más pályákra kényszerültek... Nagyapám a dombóvári adóhivatal szeretett vezetője is volt mindaddig, amíg a kisgazdapárttal szimpatizáló nagyapám meg nem kérdezte az összegyűlt tömegtől: «Melyik csillagot

akarjátok? A vöröset vagy a betlehemi csillagot?» Ettől a pillanattól állás nélkül maradt és hogy fenntarthassa a családját - négy kiskorú gyermek, özvegy anyós, feleség, családtagként élő szolgálólány, aki a férjhezmeneteléig náluk szolgált, s mikor elkerült tőlük, rendszeresen meglátogatta nagyszüleit, majd bennünket az én férjhezmenetelem utáni haláláig - házaló kereskedelemmel foglalkozott: házhoz szállította a különféle élelmiszereket, tejtermékeket, borokat stb. Ezen eseménynek köszönhetően nyomorúságos kisnyugdíjasként élt 1976-ban bekövetkezett haláláig. Szüleim és három nagynéném segítették őket az ő alacsony fizetésükből. Ugyanis a pedagógus-, hivatali adminisztrátori- és a bírói fizetések akkoriban - ez utóbbiak esetében különösen a nem párttagokat sújtotta leginkább - szégyenletesen alacsony volt...

Péczy László tanár úr, édesapámat is tanította a Dombóvári Esterházy Miklós Nádor Reál Gimnáziumban, nekem pedig a Pécsi Tanárképző Főiskola magyar-ének szakos hallgatójának esztétika- és magyartanára volt. Az első évfolyam első féléve után a hangszalag-problémáim miatt szakot kellett változtatnom s így évkihagyással tanulmányaimat magyar-történelem szakon folytattam. Nem felejttem el, amikor a legelső magyar előadásán körülnézett a zsúfolásig telt előadóteremben, s egyszer csak rám mutatva - a harmadik sorban, középen ültem - hangosan megkérdezte tőlem: «Ugye, a Tarr Gyuri lánya?». Ez 1973. szeptember közepén történt... Decemberben pedig, a születésnapom előtti napon nagy meglepetésemre és öröömre a Csontváry-tárlatra vitt bennünket, s ennek emlékére nekem ajándékozta a *Jelenkor* irodalmi és művészeti folyóirat Csontváryval kapcsolatos verseket, elbeszéléseket, esszéket, képeket tartalmazó 1973/11-es számát az alábbi dedikálással: «Az 1973. dec. 11-i Csontváry-tárlátogatás emlékére. Dr. Péczy László»... Erekléként őrzöm ezt az emléket is:

to 1973. dec. 11-i Csontváry - tárlat - látogatás emlékére Dr. Péczy László

JELENKOR

IRODALMI ÉS MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT

XVI. EVFOLYAM, 11. SZÁM 1973. NOVEMBER

TARTALOM

Csontváry emlékének

ARATÓ KÁROLY: Jelentés egy szökevényről (vers)	963
ÁGH ISTVÁN: Marokkói tanító (vers)	964
BÁRDOSI NÉMETH JÁNOS: Látomásokban (vers)	964
BERTÓK LÁSZLÓ: Villanyvilágított fák Jajcában (vers)	965
CSORBA GYÖZÖ: Iglo, 1860. október 13. (vers)	966
DEVÉNYI IVÁN: Kortársak levelei Csontváryról	967
GARAI GÁBOR: Csontváry önarcképe (vers)	970
GYURKOVICS TIBOR: Szamárháton (vers)	971
HÁRS EVA: Csontváry Múzeum Pécsen	972
KERESZTURY DEZSŐ: Beszélgetés Csontváryról (vers)	974
KISS DÉNES: Verses jegyzetek Csontváry iránt	975
NÉMETH LAJOS: Gondolatok Csontváry művészetéről	976
PAKOLITZ ISTVÁN: Posztámsz-üdvözet (vers)	981
PÁL JÓZSEF: A Cédus tövében (vers)	982
RUDNAI GÁBOR: Fohászkodó üdvözlő (vers)	982
ZARÁNDOKLÁS A CEDRUSHOZ (Vélemények, kritikák Csontváryról)	983
TAKÁCS IMRE: Tengerparti sétalovaglás (vers)	989
TAKÁTS GYULA: Csontváry emlékére (vers)	991
TANDORI DEZSŐ: Egy konstelláció megpályázása (vers)	992
TÜSKÉS TIBOR: A mosztáfi hid	993
WEÖRES SÁNDOR: A Gerlőczy képgyűjtemény nyilvános elhelyezésekor (vers)	997
ZELK ZOLTÁN: Irigység	998

*
GÁL ISTVÁN: A Babits-hagyaték - - - - - 999
BABITS MIHÁLY: Kiadatlan versek és verstörédek - - - 1004
BABITS MIHÁLY: Önéletrajz a gyermek- és ifjúkor éveiről - 1007

61 JELENKOR 961

Tarr Melinda

A kötet megjelentetését támogatta:

Dombóvár Város Önkormányzata

A kötetben közölt dokumentumok, visszaemlékezések, képek összegyűjtésében közreműködtek:

Dombóvári Városi Könyvtár
Tolna Megyei Önkormányzat Levéltára
Csögleiné Molnár Margit

Deákné Ráksi Margit
Gundyné Csurgai Klára
Hadikfalviné Mányoki Elza

Kissné Mihályfi Teréz
Kovácsné Heffer Stefánia
Leidalné Tóth Mária

Neményi Eszter
Mennerné Magyarszéki Ilona
Mészárosné Radó Anna

Dr. Nagyné Rákics Olga
Pékné Kehidai Klára
Pintér Ferenc

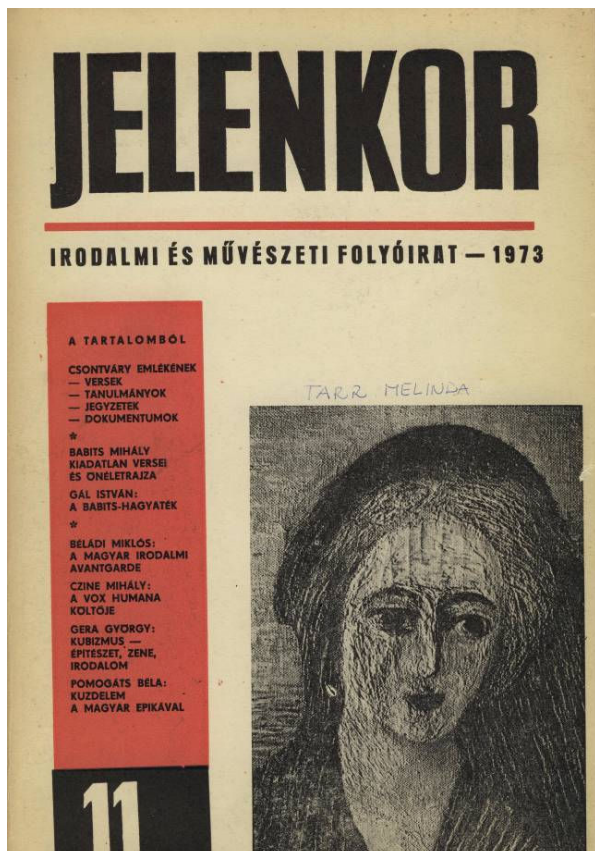
Dr. Rákóczi Katalin
Seregné Kelemen Gyöngyi
Rédeiné Hajnal Kornélia

Steibné Schmidt Erzsébet
Szabó László
Tóth Dénes

Tóth László
Vargáné Lenti Rózsa
Dr. Vargáné Pipus Gabriella

Végné Horváth Margit

Hálás köszönet a közelmúltban (2009. január 23.) elhunyt édesanyám egykori osztálytárs-

nőjének és sírig tartó barátnőjének, Pékné Kehidai Klári néninek e dedikált könyv eljuttatásáért és Dr. László Péter szerző dedikálásáért.

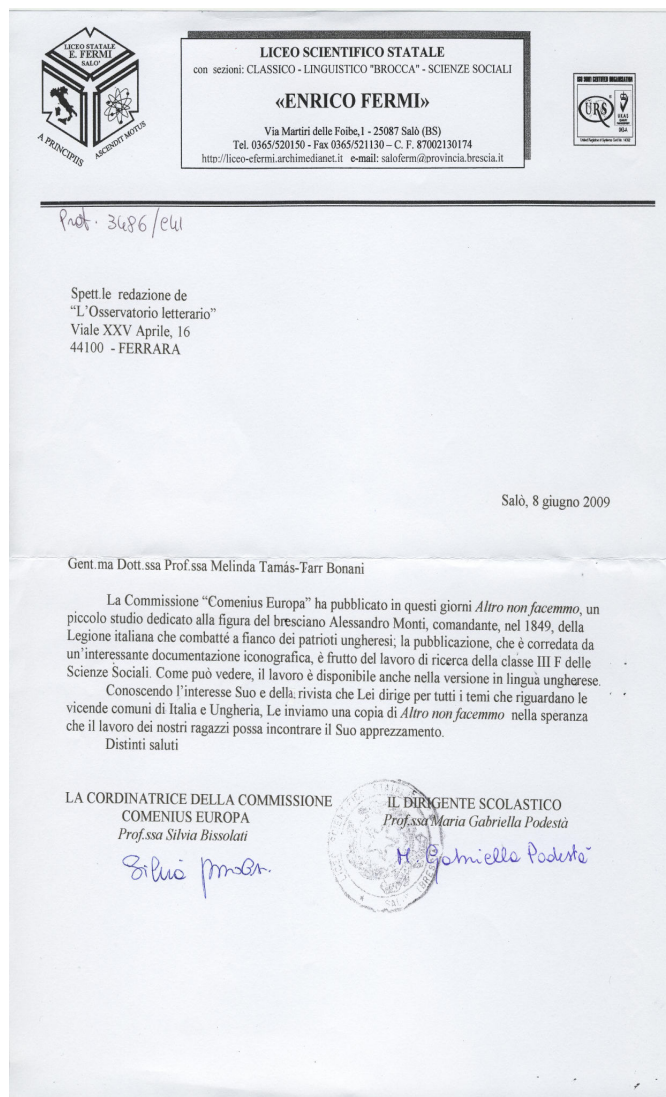
Ld. interneten:

<http://www.testvermuzsak.gportal.hu/gindex.php?pg=2639618&nid=5013800>

<http://www.osservatorioletterario.net/dombotankepzo.pdf>

Dr. B. Tamás-Tarr Melinda

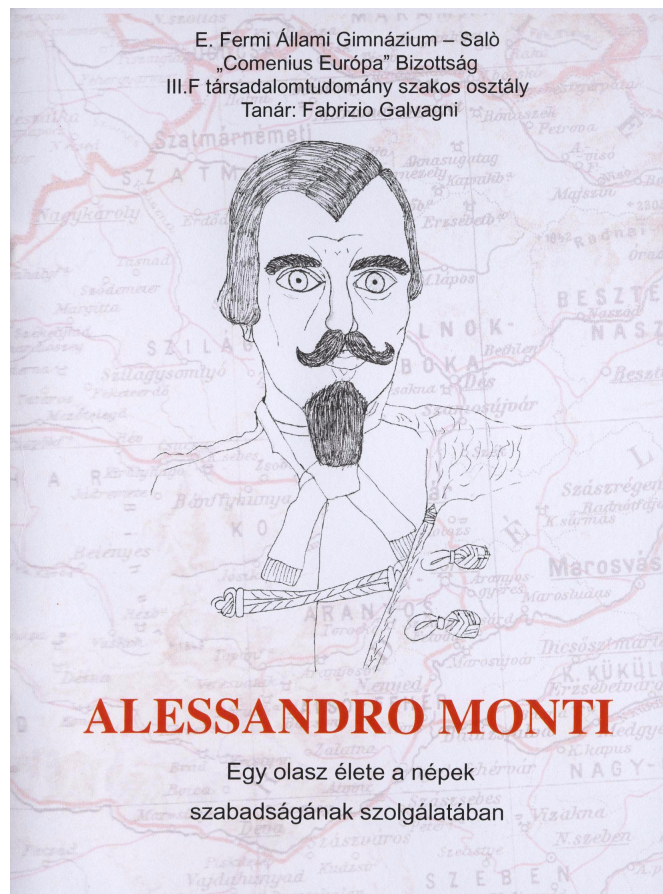
Küldték és örömmel jelezzük: Alessandro Monti-kiadvány olasz-magyar nyelven

A folyóiratunk felelős igazgatóját és főszerkesztőjét a salói «Enrico Fermi» Állami Reálgymnázium igazgatónöje és a Comenius Európa Bizottság koordinátor tanárnője tájékoztatja a III./F osztály Alessandro Montiról készített kutató munkájáról, amelyet magyar nyelven is publikáltak. (Fordító: az Olaszországban élő Vajdovics Zsuzsanna.)

Ez a második ilyen jellegű levél a gimnázium vezetősége részéről, tudván, hogy az *Osservatorio Letterario* különös figyelemmel publikál olasz-magyar közös történelmi, irodalmi, kulturális témákat.

A Comenius Európa Bizottság által szorgalmazott projekt kidolgozása az osztályban tanító Fabrizio Galvagni tanár úr vezetésével történt:

„Az emberélet útjának felén...” – illetve dehogy, csak a magyar fővárosban tett osztálykirándulásunk alatt félúton felfedeztük, hogy a budapesti Nemzeti Múzeum kertjében, Garibaldi híres mellszobra mellett egy másik is áll: a kevésbé ismert, de nem kevésbé jelentős szereppel bíró Alessandro Montié.

A történet tovább bonyolódik, amikor megtudjuk, hogy ugyanennek a mellszobornak egy másolata Bresciában is megtalálható, a Viale Venezia melletti parkban.

Ez elég is volt ahhoz, hogy felkeltse kíváncsiságunkat és lelkesedésünket: ki is volt ez az Alessandro Monti? Igazság szerint Galvagni tanár úr már indulásunk előtt beszélt róla, de ez a lényegen (és a kíváncsiságunkon!) mit sem változtat.

Felfedeztük tehát, hogy Európa már egy évszázaddal a Római szerződés aláírása előtt létezett. Valóban, hiszen 1848-ban és 1849-ben olaszok és magyarok egymás oldalán harcoltak a közös ellenség ellen, de főként a közös eszmék nevében. Éppen ez a nehéz katonai és politikai helyzet volt az, amelyben Alessandro Monti színre lépett és a magyarok oldalán a szabadságért és függetlenségért harcoló több mint ezer olasz önkéntesből álló olasz légió parancsnokaként szerepet vállalt.

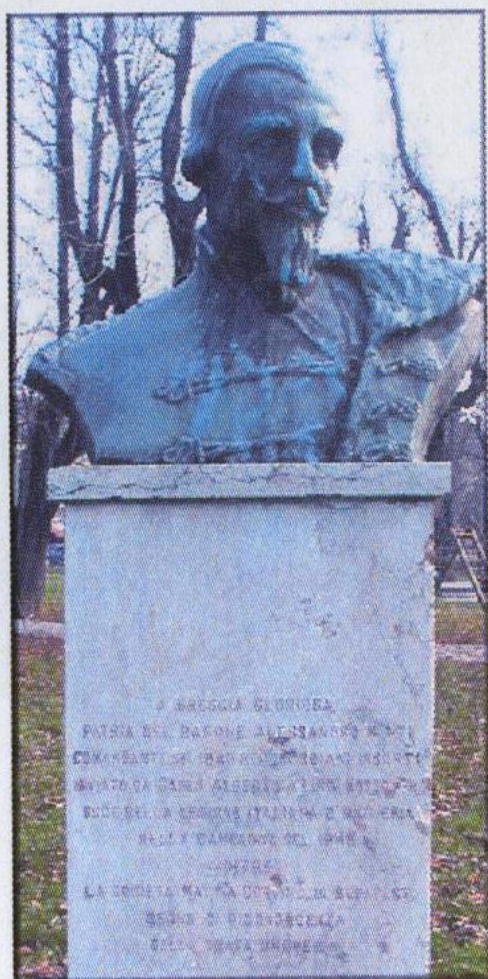
Ez a rövid tanulmány szerény köszönetünket is kifejezi mindazok felé, akik az elmúlt évek és évszázadok során harcoltak és küzdöttek hazánk szabadságáért és függetlenségéért, aminek ma is hasznélvezői vagyunk.

A III. F osztály nevében Lucia Mora

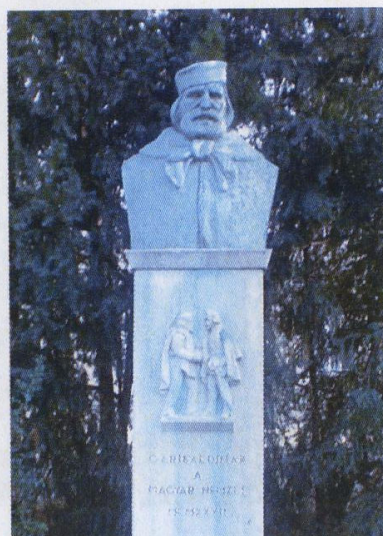
Alessandro Monti mellszobra és másolata, az egyik Budapesten, a nemzeti Múzeum kertjében található (1. ábra – Fabrizio Galvagni fényképe), a másik Bresciában, a Viale Venezia parkban (2. ábra). Ez utóbbi az eredeti, 1928 és 1930 között készült, Kuzmik Lívia, a Római Magyar Akadémia ösztöndíjas szobrászának munkája, aki a szobrot Brescia városának adományozta. Ezt követően a mű másolatát a Korvin Máttyás Magyar-Olasz Egyesület ajándékozta a nemzeti Múzeumnak. 1932-ben a Társaság megbízást adott a szobrászónak Giuseppe Garibaldi mellszobrának elkészítésére is, mely ugyanott található. (3. ábra – Brigitte Schaefer fényképe).

(1. ábra)

(2. ábra)

(3. ábra)

Ezt a tanulmányt a III. F társadalomtudomány szakos osztály tanulói készítették:

Apollonio Simona, Avanzini Roberto, Avigo Deborah, Baldo Stefania (aki az olasz légióra vonatkozó szövegrészt gondozta), Baruzzi Elena, Bellini Elisabetta, Bertoloni Luca, Buttice Jenifer, Conti Nicola, Diciocia Maria, Faustini Sofia, Iorianni Roberta, Leali Mariacarla, Loddo Lorena, Lombardi Michele, Minoia Carola, Mora Lucia, Pelizzari Francesca, Poli Annalisa, Segala Serena, Tassi Giulia, Tebaldini Sara, Tellaroli Giuditta, Teramo Natalie, Zeni Alessandra.

Az egyes témaköröket a következő tanulók dolgozták ki: életrajzi rész - Faustini Sofia és Tassi Giulia; utazás Olaszországból Magyarországra - Buttice Jenifer; az olasz légióval kapcsolatos események - Pelizzari Francesca, Baldo Stefania és Bellini Elisabetta; Monti katonai tevékenysége és a magyarok szerepe az olasz Risorgimentóban - Diciocia Maria (ez a rész kiadói okok miatt nem szerepel a jelen kiadványban); grafika és a Bresciában található Monti-mellszobor alapján a címlapon látható portré - Lombardi Michele; bevezető és bibliográfia - Mora Lucia; Monti utazásainak időrendi táblázata - Apollonio Simona.

A kiadvány a "Comenius Europa" Bizottság tevékenységének keretében készült, a munkát koordinálta: Galvagni Fabrizio tanár.

Ld. interneten:

<http://www.testvermuzsak.gportal.hu/gindex.php?pg=2639618&nid=5078515>

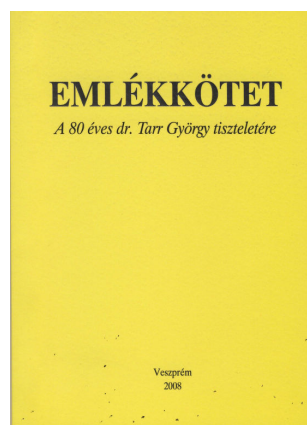
http://www.osservatorioletterario.net/alessandro_monti.pdf

EMLÉKKÖTET

A 80 éves Dr. Tarr György tiszteletére (1928. okt. 5.)

Szerk.: Beszteri Béla

Veszprém, 2008., 132 l.

2008. október 2-án a Tudományos konferenciára - amelyet Veszprém az MTA Veszprém Területi Bizottsága

székházában tartottak – jelent meg ez az *Emlékkötet*.

Mészáros Jenő az MTA rendes tagja, az MTA- VEAB (az MTA Veszprémi Akadémiai Bizottsága) elnöke az alábbiakat írja *Beköszöntőjében*:

Beköszöntő

Az MTA Veszprémi Akadémiai Bizottság (VEAB) sikere, a többi regionális bizottsághoz hasonlóan, tagjai, munkatársai munkájának eredményességétől függ. Ez a munka azért is különösen értékes, mivel érte csupán erkölcsi elismerés jár. Sőt sokszor, mint Tarr György esetében is, a tudományos munkásság is az önzetlen érdeklődésből, a tudományos kutatás iránti szeretetből fakad. Tarr György élete során mindezt megtette azzal, hogy tudományos szervezőképességével a VEAB szervezeti tevékenységét is elősegítette. Nem csak, mint a Környezetjogi és Környezetgazdasági Munkabizottságának elnöke, hanem mint a VEAB Gazdaság-, Jog- és Társadalomtudományi Munkabizottságának egyik alelnöke is elévülhetetlen érdemeket szerzett. Munkája, szakmája iránti elkötelezettsége benne van a szakbizottság nagyszerű rendezvényeiben, illetve az ezeket rendszeresen követő értékes kötetekben is.

Tarr György hosszú pályafutásának értékeit jelzi az is, hogy hosszú és eredményes állami tisztségek (Veszprémi Járásbíróság, Veszprém Megyei Bíróság) betöltése után ma is aktív tanárként működik. A jövő generációinak életét egyengeti azzal, hogy továbbadja mindazt a gazdag tapasztalatanyagot, amit pályája során összegyűjtött. Közvetíti azt a jogtudomány iránti elkötelezettséget, amely egész életét jellemezte. Hiszen a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen, illetve a Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskolán folytatott oktatói tevékenysége után, a Károli Gáspár Református Egyetemnek jelenleg is tanszékvezető tanára.

Elismerve és messzemenően értékelve az eddig végzett munkát, a VEAB nevében tisztelettel köszöntöm a nyolcvanéves Tarr Györgyöt. Legyen a jelen kötet köszönetünk szimbóluma. Kívánok az évfordulóhoz jó egészséget és további eredményes munkát. Remélem, hogy Tarr György még sokáig elősegíti azokat a célokat, amelyeket regionális bizottságunk maga elé tűzött.

Mészáros Ernő, az MTA r. tagja,
a VEAB elnöke

Fábián Ferenc a budapesti Károli Gáspár Református Egyetem dékánhelyettese, alkotmánybíróági főtanácsadó, egyetemi docens *Az Európai Unió és az alapjogok* c. előadását az alábbi szavakkal indítja:

«Az ünnepelt Tarr György tanár urat bírói működése idején (az akkor fiatal jogtudós, Sólyom László¹ révén) pusztán hírből, fontos állami megbízatása idején a hírekből ismertem. Személyesen csak a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karán ismerhettem meg, ahol az évek során a fiatalabb kollégát (engem) egyfajta atyai barátságába fogadta. Egy ilyen atyai barátságba fogadás alapja - remélem - a megérezett őszinte emberi tisztelet. A körülményeink változtak, az iránta érzett tisztelem nem, így most a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán mondhatom kollégámnak az ünnepeltet. Megtiszteltetés számomra, hogy az alábbi

sorokkal köszönhetem Tarr Györgyöt² a nyolcvanadik születésnapján. Isten éltesse sokáig!...»

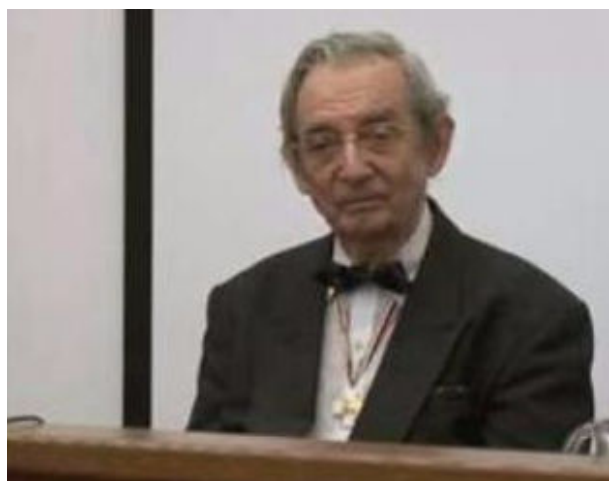
Íme a Tarr professzor úr tiszteletére rendezett konferencia anyaga, amelyet e kötet tartalmaz:

TARTALOM

MÉSZÁROS ERNŐ akadémikus, az MTA VEAB elnöke: <i>Beköszöntő</i>	8
BESZTERI BÉLA, az MTA VEAB Gazdaság-, Jog- és Társadalomtudományi Szakbizottságának elnöke <i>A VEAB-régió szellemi életének idős korú kiválóságai</i>	11
FÁBIÁN FERENC dékánhelyettes, Károli Gáspár Református Egyetem, alkotmánybíróági főtanácsadó, egyetemi docens: <i>Az Európai Unió és az alapjogok</i>	15
TARR GYÖRGY, a Károli Gáspár Református Egyetem tanszékvezető tanára, az MTA VEAB szakbizottsági alelnöke <i>Szakmai életrajz</i>	33
SOMOGYI FERENC, a Kodolány János Főiskola, főiskolai tanár: <i>A világvallások hitelvei és az ökológiai kihívás</i>	39
SOÓS PÁL, a Debreceni Egyetem ny. egyetemi tanára, az MTA VEAB Politikatudományi Munkabizottság elnöke: <i>Környezetvédelem és kert-Magyarország</i>	55
FARKAS GÁBOR, DSc (történelemtudomány), Székesfehérvár: <i>A magyar szövetkezeti jog a XIX. századi Magyarországon</i>	71
HORVÁTH GERGELY egyetemi adjunktus, Széchenyi István Egyetem, Győr: <i>A környezeti szempontok integrációja a hazai agrárjogba a fenntartható fejlődés paradigmájának tükrében</i>	81
BESZTERI BÉLA <i>Környezeti felelősség a jövőért</i>	117
TARR GYÖRGY: <i>Publikációs jegyzéke</i>	127

Végül néhány megörökített konferencia alatti pillanat:

<http://www.osservatorioletterario.net/akademiaikoszont-es.wmv>

Napló, Veszprém megyei napilap: Pártatlanul ítélkezett mindig./Egy megyei bíró vallomása munkájáról, küzdelmeiről, eredményeiről és a családjáról: <http://www.osservatorioletterario.net/evgyuruk-partatlan-tarr.pdf>

¹ Dr. Sólyom László, hazánk jelenlegi köztársasági elnöke.

² E folyóirat felelős igazgatójának és főszerkesztőjének, a történelmi-tudományos újságíró és magyar-történelem-olasz szakos tanárnőnek, műfordítónak, Dr. Bonani G. O.-né Dr. Tamás-Tarr Melinda - ez év január 23-án megözvegyült - édesapja.

SZITÁNYI GYÖRGY:

**ÖSSEJTEN INNEN ÉS TÚL
(Németh Péter Mikola:
Visszasejtesít)**

A hangzó nyelvi élmény akkor is meghatározó, ha pusztán benső ismerete vagy/és felismerése szólít meg bennünket. Minthogy hallottam Németh Péter Mikola és gyermekei előadásában a kötet anyagának egy részét, természetesen nem szabadulok, de nem is vágyom szabadulni az előadás hangjaitól és hangulatától. Mindez természetesen átmuzsikál a szöveget olvasva is. Ismervén azonban korábbi munkáit, pontosan tudom, hogy az, ami megszólal műveinek olvasása közben, ugyanazt a muzsikát készíti rezonálásra a lélekben, amit előadásai.

Akár iskolapéldája is lehetne a poézist, a képversek vizuális világát és a zenei hangzást egyesítő experimentális költészetnek, ám ezzel nem jutunk hozzá közelebb. Az alanyi költő lelke szól át a sorokból, s jóllehet ötvenes éveinek derekán kor szerint inkább tartozhatna a neoavantgárdhoz, vagy akármelyik újfajta kísérleti módszerhez, megrendítő, a transzcendenst szöveggé, képpé és hangzássá, azaz többféleképpen is fizikaivá tevő művészete immanenciaként hordozza magában a katarzist.

Ezt határozottan állítom, hiszen esztétikám (NYME – 2002., illetve OLFA – 2005.) művészetszociológiai kutatásaim szerint a katarzist bekövetkeztét a tapasztalatban váratlanul, mintegy rácsodálkozásra készítve megjelenő transzcendensnek tulajdonítja. (E gondolat egyik forrása Nyíri Tamás professzor hagyománya.)

Semmi különöset nem jelent ez, ha nem igazolódik. Németh P. M. műveinek megszólalása azonban maga a tiszta igazolás. Ennek alapja az a különös, hogy a par excellence avantgárd költészet nála ősi nemzeti és általános poétikai értékeken alapul. Verseiben ezért – jóllehet tudott, hogy szereti Pilinszky költészetét – együtt szól a keresztény és a nemzeti elkötelezettség

A fentiekről szóló internet- tájékoztatás:
<http://www.testvermuzsak.gportal.hu/gindex.php?pg=2639618&nid=4666187>
Videó az akadémiai köszöntésről:

világa. Annak, aki nem ismeri, esetleg nem érti ezt a versvilágot, elég könnyen következtethet arra, hogy metafizikai késztettségé van. Ezt el is lehet fogadni, csak hogy ez a világ nem a fizikai léten túlit, a gondolatit szövegezteti meg, hanem a lelket, így a legmagasabb dimenzióban, a transzcendensben vannak gyökerei.

Maga a kötet cím – szándékkal, vagy a nélkül – egy József Attila által alkalmazott képre emlékeztet („az összejtig vagyok minden ősz”), a lényege azonban nem az egyén, hanem a lét gyökereit vizslatja. Mert mindennek léteiben jelen van az általa igazolt előzmény, az az egyetlen sejt, ameddig az adott, ugyanakkor véges, mérhető lét visszavezethető az egyed keletkezésére, amikor még és már jelen van a létező. Ugyanakkor a címadó vers, amely a hosszú versek közé tartozik anélkül, hogy volna benne bármi kihagyható, intenzitásában Bohár András, nálunk fiatalabb, kiváló filozófusnak sokunkat megrázott halálából született következmény.

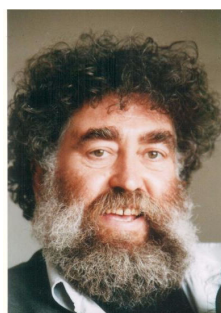
Ez a kettősség éppúgy jellemző, mint a posztmodernre hajazó „vendégszövegek” – itt: Weörestől –, ugyanakkor legfeljebb a költő tudja, mennyire szándékosan, de az ő szövegeiben is megjelenő ősi időmérték. Összegyűjtött és új verseinek ez a kötete, ami nem a szokványos életrajzszerű kényszeridőrendet, hanem a témák rendjét tárja elénk, úgy mutatja be nekünk NPM versmindenségét, ahogy az lelkében is rendeződik. Az említett transzcendencia-jelenlét akkor is időn felüli tartományról szól, számomra ezért kézenfekvő az időrend nagyvonalú kezelése, ha több ponton közvetlen gyakorlathoz köthető is. Példának okáért a nyári „ekszpanziókhoz”, vagy éppen az említett barát halálához. Ugyanakkor, mint fentebb említettem, Pilinszky szelleme is visszatér. Nem azért, mert költőnk szereti, amiről *Mysterium carnale* című kötete (Hommage à Pilinszky alcímmel) is tanúskodik, hanem azért, mert Pilinszky hatása, ha transzcendensről esik szó, vagy születik gondolat, óhatatlanul megjelenik.

Néhol annyira szűkszavúan fejezi ki magát, hogy valóban Pilinszky *Négysorosa* rémlik fel, de maga az a csontrideg tisztaság és a kongeniális olvasót elváró stílusban megbúvó gondolatvilág, ami jellemzi a Visszasejtesít-kötetet, Pilinszky mellett valami olyasmit is megvalósít, ami miatt páratlan és egyedi.

Ha megfigyeljük a benne levő kiváló fényképeket (Németh Zoltán Pál), vagy a grafikákat (Csorba Simon László), az e tekintetben három alkotó egymást kiegészítő-segítő alkotásokat, ritka szép példáját észleljük a közös munkának.

Végezetül egy érdekes sorozatra hívom fel a figyelmet. A *Virágvasárnap* című képvers szikársága egy koponyát is formázó keresztény fejfát formáz, egymást keresztező szöveggel: „Voldodiglan Voltomiglan”, a *Feketevasárnap* ennek negatívja, ugyanúgy kereszt alakban írott szöveggel: „Holtodiglan Holtomiglan”, és a *Fehérvasárnap*: „Csontodiglan Csontomiglan” szintén pozitív szövege (az időrend nem ez, de a kötetben így következnek távol egymástól) mutat rá a lényegre – anélkül, hogy ellenpéldákat idéznék, azok ide nem illenek – olyan egységben a képpel, illetve képszerűséggel, hogy a képforma nem illusztrációja a szövegnek, hanem szerves része egyfajta saját és indokolt kifejezőmódnak.

Hiába keressük az előzményt: a magyar avantgárdból kimaradt, ilyen nem volt, egyedi és sajátos. Hogy a képversek rokonát megtaláljuk, valószínűleg Kassák költészetét érdemes vizsgálnunk.

(Napkút kiadó – Magyar Műhely Kiadó – Cédrus Művészeti Alapítvány, Budapest, 2008., 1990 Ft)

Szerkesztői megjegyzés:

NÉMETH PÉTER MIKOLA

Diósgyőrött született 1953. július 15-én.

1972 óta családjával Vácott él.

1991. az ELTE Bölcsészettudományi Kar filozófia tanári szakán diplomázik.

1983 - 1996. a Fiesta Színház alapító rendezője, művészeti vezetője; 1983 – 2000. A váci Madách Imre Művelődési Központ Rádió és Televízió munkatársa; 1995-től az intézmény igazgatója.

1986. **Főbe(n)járó üzenet** címmel jelenik meg első verseskötete.

1986. a Ho Sih Minh Tanárképző Főiskola budapesti tagozata népművelő - pedagógia szakán végző.

1988-tól a Madách-kör ügyvezető elnöke.

1989-től az EXPANZIÓ, a váci nemzetközi kortárs művészeti fesztivál társszervezője, 2001-ig; a továbbiakban az EKSZPANZIÓ Nemzetközi Kortárs Művészeti Társulás alkotó-rendezője.

1991-93. a KATEDRÁLIS c. irodalmi, művészeti és bölcséleti folyóirat alapító főszerkesztője.

1992. a MADÁCH KÖR TÁR c. könyvsorozat felelős szerkesztője.

1992-1994. a váci Madách Gimnázium óraadó filozófia szakos tanára.

1993. a SZENT ISTVÁN KIRÁLY ALAPÍTVÁNY az Ipoly Mente Kultúrköréért alapítója.

1999-től az IPOLY EURORÉGIÓ Határon Átnyúló Együttműködés magyarországi titkára.

2005-től a Visegrádi Országok Eurorégiói Konzultatív Tanácsa Kulturális Bizottságának elnöke.

B. Tamás-Tarr Melinda

DA ANIMA AD ANIMA

Osservatorio Letterario Ferrara e l'Altrove
Edizione O.L.F.A., Ferrara, 2009; 150 l.

Az *Osservatorio Letterario*ban 2003-tól - 31/32-es dupla számtól (ld. Archivum) - megjelent - 92 versről

készült - műfordításai olvashatók az eredeti szöveggel együtt ebben a 150 oldalas kötetben, ahol egyes versek ill. műfordítások imitt-amott kissé módosítottak. Ezen kívül, van egy-két költemény vagy műfordítás, amely e kötet február végi megjelenéséig kiadatlan volt. Ez összesen a negyedik műfordítás-antológiája. E kötet címadó versei: Tóth Árpád *Lélektől lélekig*, B. Tamás-Tarr Melinda: *Megtört varázs (Lélektől lélekig fájdalmas üzenet)*. Ez utóbbinak távoli 2001-es fordítás alapján készült – amelyet nem ő fordított – fordításváltozata olvasható. A benne foglalt verseket ld. az olasz nyelvű részben, a 34. oldalon.

Korábbi műfordítás-antológiák:

Da padre a figlio I-II, Ferrara, 1997; Le voci magiare, Ferrara, 2001; Traduzioni/Fordítások I-II, (Poesie-Verse, Prosa-Próza).

Internet:

http://www.osservatorioletterario.net/da_anima_ad_anima.pdf
<http://www.testvermuzsak.gportal.hu/gindex.php?pg=2639618&nid=4941817>

EGY NEM SZOKVÁNYOS HANG A XX. SZÁZADBÓL

Bodosi György
AZ ÖRÖM SZAVAI
Versek

Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 1964

Illyés Gyula bevezetője Bodosi György első kötetében:

Ennek a könyvnek semmi szüksége bevezetőre. Hagyjuk is hát ezt. A költészet abból a szempontból is szerencsés műfaj, hogy egy-egy verssel – de egy-egy versszakkal is – izelítőt ad egész anyagából. Verseskönyvet pult előtt álltunkban is teljes bizonyossággal vásárolhatunk. Csak föl kell ütnünk. A belekóstolás olyan, mint a gyűszűnyi bor az akár búszakós hordóból.

Valami dolgom azért mégis lehet. Valószínű, hogy az olvasó, mikor már végigolvasta a könyvet, elgondolkozik egy pillanatra: ki lehet ez az ember, akivel itt ilyen lélek szerinti ismeretségem támadt? Kész író s mégsem a szokvány-költők közé tartozik, versei üdítően ezt tanúsítják. Látnivalóan nem is kezdő ember a pályán. Ki, mi hát?

Ilyen értelemben készségesen közénk vezetem az író. Régóta ismerem.

Megismerkedésünk igen egyszerű volt; s igen rendkívüli.

Olyan évszakban, amikor a félszigeten már senki sincs, a napi munka után egy alkonyatkor egyedül ültem a hegyi ház előtt, bebunt szemmel, olvasásra is fáradtan. Kibalt volt már a parti betonút is, a vízen végig. Herman Ottó korabeli csönd.

Egyszerre a ház mögötti föld-út zendült meg. Ezen csak falubeliek jönnek-mennek, gyalogosan, legfeljebb lovas szekéren.

A kerékvágások buktatóit most egy motorkerékpár vonta a járművek ismert mennydörgés-sorozataival. Épp a ház mögött állapodott meg. Nyilván a faluból a postás, valami rendkívüli kézbesíteni valóval.

A ház mellett levezető ösvényről egy bőrrubás férfi lépett be a teraszra. Bőrnadrág, bőrzeke; tán még a sapka is bőr volt.

– Távirat? – szedtem össze föllálásra a földig eresztett vászonnyugszékből a csontjaimat.

Intett, hogy csak maradjak, miközben bőrtáskájából egy testes iratköteget vett elő.

– Versek – mondta felém kínálva a testes iratköteget.

Nem őrzöm gépfegyverfészekkel úgynevezett alkotói magányomat. Mérnököt az irodájából, tanárt a tanteremből nem bívunk ki, néhány óras csevegésre a tavaszról, az utazásairól, a szerelemről. Munkaidőmet én is legfeljebb ilyen arányban védem. De most, mint mondtam, munkaidő után voltam, fáradt, ráadásul fejfájós. Udvariatlanul ülve, azaz fekvő maradtam hát, s egy szájon át vett lélegzettel a versek után nyúltam. S éppoly szótlanul a vendéget mutatójával egy közeli fatuskóra invitáltam.

Verset a szerző jelenlétében nem lehet olvasni, mert a várakozó tekintet átfúrja és kifolytatja bennünk a nemesfém vizsgálgó folyadék – a királyvíz – tartályát.

Most mégis erre vállalkoztam.

Megtudandó, hogy van-e tehetőségük, azaz jövőjük, az ifjú írók mozdulata, amellyel műveiket idősebb kartársak elé tárják, alig kecsegtet több eredménnyel, de szinte kivétel nélkül, mintba tényszerűen tárnák cigányasszony elé. Ez a babonás bizalom engem mindig megalapított. S mindig resteltem, ha nem tudtam megfelelni rá, vagyis nem írtam meg azonnal hosszú levélben az eleve képtelen döntést, hogy egy ismeretlen fiatalember mit csináljon az életével. Nem mentség persze, hogy tulajdon édesanyámnak sem szoktam hosszan és azonnal válaszolni. Mindent borzadok írni, de legjobban levelet.

Így történt, hogy a feszélyező pillantások ellenére is azonnal olvasni kezdtem a kéziratot, készen a szinte kivétel nélküli esetre, hogy ezúttal sem lehetek tehetési tenyerjós, még akkor sem, ha az elem tárt anyag netán semmitmondó vagy egyenest rossz;

amely esetek egyike sem zárja ki ugyanis, hogy ugyanaz a kéz nem nyújthat egyszer megfelelő, sőt kútunót.

De már az első lap meglepetéssel szolgált. A második szintén. A harmadik nem kevésbé.

A versek – a szonettek – jók voltak. Megformálásuk némileg Szabó Lőrinc esztergapadját idézte; bár anyaguk is, mintájuk is más volt. S aztán annak az esztergának a fogásairól írást hozni, az sem utolsó mesterlevél.

A nyolcadik-tizedik lap átfordítása közben emeltem föl először a fejem, kapcsoltam tekintetemet a rám meredő tekintetbe.

Meg kell emlékezmem még egy mellékkörülményről. Azokban a napokban Reverdy-t olvastam. Az *Épaves du Ciel*-t; még magától a költőtől kaptam; bele volt tagasztva a költő egy fényképe, mert ugyanakkor azzal is megajándékozott.

Az ismeretlen bőrzekeje fölött Reverdy arca ült. Azaz egy abból a mondhatni pénzverdében nyomódó jellegzetes latin arcból, amely Dél-Franciaország és Észak-Olaszország parasztudvarain és iparosműhelyeiben milliószámra nyüzsgő.

Nem tagadom te udvariatlanságomat; azt hiszem, szóval is ekkor fordultam először vendégemhez: – Ki maga?

Elmondta, hogy orvos. Körorvos; túl itt az aszfófi hegyeiken, bent a Bakonyban. Motorkerékpárral járja a falvait, de most épp errefelé volt dolga egy beteggel.

– Régóta ír? Közölt már?

– Csak egy tanulmányt; még a 46-os Válaszban.

Há ezt az egykori szerkesztőnek mondta, mondhatta. A folyóirat számait – mindig abban a hitünkben, hogy az utolsót – közös villamosútjaikon Márta és Flóra a ridiküljükből szerkesztették össze.

– Levelet is kaptam öntől; néhány biztató sort.

A kezdő írókkal a levelezést meg épp Lőrinc végezte, fejedelmi mennyiségben főzött feketék ellenében s azzal a joggal, hogy oda írja alá a nevemet, abova akarja.

Végigolvastam az egész köteget. Bólintgattam közben eleget abboz, hogy összegezéssül a végén a véleményem ebben a mondatban is kifejeződjék.

– És honnan ilyen olasz maga?

Még a 18-as báború alatt egy előretöréskor az osztrák–magyar csapatok olyan gyorsan vágtak Udine alá, hogy az olasz hadvezetőségnek nem volt ideje a terület szokásos kiürítésére. Egy székelő katoná kibúgott a zűrzavarból egy Emilia Romagna-beli lányt, aki rokonlátogatásra épp akkor érkezett oda. S aki aztán a helyzetek végső tisztázódása után három gyermekkel viszonzotta e lovagiasságot. Innen látogatóm örökölt olasz külleme; sőt némi olasz öröksége, amit sose látott, de nem is igen kíván látni; mivel olaszul sem beszél.

Fölöslegesnek mondtam e versek bevezetését – mert hisz azok enélkül is helytállnak s majd maguktól előlépnék? Íme, megcáfoltam magam; aki költőről beszél, a költészetről is beszél; lévén e műfajban a bánya és a bányász egy.

Verstani szempontból – így kell mondanom – érdekelt ennek a költőnek az élete. Főleg azután, hogy közelebbről – otthonában is – megismertem. Otthonában: a bakonyi kis faluban, a szép dialektusban beszélő három apró gyermeke, felesége, betegek és barátai körében.

Megbökkenő élményforrás századunkban.

Irodalmunkat a romantika nevelte nagygyá; bálánk egyik eleme örök bajlamunk a romantikára, főleg a költők életét, működését illetően. Romantikus az, aki a megszokottól elüt, s én szinte irigykedve néztem ennek az orvosbőrbe bújt költőnek a rendkívüli sorsát. Nem idegenkedem az alkotóbázakban fogant versektől. Természetesnek tartom, hogy íróink már ifjan az irodalom üzeibe kerülve jobbadán egymás közt élnek, s azt a légkört szívva, óbatalatlanul ezt is lehelik. Ez is élet, ez is érdekes. De mégis ez a hétköznapi, az egy a tizenkettőből. Nem kevesebbnek, mint

lángelmének kell lennie annak, aki – emlékei és igénye szárnyán – sajátos útra száll s eléri – azaz megteremti azt a külön világot, ami nélkül nincs lírikus, nincs egyedi költő. De micsoda eredeti sors: a szó jó értelmében, milyen romantikus pálya alanyi költő számára orvosnak lenni, nem boldogtalanul; falun élni, nem lelki száműzöttként; provinciálisok: verejtékező és szenvedő vidékiek tömegének vastagában forogni, hivatástudattal.

Ilyen is van?

Igen, ez is egy lebetőség a tengernyiben, mit korunk s helyzetünk kínál. S ha ezt az utat egy tehetős, művelt, a kor minden áramát ismerő író vállalja? Mint a maga nagy kalandját?

A múlt században rangos jelző volt a literary gentleman. Messziről nézve az volt Berzsenyi is, Kölcsey is, Madách is.

Vegyük ki ebből a gentle-t s helyettesítsük egy korunkbeli szóval, mondjuk a social-al s előttünk lesz egy típus, amelynek föl-emelkedésétől egyre többet várhatunk, akiknek egyformán fontos a nép is, az irodalom is.

Ennek előbírónke e könyv szerzője, Bodosi György.

Én beszéltem rá, hogy lépjen ki magányából. Ezért nem mondatok befejezésül sem mást a verseiről: olvassák el őket, egybevetve a legtöbbet emlegetettek természetével, s bólintsanak, mint én, örömmel: buzditó versenytárs.

Illyés Gyula

BODOSI GYÖRGY

Bodosi György
ÉBRESZTGETÉSEK

Saját kiadás, Veszprém, 1991

Készült a Veszprémi Napló és a Prospektus GM
Nyomda támogatásával

A szó erejével . . .

A Veszprém megyei napilap szerkesztőit régi baráti kapcsolat fűzi a Berzsenyi-sorsú költőhöz, Bodosi Györgyhez. Az irodalmi mellékletben váltakozó sürűséggel jelentek meg költeményei, melyek a szép szó erejével nemesítették a lelkeket. A költő kardiogram-érzékenységgű gondolkozó lény: előbb megérzi a változtatás szükségességét, mint az átlagember. Bodosi a nyolcvanas évektől rendszeresen írta, de csak hézagosan közölhetette, nemzetébresztő hazafiság szellemében írt költeményeit. A Napló szerkesztői előbb szorongva, majd felbátorodva közölték ezeket az „új idők új dalait”.

Erre az időszakra a Naplóhoz írott levelében így emlékezik Bodosi György: „A kötetben legnagyobb hangsúlyt – mit címe is jelez – a hazafiság szellemében íródott Ébresztgetések kapták. E versek több mint kétharmada a Napló hasábjain jelent meg először. Elsőként kilencszáznolcvankettőben, Illyés születésnapjára írt köszöntő. A fővárosi irodalmi lapszerkesztők e vers közlését nem vállalták, noha Illyés még kéziratban olvassván, úgy bólintott rá, hogy – szavait idézve – a „szíve közepébe találtam” vele.

Ezt a verset, ezidőben nem engedélyezett módon külön nyomatokon és fénymásolatokon terjesztettük, nemcsak az országban, nemcsak határaink közelében. Néhány vers idegenben élő magyarok újságjaiban is megjelent. Mindezt csak amiatt említem, hogy kitesék: a Napló irodalmi szerkesztői, rovatvezetői bátran vállaltak kockázatot, közreműködést a hazafias érzéseket felkeltő és tápláló versek megjelentetésében, az ébresztgetés munkájában.”

A versszerető olvasók figyelmébe ajánlja Bodosi György utóbbi évtizedben írt nemes veretű költeményeit:

HORVÁTHY GYÖRGY
a Napló egyik irodalmi szerkesztője

Erdély

Ady Endrének

Sötét a hegyszoros, hol a Bonczáék csucsai kastélya áll, az a vár amelyben az Ady Endre szelleme alussza örök álmát, Alvó szellem? Az. Palackba se zárták. El se tilthatják szívunktól. Oda ásták, kiszakíthatatlan mélyen. – Tudta, előre látta, mit zúdít reánk a Sors . . . Dehogyis kívánta!

Hosszan sikít a vonat. Szűk a szoros, Ég veled, Ady! Csucs, Zilah, Várad, Erdély! – Megyünk haza. Haza? Hova? Haza. – Hova haza? Veled. Nélküled-veled Ady!

Tőkés Lászlónak

Némán írják égre a tornyok, mind kihagyezett ceruzák, aajt. – Olvasd el Miatyánk! S küldjél már nekik könnyebb sorsot!

Illyés Gyula köszöntője

a 80 esztendőös Illyés Gyula
tovább köszönti a sokkal öregebb
Magyar nemzetet, a még korosabb
magyar Népet és Nyelvet.

Beszélj, legpontosabban tudó,
legszebben szóló magyar!
Gondolkozó széked körül
tízmillióan állunk idebenn,
s ötmillióan kívül a falakon,
túl a kerítéseken, még szomszjasabban.

Lélegzetünket visszafojtjuk,
leintjük a belebeszélőket,
ráripakodunk az ágálókra,
elébed tesszük a Csöndet . . . Ime.

Hát ne szakítsd félbe a mondatot.
Mondd újra, megint, ismét, még és tovább.
Ajándékozz meg minket a nehéz,
de törekeny és tiszta szavakkal.

Maga felé fordítja a tekintetet,
nem vakon kényszerít engedelmességre,
a Költészet látóvá teszi a vakot is.

Légy boldog! Élj soká! . . . Élj soká! Légy boldog!
Magyar — Ország . . . — Nép . . . — Nemzet . . . —
Nyelv . . . — Haza

(1982. nov. 2.)

Fölrirat Csontváry utolsó vászna alá

Hazát szerezni ültette tevére
Tivadar festő, az Árpád helyére
magát. — FigyeljeteK erre, bolondok!

Teret-időt tévesztve csak habogtok.
Ám Ő — kit mindenki örültnek mondott —
viziókkal felel sugallatokra.

És rátalált ama széles Nap-útra.
Onnét tér vissza, hogy népét sietve
kiszabadítsa. Kievezesse e bomlott-

romlott világból. Ez utolsó képe.
Aztán — mivel több köze van az Éghez —
visszatér a Magányos Cédrusokhoz.

Sors és történelem

Az analízis nem sok jót ígért,
csupán egyre komorabb verseket.
Előbb vádlott lett, aztán elítélt,
ki magán hajt végre ítéletet.

A „magát emésztő szikár alak”
a díjat mindig másnak adta ki.
Idén segélyt még Praháccsal se kap.
Alamizsnát meddig ad Hatvani?

„Hej burzsoá, hej proletár!” — Paraszt-
lány sem akadt, aki vállalta volna
vele — „Ne búsuljatok!” — tenné azt
ezer is, ha lenne valami módja.

Szárszóra Jolán kísért le csak,
S szemaforok, sorompók, sínek, váltók.
Lelkében zakatolt már a vonat
AZ melytől elmaradtak az állomások.

Még az önpusztításhoz is libidó
kellett neki. — Úgy várta mint apát
gyermek, a masinát. — Büntess! Az a jó!
Karját széttárta és elébeállt.

Ki ismerte fel tépett tagjait?
Az azonosításnál ki volt jelen?
Az azonosulásnál szinte mind
ott tolonganak. — Sorsa Történelem!

Pitypalaty

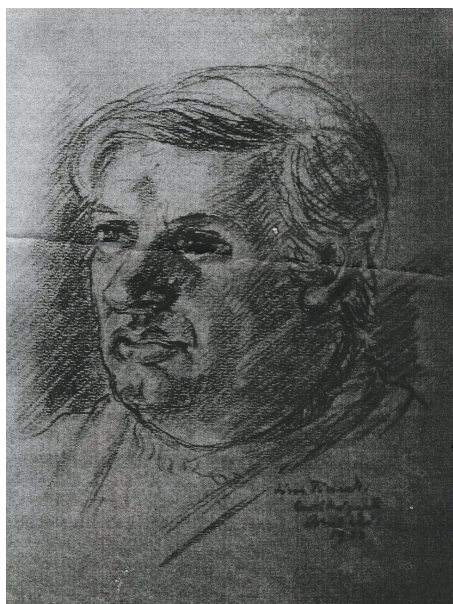
Madár járt itt. Dalolt nekem. Azóta
szívemnek többé nem lesz már soha nyugta.

Add azt, amit az egyik pitypalaty
ígér a másiknak. Mást ne adj!

Lelkembe visszatérő szó maradj.
Ha el kell válnunk, el akkor se hagyj!

Versemben csengő-bongó rím maradj.
Lelkembe visszatérő szó maradj.

Add azt, amit az egyik pitypalaty
ígér a másiknak. Mást ne adj!

Bodosi György alias Dr. Józsa Tivadar
Borsos Miklós grafikája

HÍREK

KULTURÁLIS/IRODALMI ÉLET

2009 május 14 - 16.: Lezajlott 8. Csapaki Irodalmi Fesztivál a következő program szerint:

2008. május 14.

15 óra - 17.30-ig: Műhelybeszélgetés **Nagy Gábor költővel, íróval**, főiskolai tanárral, az Írók Szakszervezete főtitkárával. Helyszín: Kagyló Hotel

18.00 óra: Vacsora

2008. május 15.

8 - 9 óra: reggeli a Kagyló Hotelban.

9 - 12.30-ig: Műhelybeszélgetés **Teresa Worowska, Balassi-karddal kitüntetett** lengyel műfordítóval.

Helyszín: Kagyló Hotel

13 óra: Ebéd

15-órától -17.00 óráig: Műhelybeszélgetés **Vasy Géza József Attila-díjas irodalomtörténész-szel, a Magyar Írószövetség elnökével**. Helyszín: Kagyló Hotel

18 óra: **Faragó Laura Kodály-díjas énekművész, előadóművész** összeállítása **Kiss Benedek József Attila-díjas költő** verseiből a Csapaki Kultúrházban (Csopak, Kossuth Lajos utca)

18.30 óra: A Csapaki Irodalmi Fesztivál díjának átadása a csopaki Művelődési Házban. A díjazott: **Kiss Benedek**. Laudációt mondott: **Vasy Géza, József Attila-díjas irodalomtörténész, a Magyar Írószövetség elnöke**.

19.15 óra: a **Nők a Balatonért Egyesület** fogadása a csopaki Művelődési Házban.

2008. május 16.

8-9 óra: reggeli a Kagyló Hotelban. Hazautazás.

— **Konferenciát tartottak Péntek Imre költői életművéről 2009. június 5-én Veszprémben**

Régen, leányom évei számával megegyező, 23 és fél éves koromban, 32 évvel ezelőtt, 1977. júliusában - 1976/77 tanév szünidejében - a főiskolai harmadévet befejezván, a veszprémi *Naplónál* újságírógyakornok voltam az akkori hivatalos MÚOSZ-ajánlás eredményeként, amelyet a fenti tanévben meghírde-

tett *Újságíró kerestetik* országos újságírópályázaton való részvételem eredményeként kaptam. Itt ismertem meg **Péntek Imrét** mint újságírót és költőt, úgy mint többek között: **Botár Attilát, Horváthy Györgyöt, Raffai Istvánt**, - egykori tanítványom, Raffai Réka édesapját, aki festőművész lett, **Sarusi Mihályt**. (Utóbbi egy volt, gimnáziumi - Lovassy László Gimnázium és Szakközépiskola - osztálytársam férje.) Örömmel fedeztem fel - annak ellenére, hogy néhány évvel ezelőtt írtam neki egy általa (fő)szerkesztett székesfehérvári online folyóiratbeli címére, de válasza sem érdekesített -, a róla szóló konferenciáról a hírt, amelyet címemre a Szif beküldött. Íme a program, amelyet Veszprémben, a Dubniczay Palota épületében, a Vár utca 29. sz. alatt rendeztek:

A konferencia programja az alábbi volt:

10.50 – 11.00: köszöntés (házigazdák, szekcióvezetők részéről)

Első szekció. Levezető: L. Simon László

11.00 – 11.20: *Payer Imre*: Szemléleti és poétikai módosulások Péntek Imre költészetében

11.20 – 11.40: *Zsávolya Zoltán*: Avantgárd-sági és posztmodern-ségi horizontok Péntek Imre lírájában és dramatikájában

11.40 – 12.00: *Varga Virág*: Péntek Imre néhány versszerkezeteinek modellálási módozatairól

12.00 – 12.20: *Sütő Csaba András*: A "pannon vers" egy lehetséges realizációja a 20. századból (Péntek Imre lírai szövegvizsgálata)

12.20 – 12.40: *Hörcher Eszter*: "Önhámozás". Énszemlélet, irónia és játék Péntek Imre lírájában

12.40 – 13.00: *Szemes Péter*: "Félrebeszéd" – Péntek Imre újabb verseiről

13.00 – 14.00: Ebédszünet

Második szekció. Levezető: Zsávolya Zoltán

14.00 – 14.20: *L. Simon László*: Péntek Imre életművének helye a kortárs magyar irodalom világában
14.20 – 14.40: *Szalai Zsolt*: "Aki szemembe akar nézni, annak érdemét tudom." Péntek Imre költészetének értékvilága

14.40 – 15.00: *Csontos János*: "A pályatárs szemével". Péntek Imre mint író és mint újságíró

15.00 – 15.20: *László Zsolt*: Személyes formák. Az irodalmi intézményesség művelése Péntek Imrénél, székesfehérvári korszakában

15.20 – 15.40: *Bence Lajos*: Zalai irodalmi kapcsolatok – határon túl és innen (Péntek Imre irodalomszervezői tevékenysége, a *Pannon Tükör* kisugárzása a szlovéniai magyar irodalomra)

15.40 – 16.00: *Kilián László*: *Egy Péntek Imre-kötet utánolvasásának irodalomszociológiai vonatkozásai*. (A Lemondókáról)

Átfogó, lezáró diszkusszió

*

A szimpózium meghívásos kutatásegyeztető házikonferencia *Péntek Imrének* (Lenti, 1942-) elsősorban a költői életművéről, azonban rátekintéssel a

sokoldalú alkotó, szerkesztő és művészetszervező egyéb szellemi tevékenységi területeire is.

Az elhangzó előadások témája a Péntek-recepció előzetes felmérése után és annak megcélzott élénkítése, mennyiségi kiszélesítése illetve tartalmi-módszertani elmélyítése szándékával határozódott meg. Anyaguk a Ráció Kiadó *Opus és disputa* című könyvsorozatának második darabját megalapozva jelenik majd meg, és az első ilyen kiadványhoz hasonlóan (*Esszé – próza – költészet. Írások Fábrián László műveiről*. Szerkesztette Varga Virág – Zsávolya Zoltán. Budapest, 2008) műfaji, megközelítési szempontból feltagoltan kikristályosodó válogatásként kerül a vizsgált életműről szóló, immár négy évtizedes múltra visszatekinő szakirodalom jelentősebb dokumentumai mellé.

„Az *Opus és disputa* című sorozat – írja a sorozatszerkesztő, Zsávolya Zoltán – darabjait olyan tanulmánykötetek alkotják, amelyeknek értelmező, elemző írásai egy-egy tekintélyes (terjedelmű) és/vagy fogadtatását tekintve mostohábbban kezelődő és/vagy ilyen-olyan szemszögből problematikus és/vagy valamilyen oldalról vitatott, illetve az aktuális *disputát* vagy »csak« a diskurzust vele kapcsolatban (le)folytató értelmezők szemében valóban vitathatónak látszó kortárs magyar írói életművet igyekeznek (legalábbis együttesükben) komplexen megközelíteni, feltárni. Főként pedig legalább bizonyos szempontból mindenképp *megvitatni érdemes* irodalmi teljesítményt, *opust*, *œuvre*-öt vesznek elő. Gyakran olyan szerzőket választva, akiknek munkásságáról ezidáig még nem készült monográfia vagy nem foglalkozott azzal külön tanulmánykötet, esetleg a (régebbi) múltba helyeződik, szűkebb szemléleti bázison (például irányzatos alapon) jött létre korábban – és így mára már kiegészítésért, módosításért, korrekcióért kiált – teljesítményük utolsó (elmélyültebbnek mondható) kritikai-irodalomtörténeti feldolgozása, netán egyoldalúnak vagy félresiklottnak, részrehajlónak: azaz bizonyos tekintetben *nem kielégítőnek* tűnik fel valamely arra vonatkozó szakmai megközelítés.

A könyvsorozat egyes összeállításai legalább mozaikos, vázlatos műnemi-műfaji teljességgel kísérik meg lefedni mindenkori »munkadarabjukat«, egyben lehetőleg minden fontosabb befogadói kör, értelmezői módszertan és nyelvezet irányában diszkusszióra képes nyitottsággal elővezetni saját interpretációs hálójukat. Mindannyiszor az esztétikai érték(elés)re, valamint az ilyen típusú érték(elés) egyáltaláni lehetőségére, feltalálható eredményeinek érvényességére kérdez rá végső soron az egyes tanulmányok szerzőinek szöveges polilógusa, az abból kibontakozó egyetértés vagy éppen összeütközés, azonban mindenhogyan *együtt működő* textuális összesség.”

A Péntek Imre életművét tárgyaló konferencia és az anyagát összegyűjtő tanulmánykötetben bemutatni szándékozott szakmai (kon)textus nyitott, ahhoz elvileg nemcsak helyszíni hozzászólással, hanem a Ráció Kiadó címére 2009. szeptember 30-ig elküldött feltáró-diszkurzív tanulmánnyal is csatlakozni lehet. (Ráció Kiadó, <http://www.racio.hu> 1072 Budapest, Akácfa utca 20.)

Bttm

TÁRSADALOM

A fősdratú magyar média mélyen hallgat róla - Králik Attila temetéséről -

2009. június 8-án Nagybörzsönyben (Észak-Magyarország) otthonában brutálisan meggyilkolták Králik Attila erdészt, elvitték összes pénzét, húszezer forintot és a mobiltelefonját.

A gyilkosság helyszíne: az erdészház, Králik Attila otthona.

A középkorú, tiszta életet élő, családos embernek szétverték a fejét, utána fülig elvágták a torkát, felsőtestére zsákot húztak, és kedvenc foteljába ültették. Holttestét 22 éves lánya találta meg két nappal a bűntény elkövetése után. A fiatal lány napokig tartó sokkos állapotba került.

A tettes megkerült, Farkas Richárd nevű helyi lakos cigány, aki (vagy inkább ami) ezt a borzalmat elkövette.

A liberális és kommunista kézben levő országos sajtó mélyen hallgat erről a *cigánybűnözés* körébe tartozó esetről éppúgy, mint a hét végén elkövetett két újabb, aljas indokból cigányok által elkövetett gyilkosságról.

Králik Attila hívő, vallását gyakorló evangélikus magyar volt. A temetési szertartást lelkész barátja tartotta.

Thuránszky István, evangélikus lelkész tartja a szertartást

Thuránszky István, evangélikus lelkész

A szertartás után lánya, édesanyja és a közeli rokonok elvitték az áldozat urnáját abba a helységbe, ahol lánya lakik, mert a család nem akarja, hogy halottuk olyan földben legyen, amelyen megölték.

Az áldozat urnájának elvitele

A hivatalos Magyarország képviseletében senki sem jelent meg. Amikor cigányt ölnek meg, megjelennek a liberálisok képviselői, és mit sem törődve azzal, hogy a tettes szintén cigány volt, és szónoklatokat tartanak a rasszizmus ellen.

Jelen volt azonban a Magyar Gárda. Hosszú sorfalat álltak a szakadó esőben 8 éves kislánytól 70 év körüli férfiakig. Példát adtak fegyelemből, a halott iránti kegyelemből, és pusztán jelenlétük elég volt ahhoz, hogy az ország minden részéből a szertartásra zarándokolt magyarok biztonságban érezzék magukat.

Az erdészházhoz menetelő Magyar Gárda

Az erdészházhoz tartó Magyar Gárda

Az erdészházhoz menetelő Magyar Gárda

A fegyvertelen (!!!) Magyar Gárda sorfalja biztosítja a megjelentek útját az erdészház felé vezető úton.

A Jobbik Magyarországért Mozgalom is képviseltette magát, eljöttek a Góji Motorosok is, és jöttek olyanok, akik kívülállóak, de a hazugságokkal gyalázott magyar nemzethez tartozónak vallják magukat. A helybeliek bezárkóztak, és amikor a gyászolók a Magyar Gárda egyenruhás tagjai között elvonultak, hogy az erdésznek a falun túli otthonánál mécseseket, gyertyákat gyűjtsanak, és virágot helyezzenek el a kegyelet jeleként, az út mentén rengeteg felfegyverzett rendőr állt kétsoros vonalban. Hogy kit védtek, ki ellen, nem tudni. A házhoz vonulókat azonban filmezték és fényképezték, hogy legyen rólunk fénykép az archívumban.

Együttérző zarándokok

A Magyar Gárda, háttérben a zarándokok egyik hányada.

A visszaút végén emelvényen felszólalt a területileg helyinek számító gárdavezető, a Magyar Önvédelmi Mozgalom vezetője, és ifj. Hegedűs Lóránt, a Hazatérés Templomának lelkésze.

Június 20-án Nagybörzsönyben elköszöntünk Králik Attila hamvaitól, és örömmel hallottuk, hogy az ismeretlenek éljenek a Magyar Gárdát. Többen csodálkoztak, hogy világszerte fegyveresnek hazudott testület fegyvertelen, és amit híresztelnek róla a liberális és szocialista hazugok világszerte, nem igaz. Legmarkánsabban egy férfi szólt a nemzeti oldal képviselőihez. Amit mondott szó szerint nem idézhető, de a lényege az volt, hogy ha otthon még egyszer rosszat hall a Gárdáról, megtorolja.

A magyar és a székely Himnusz, valamint a Szózat éneklése alatt is átsütött a levegőn az, amit 1956 óta ennyire tisztán nem éreztem: a magyar nemzet fokozatosan ismét eggyé forr, és az ereje – minden kormányzati erőlködés ellenére – újra megvan.

Végre ébredni látom Isztergam* oroszánját.

Szitányi György

* **Nota Szerk.:** Esztergom ősi neve

Link/Videó a temetésről:

<http://www.youtube.com/watch?v=kA4NtHj-9i0>

A kis méretű fényképeket a fenti videóról Bttm készítette, a többiek a cikk szerzője mellékelte.

In memoriam Rózsa Flores Eduardo (1960-2009)

HÚSÉG

című kötetéből részlet

VIII

**Csak akkor gondolkodom a
halálra
mikor jelen vagyok a**

**másokén
ugyanazt érzem
mint gyerekkoromban mikor
csipkerózsika
másnak a csókjaitól ébredt fel
Becsapottnak rászédettnek
csúnyának és nevelésesnek
éreztem magam**

**Aztán meg azt mondják:
hős vagy**

Eszék, tél, 1991.

(Forrás: Író Kilencek)

Cikkcím: Flores, a titkok harcosa

Bolíviában úgy ölték meg mint Che-t

**Alcím: Utolsó misszió: Meg akarta gyilkolni Morales
elnököt**

Az olasz sajtó* Rózsza Flores Eduardo halála alkalmából a kalandor, legkíméletlenebb terrorista Marcos-barátról, a titkok harcosáról számol be felvillantva élete fontosabb eseményeit. Amint sikerül időt szakítanom, lefordítom a cikket vagy összefoglalót írok a ma reggel megjelent teljes oldalnyi, lepedő nagyságú, főoldalon megjelent írásról.

Terrorista bandának, zsoldosnak, szélsőjobboldali fasisztáknak nevezik a bolíviai politikusok azokat az állítólagos merénylőket, akiket kommandósok lőttek le Santa Cruz városban. A három halott közül kettő magyar, és egy magyar van az elfogottak közt is. A hatóságok szerint mások mellett az elnök életére törtek volna. (Forrás: MR./Ld. Segít az Interpol...)

Az Interpol felajánlotta segítségét a bolíviai hatóságoknak az elnök elleni állítólagos összeesküvés kivizsgálásában. Bolívia azután fordult a nemzetközi nyomozó szervezethez, hogy csütörtökön egy rajtaütésben lelőttek három embert, és elfogtak két másikat. Az egyik lelőtt férfi vélhetően a Bolíviában született magyar származású Eduardo Rózsza-Flores volt, és több tudósítás megemlíti, hogy szeparatistaként a dél-szláv háborúban is harcolt. Egy másik áldozat romániai születésű magyar volt, bár még ezt sem erősítették meg. Az elfogottak közül az egyiknek magyar útlevele van. A bolíviai hatóságok azt állítják, a csoport több merényletre készült állami tisztségviselők ellen. Az ország ellenzéki vezetője azonban az igazság kiderítését kéri az Interpoltól, mert szerinte Evo Morales államfő csak az állami erőszak igazolására használja az akciót. (MR)

Családja kérésére eltemették Santa Cruzban a Bolíviában lelőtt magyar származású Rózsza-Flores Eduardót. (MR)

Balázs Péter magyar külügyminiszter kétegyének adott hangot a Morales elleni «nemzetközi összeesküvésről» szóló bolíviai elmélet kapcsán. Közölte, hogy a magyar szervek még mindig nem kaptak elegendő információt a bolíviai hatóságoktól. Magyarország most már követeli a tájékoztatást - fűzte hozzá a külügyminiszter. Ugyanakkor az írek által szorgalmazott nemzetközi vizsgálattal kapcsolatban Balázs azt mondta: nem biztos, hogy ez szolgálja a legjobban az ügyet, joggal a kétoldalú fellépéshez van.

Kétségeinek adott hangot egy ír miniszter a Bolíviában lelőtt ír és magyar állampolgárok megöléséről kiadott hivatalos verzióval kapcsolatban. A bolíviai hatóságok szerint a csoport Evo Morales elnök meggyilkolására készült, az ír miniszter szerint azonban attól még nem terrorista valaki, ha katonai jellegű ruhát visel. Közben állítólag két korábbi támadást is beismert az az erdélyi magyar, illetve bolíviai-horvát férfi, akiket az államfő elleni merénylet előkészítésével gyanúsítanak Bolíviában. Az ország alelnöke polipszerű terroristahálózatokról beszél. (A teljes cikk az alábbi oldalon olvasható: <http://www.origo.hu/nagyvilag/20090419-bolivia->

<http://www.origo.hu/nagyvilag/20090419-bolivia-> elozetes-letartoztatasa-helyeztek-toaso-elodot-es-mario-fardig-astorga.html.

* A olasz nyomtatott sajtóból a *QN - Quotidiano.Net/Il Resto del Carlino...* napilapban megjelent cikkről (ld. <http://www.osservatorioletterario.net/assassinio-eduardorozsaflores.pdf>) van szó, ugyanis - eddigi ismereteim szerint - sem interneten, sem a nemzeti televíziókban, sem másutt nem tettek említést erről az eseményről.

2008. március 1.-i blog-bejegyzése:

Rózsza-Flores Eduardo: Búcsú-féle

Játszunk, egymással. Vádolunk, és ujjal mutogatunk egymásra – persze, lehetőleg név nélkül, és az illető háta mögött... Arroganciával és önteltséggel vádolunk mindenkit, közben mi vagyunk – mi tagadás – a legarrogánsabbak és önteltebbek, talán az egész kontinensről. Mindenki más hülye, büdös, és csúnya... Mi? Ugyan... Mi vagyunk a legokosabbak, illatunk: mint a paradicsomi

rét százszorszépeiké...és szépségünk?: az is, páratlan.

Nem a sértődés szól ki belőlem, hanem a fáradtság. Nem a fullánk fáj, csak unom.

Nem jelentkeztem nemzetmentőnek. Nem kell tőlem tartania egyetlen kis Napóleonnak sem. Nem irigylem a, jogosan vagy nem, szerzett kétes népszerűségüket. Drukkolok mindenkinek, kapja meg hőn-áhitott dicsőség koszorúját, fénylő sebét, aranyló-bíborosan csillogó ostorcsapás okozta véres árkot a hátán...A magamékat, megszereztem, hordom őket – mi mást tehetnék – büszkén, de alázattal.

Nem vágytam másra, idestova lassan (lassan, írom) húsz éve, hanem arra hogy a dolgok, Isten által elrendeltetett helyükre kerüljenek. Hogy választott és szeretett nemzetem újra szabad lehessen, és hogy elfoglalhassa méltó helyét a világ nációinak nagy családjában. Szűnjön meg elgyötört, mellőzött, lassan halálosan nevetségessé silányult jelene, hogy kezdődjön el végre dicsőséges múltjában gyökerező (lehetséges –és hiszek benne) pazar, fénypompás jövője.

Megtettem mi tőlem tellett.

Nem szokásom – nem vagyok született „magyar” – siránkozni, sem szoktam kiállni dombomra panaszkodni a négy égtáj felé...Én választottam utamat, fizetek tehát.

Pár évvel ezelőtt, az egyik Budapesti egyetemen tartott előadásom után, ajándékokat kaptam: egy üveg jobb fajta pannon bort, és egy pólót. Utóbbira rá volt nyomtatva 32 olyan jelző mellyel korábban engem illetett parlamenti pártvezértől, neves utcaseprőig. Azóta a lista csak terebélyesedett. Jelentősen. Néha napján előkerül a már molyette ruhadarab, gyönyörködöm benne, forgatom, majd nézem magam a tükörben, és mi tagadás, kétségek is gyötörnek. Hát tényleg ennyire kellemetlen fickó volnék? Mindegy. Feladom. Normális körülmények között is, százszor neki szoktam menni a falnak. Most, ha jól számolok, kétszáz fölötti a kísérletek száma. Tiszta folt a testem, arcom eltorzult az ütésektől. Fáj. Bevallom: fáj nagyon.

Miután, egy pillanatra nem voltam, nem vagyok, és nem lehetek én –mert nem akarok- a fontos: félreállok. Nem szeretnék, nemhogy nagy kódarab, de kavics sem lenni senkinek az útján.

Imádkozom mindannyiótokért, de Hazámért minde-
nekelőt.

Világítsa meg ezután is az Egyetlen, a Legerősebb de a
Kegyelemteljesebb utatok.

Tőlem nem kell ezután sem félni, sem tartani. Életemet ne
irigyeljétek. Megfizettem érte.

U.I. A kegyelemdőfést várható irányból mérték rám. Nem az
istentelen hatalom a bűnös (ebben!). Dehogy. Minek tenne,
ha megteesszük mi ezt egymással, boldogan.

/.../

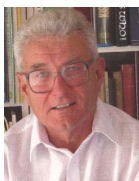
Hasznát hajtó volnék, tudom,
Ámde semmiképpen sem kedves.
Miként a csalán a kertben.

Hazámat eddig hiába kértem,
És titeket is, hogy
Szeressetek!

Rájöttem. Már nem muszáj.

Nemzetem, és benne ti, a
Szűkkeblűek, szürkék és álmosítók,
Addig létezel, míg én
Megírlak-szeretlek.

Forrás: <http://eduardorozsaflores.blogspot.com/2008/02/rzsa-flores-eduardo-bcs-fle.html>

In memoriam: Eduardo

(Forrás: Író Kilencek)

Hős, ki az élete áldozatával ad ünnepi oltárt
hitnek az elnyomatás elleni háborúban.
Hős, aki hitt s harcolt leigázott nép igazáért,
szellemi harcaiért zsarnoka vért követelt.
Hős hited, áldozatod legyen így örök emberi érték;
gyász: csak a hamvaidért, ünnep: a szellemed éli!

Gyöngyös Imre, Wellington 2009. ápr. 18.

Utolsó blogbeírása meggyilkolásának napján:

Rózsa-Flores Eduardo blogja

2008. ápr. 16.

Költözés -Új blog - New blog

Figyelem

Véglegesen átköltöztem a

<http://eduardorozsaflores.blogspot.com> címre.

Kérem látogassák az új blogomat.

Jelentkezz be a szavazáshoz!

eduflores :: 2008. ápr. 16. 22:39 :: még nincsenek
kommentek

Kategóriák: Információ :: Címkék: eduardo, Rózsa Flores
Eduardo

(Forrás: <http://eduflores.freeblog.hu/>)

Utolsó bejegyzett írása a fent jelzett új blog-címen:

2009. április 16.

A temerini fiúk ügye

(<http://eduardorozsaflores.blogspot.com/2009/04/temerini-fiuk-ugye.html>)

Information in English

(<http://www.hungarianambiance.com/2009/04/freedom-for-boys-of-temerin.html>)

Egy szokványos, közönséges szombat éjszaka volt. Fordítva is történhetett volna, vagyis, hogy a magyar fiúkat verik össze. Sok a verekedés – mondja Zoran Petrovic, aki saját bevallása szerint hithű keresztény. Megbocsátott a temerini fiúknak. Sőt. Nemcsak megbocsátott, máig hálás is nekik, mert mint mondja, megszabadították őt a benne dúló bosszúvágytól. Ha bosszúra már nem is, de fájdalomdíjra mindenképpen fűlik a foga: 5 millió dinár (18 millió forint) kártérítést szeretne kapni a fiúk szüleitől. Mint mondja, ez jelképes összeg, akár 500 milliót is kérhetne.

Kicsoda Zoran Petrovic?

2004. június 26-án éjjel, ahogy a többi szerb és magyar fiatal, több szórakozóhelyet végigjárt az este folyamán. Újvidéken már kisebb verekezésbe keveredett, ezt követően ment fel Temerinbe. Itt újabb incidensek sora fűződik a nevéhez: a temerini Evergreen nevű klubból erőszakos viselkedése miatt (a szemtanúk állítása szerint mindenkivel kötözködött, elvette az ott szórakozók italát és cigarettáját) kidobták. Ezután megfordult a csak szerbek látogatta mulatóban, a Milanóban is, majd betért a Kaja nevű bárba. Ezt a helyet a temeriniek a drogosok és drogterjesztők törzshelyének tartják. Jóllehet, a férfi saját bevallása szerint 7-8 éve már felhagyott a terjesztéssel. Miután innen is távozott (vagy kitessekelték, ezt nem tudni), a piactér felé vette az irányt. A kötözködés itt a tettegesséig fajult: a szemtanúk szerint Petrovics igen erőszakosan viselkedett, nemzetiségi hovatarozástól függetlenül belekötött mindenkibe, és a fiatal lányokat is molesztálta.

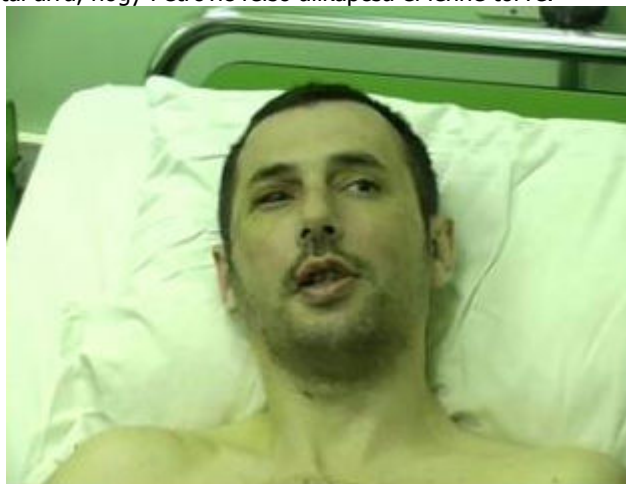
A történet részletei innen homályba vesznek: szemtanúk beszámolója alapján sem tisztázható az ominózus este minden részlete. Annyi bizonyos, hogy mind Zoran Petrovic mind a temerini fiatalok, köztük az öt temerini fiú is, már ittas állapotban voltak. A verekezés részleteiről csak annyit tudni, hogy a szóváltást, dulakodás, majd verekezés követte. Petri, azaz Zoran Petrovicnál **az ominózus estén semmilyen irat nem volt. Amikor hajnalban megtalálták, bódult állapotban mégis igazolni tudta magát.** Saját bevallása szerint sem emlékezett arra, hogy pontosan hogyan és hol történt a verekezés, ennek ellenére öt temerini magyar fiú ül

a mai napig előre megfontolt gyilkossági kísérlet vádjával raboskodik a sremeska mitrovicai börtönben.

A titkokzatos sérülések

Az ítélet során súlyosbító körülmények számított, hogy Petrovicot nemcsak megverték, hanem kínozták is. **A jegyzőkönyv tanúsága szerint Petrovic felső állkapcsa eltört, a nyelőcsőve benyomódott, a férfi végbelébe vasrudat nyomtak fel, testét megégették, s levizelték a férfit.** Az esetet azonban a piactéren lévő fiatalok nem látták. Az egyik szemtanú úgy véli, ha meg is történt a borzalmas eset, biztosan nem a piactéren folyt a dulakodás, **és egyáltalán nem bizonyítható, hogy az öt temerini fiúk közül bárki megkínózta volna a szerb férfit. Az orvosi leletek pedig egyértelműen bizonyítják, hogy Petrovic testén sehol sem voltak égés illetve vizeletnyomok.** Ezt támasztják alá a temerini fiúk szüleinek beszámolói is, akik a verekedést követő harmadik napon meglátogatták a megvert férfit a kórházban.

Őket a szerb kisebbségügyi miniszter követte, aki nagy sajtónyilvánosság előtt érdeklődött a férfi egészségi állapota felől. Az alábbi felvételen is jól látható, hogy semmi jel nem utal arra, hogy Petrovic felső állkapcsa el lenne törve.

A felvétel az újvidéki Baleseti Sebészet Sürgősségi Osztályán készült 2004. június 29-én, kedden. 3 nappal a verekedés után. Önök szerint így néz ki akinek eltörik a felső állkapcsát, benyomják a nyelőcsővét és még fel is gyújtják?

A videón Petrovics megköszöni, az orvosnak, hogy segített neki, az orvos diagnosztizál egy sérülést, amit 2-3 hét múlva fognak összevarrni. Majd az orvos közli a miniszterrel, hogy: *"Ne haragudjon, hogy ezt így, az újságírók jelenlétében mondom Önnek de nem hiszem, hogy ennek bármi köze lenne ahhoz, hogy ő más nemzetiségű, ahhoz, hogy ő szerb."* Majd Petrovics magyarázkodik még egy kicsit az újságíróknak: *"Csak azt mondhatom, hogy nem nemzetiségi ügy a részemről. Egy félreértés volt. Hogy is mondjam...A "Varsó nap"-on történt. Nagyon sok fiatal volt ott. És ők ilyenek. Ez nem sovinizmus és nem nacionalizmus miatt volt részemről. Szerintem részükről sem."* (A videó pontos lefordítása nem volt lehetséges, ugyanis néhány rész valami rejtélyes okból ki lett vágva belőle. A felvétel letölthető: innen: http://www.hhrf.org/osszefogas/video/zoran_petrovic.avi (A szerk.).

Az ítélethirdetés után a "sértett" így nyilatkozott: *- Nem haragszom rájuk, szüleikre sem, akik meglátogattak a kórházban és bocsánatot kértek tőlem. Szó sincs róla, hogy azért vertek volna meg, mert szerb vagyok. Ezt kijelentettem Rasim Ljajić kisebbségügyi miniszternek is, amikor meglátogattott.* Sokan nem is tudják, milyen nagy baj lehetett volna a történetekből. Petrovic hozzátette: túl szigorúan ítéletet hoztak esetükben. A tárgyalás során azt gondolta, legfeljebb 5-7 évet kapnak. A férfi számos helyen elmondta: nem igaz, hogy "nem tűri a magyarokat". Mint megjegyezte öt temerini

magyar lánynak udvarolt valamikor, és egy férjzett asszonynak is, amiért már kétszer is megverték.

Miért éppen őt kellett?

Vajdasági Szociáldemokrata Liga: Vajdaság a mi hazánk Petrović jóhiszemű, intelligens fiatalembernek tartja magát, akitől távol áll minden erőszak. Zenekarokban játszott, mint dobos, sokszor járt külföldön. A Svat című bulvárjellegű havilap megírta, **Zoran már jó tíz éve a heroin és az alkohol rabja, eddig négyszer volt elvonókúrán, és Hepatitis C betegsége van.** A portré megfestése során arról sem feledkezhetünk meg, hogy Petrovic tagja volt a Vajdasági Szociáldemokrata Ligának. Részt vett a Milošević elleni, 2000. október 5-ei tüntetésekben Újvidék főterén. Hozzátette: akkor hagyta el pártját, amikor még részvéttáviratot sem küldtek neki. A temerini rendőrfőkapitány az áldozat kiletét megismerve a fiúk szüleinek csak ennyit mondott: "Miért éppen őt kellett megverni?"

Mire adnak Szerbiában 10-15 évet?

Az eset nyilvánvalóan nem nemzeti alapon történt, de **a szerb politika nemzeti alapon büntetett.** Sorozatgyilkosokat sem sújtanak ekkora büntetéssel.

- A boszniai szerb Biljana Plavsics háborús bűnök elkövetése miatt kapott tíz évet.

- A Legija (légiós) ragadványneven ismert Milorad Ulemek egykori vörössapkás parancsnokot (későbbi bérgyilkost, aki bűnösnek találtatott Zoran Djindjics egykori miniszterelnök meggyilkolásában is) négyszeres gyilkosságért ítélték el tizenöt évre.

- Egy újvidéki sorozatgyilkost szintén tíz évre büntettek.

Dr. Božiki Antal újvidéki ügyvéd nem vett részt a fiúk védelmében, de a szerb jogrendet ismerő szakértőként elmondta, az eset több érdekes kérdést vet fel. Például, hogy az újvidéki bíróság miért úgy értékelte és tárgyalta az ügyet, mint gyilkossági kísérletet. Hasonló esetekben súlyos testi sértés szokott lenni a vád. Ám ez az elsőfokú ítélet még így is megdöbbentő, ha gyilkossági kísérlet a vád, akkor sem reális a fejenként tíz-tizenöt év fegyház.

A szerb sajtó már a vádemelés pillanatától kezdve a közvéleményt a fiúk ellen hangolta, s ebben annyira sikeres volt, hogy még a délvidéki magyar pártok is, egészen a részletek megismeréséig óvatossággal fogalmaztak, nem siettek az ítélet súlyosságát megkérdőjelezni.

Zoran, hol vagy?

Késsel üldözte a járőkelőket

Őrizetbe vették Zoran Petrovicsot

A Blic c. belgrádi nagy példányszámú napilap jelentette, hogy őrizetbe vették Zoran Petrovics újvidéki lakost. A minap ugyanis berontott az újvidéki 1300 káplár utcában levő Rodics italboltba, és késsel fenyegetőzve, az elárulástól megkísérelt elvenni egy üveg bort, de ebben megakadályozta az egyik szomszéd. Egy óra múltán ismét megjelent késsel a kezében, ugrálni kezdett a gépkocsik motorházán, és megfenyegette az arra járókat. A járőkelők között volt egy anya is kiskorú gyermekével. A tanúk elmondása szerint a férfi késsel hadonászott, rátámadt vagy hat nőre, 21 óra körül pedig üldözőbe vett egy lányt, akinek, miután utolérte, felvágta a táskáját és a kabátját. Hamarosan megérkezett a rendőrség és bekísérte a tettest. A tanúk, a tettes szomszédjai, elmondták, hogy a férfi a múlt csütörtökön öngyilkosságot kísérelt meg, Alimpics bíró feltehetően ezért kérte a pszichiátriai vizsgálatot. Zoran Petrovics (38), ragadványneven Petrija, 30 napi vizsgálati fogságát, rossz egészségi állapota miatt, a belgrádi központi börtön kórházában fogja tölteni, nyilatkozta Miroslav Alimpics vizsgálóbíró a Blicnek, miután kihallgatta a gyanúsítottat. Arról a Zoran Petrovicsról van szó, akit tavaly júniusban Temerinben kegyetlenül megverték, és akkor súlyos testi sérüléseket szenvedett. Az újvidéki bíróság ezért Mária Istvánt (22) 15, Illés Zoltánt (26) 13, Szakál Zoltánt (25) és Uracs Józsefet (30) 11,5, Horváth Árpádot (20) pedig 10 évi börtönbüntetésre ítélte.

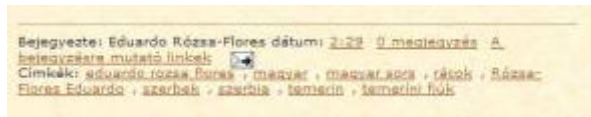
Egy megjelent cikk

Az eset óta három év telt el. Petrovicről csak itt-ott hallani, mint aki megtette kötelességét, elengedték. A "jóhiszemű, intelligens fiatalember" akitől "távol áll minden erőszak" néhány éve **késsel próbált alkoholt rabolni egy élelmiszerboltból**, amiért rövid időre börtönbe került. Kevés időt töltött szabadlában, **nem sokkal szabadulása után újfent erőszakos rablásért került fegyházba.**

Bejegyezte: Eduardo Rózsa-Flores dátum: **2:29** 0 megjegyzés A

bejegyzésre mutató linkek

Címkék: eduardo rozsa flores, magyar, magyar sors, rákok, Rózsa-Flores Eduardo, szerbek, szerbia, temerin, temerini fiúk

Rózsa-Flores Eduardo így mutatkozik be az olvasóknak:

1960-ban születtem a Bolíviai Santa Cruz-ban, pálmák, lajhárok, papagájok és indiánok között. Édesanyám spanyol anyanyelvű, apám nyelve viszont az édes magyar. Apu sűrűn és súlyosan politizált akkoriban. Ő azok a 60-as évek! Költözni kellett tehát. Chilébe. Aztán jött a puccs. Allende öngyilkos lett. Mi meg megint odébb álltunk. Svédországba, egy ideig. Hideg volt és unatkoztam. Átjöttünk Magyarországra. Nem volt annyira hideg, de itt aztán halálra untam magam. Furán langyos volt és állott a levegő. Leérettségiztem a Szent László Gimnáziumban majd elmentem katonának. Nem jött be. Inkább dolgoztam. Felvételiztem az ELTE bölcsészkarára és el is végeztem. Az idő tájt összeomlott az ancién regime. Nem sírtam. A magam módján szabad lettem... Egy Barcelonai lapnak és a BBC-nek a tudósítója lettem. Ilyetén minőségemben egy ideig rohangásztam a világban, Románia, Albánia, az Öböl, stb. Aztán 1991-ben kikötöttem a rossz emléké Jugoszláviában és belezügtam a horvátokba. Annyira, hogy nemzetközi brigádost szerveztem és fegyverrel kiálltam mellettük a Horvát Függetlenségi Háborúban. A harcok alatt, Szentlászlóban, egy kelet-Szlavóniai kis magyar faluban, hazataláltam. Ott lettem végérvényesen magyar.

A háború után hazajöttem. Azóta írok. Kutyám neve Tito. Kedvenc kocsmám Pesten a Wichman Tamásé, a Király és a Kazinczy sarkán.

A KAPU című folyóirat főmunkatársa vagyok, és szerkesztőként dolgozom a www.jobbnak.net illetve a www.lelkiismeret88.hu portáloknál.

2004-ben kiköltöztem Budapestről Szurdokpuszókiba, egy mátraaljai, nógrádi faluba. Gondozom a gyümölcsfáimat, hibátlan borospincém van, egy fél hegyoldalam, és pár értékebbnél értékebb új barátom.

A rögbi a kedvenc sportom.

És szeretem a kakaót.

(Forrás: Író Kilencek)

Megjelent könyvei:

Mocskos Háború

Katonai-történelmi beszámoló a Horvátországi Függetlenségi Háborúról. Az un. Nemzetközi Brigád története (Elfogyott) Hallgatás Hadművelet

(Társ szerzők: Tihanyi Tamás és ifj. Kricskovics Antal)

Publicisztikák - cikkek - riportok a délszláv háborúról

1991-1996

(Elfogyott)

Meghaltunk, és mégis élünk

Eduardo Rózsa-Flores - Földi József

(Háborús történetek)

899 Ft

(előfordul antikváriumokban)

Hűség - Versek a háborúról "Ez csak néhány azokból a versekből, amelyeket megítélésem szerint életem legjelentősebb, legtermékenyebb időszakában írtam. Könnyekkel, izzadsággal és vérral fizettem értük. Mindegyikük olyan, mint egy-egy darab szétszaggyátott szívünkéből, amely aknavető gránát repeszeiként szóródott szét megannyi lerombolt városban, a hamuban, a frontvonal hosszú kilométerein."

Háromnyelvű kiadás (magyar-spanyol-horvát) 1200 Ft

(KAPU könyvkiadónál rendelhető)

Állapot: Két háború között

Versek

900 FT

(KAPU könyvkiadónál rendelhető)

Disznóságok gyűjteménye

A kalandos sorsú szerző kémekről, albán szefárdokról, az ördögről, a halálról és más nyaláncságokról versel... 1200 Ft

(KAPU könyvkiadónál rendelhető)

69 Titok

Versek szerelemről és egy magyarazát

900 Ft

(KAPU könyvkiadónál rendelhető)

47 szufi vers -versos sufi

Szufi versek

(kétnyelvű kiadás: magyar-spanyol)

1200 Ft

(KAPU könyvkiadónál rendelhető)

KAPU könyvkiadó

1086 Budapest

Karácsony Sándor utca 24.

kapu@chello.hu

www.kapu.cc

Forrás:

<http://www.osservatorioletterario.net/assassinio-eduardorozsaflores.pdf>

<http://www.testvermuzzak.gportal.hu/gindex.php?pg=2639618&nid=4994166>

Bttm

POSTALÁDA

2009.03.04 21:44

Dr. Paczolay Gyula - Veszprém

A folyóirat a mai postával megérkezett, köszönöm.

Paczolay Gyula

2009.03.05 22:12

Erdős Olga - Hódmezővásárhely

Kedves Melinda!

Örömmel tudatom, hogy megérkezett az O/L aktuális száma. Szokás szerint csak átlapoztam még, de már látom, hogy ismét érdekes témákat és szép írásokat szerkesztett a lapba.

Ahogy ígértem, csatolom Ornella Fiorinitől azt a két fordítást, amit azután magyaráztam, hogy felfedeztem a hölgyet Daniela blogjának vendégművészei között. Szerencsére azóta volt szerencsém személyesen is megismerni, mégha csak virtuálisan is.

Szeretettel ölelem és még egyszer gratulálok az új számhoz!

Olga

2009.03.06 23:45

Tóth Erzsébet - Budapest

Kedves Melinda,

megkaptam a gyönyörű folyóiratot. Köszönöm, és gratulálok hozzá.

Már átlapoztam, és amit tudok, elolvasok belőle, és persze mindenkinek dicsekszem vele.

Most egy könyv szerkesztésén dolgozom, amivel sok munkám van (szerencsére), de ha ezen túl leszek, több időm lesz utána nézni az Ön műveinek.

Sok szerencsét és további jó munkát kívánok.

Szeretettel: Tóth Erzsébet

2009.03.08 15:29 **Oláh Imre – Cypress, CA U.S.A.**

Kedves Melinda!
Ezennel nyugtázom, hogy megérkezett az OLFA.
Üdvözlöm: Imre

2009.03.23 11:52 **Schneider Alfréd - Germany**

Kedves Melinda!
Most hozta a postás fordítás-antológiát. Pedáns munka pedáns csomagolásban!
Nagyon szépen köszönöm!
Szeretetteljes üdvözléssel
Frédi

2009.03.23 12:08 **Legény Jácint - Gödöllő**

Kedves Szerkesztő Asszony!
Megkaptam az antológiát. Köszönöm szépen.
Tisztelettel üdvözlö:
Legény Jácint

2009.03.26 10:26 **Erdős Olga - Hódmezővásárhely**

Kedves Melinda!
Tegnap megkaptam az Antológiát, amihez szívből gratulálok, nagyon profi munka, mind tartalmilag, mind formailag. Remélem, a pályázatának is sikere lesz.
Ezúton szeretném megköszönni Önnek a fordítást, a publikációkat és a beválogatást:
<http://lunaplena.freeblog.hu/archives/2009/03/26/Antologia/>
Szeretettel ölelem,
Olga

2009.03.28 15:31 **Schneider Alfréd - Germany**

Kedves Melinda,
Ez aztán a hétvégi szép meglepetés! Most kaptam meg nagyra becsült folyóiratod két számát. Csak gyorsan tudtam eddig belenézni, de azt máris látom, sok érdekes, értékes olvasmány van benne.
Nagyon szépen köszönöm, kívánok Neked kellemes hétvéget, szeretettel
Frédi

2009.03.30 16:43 **Bognár Ferenc - Visegrád**

Kedves, Tisztelt, Dr. Tamás-Tarr Melinda!
A Nemzeti Hírhálón találkoztam az Ön nevével, és nagyon szeretném felvenni a kapcsolatot Önnel!
Ugyanis Naddeo úr Mo-i előadását hallgatva, megdöbbant a szívem, mert sajátos kutatásaim számtalan ponton összerezonálnak a professzor úréval.
Magam is az ösműveltség kutatója vagyok, de a napvallások előtti, nő-elvű Arany Kor történeti adatait igyekszem feltárni, és szellemiségét feléleszteni. Az előadása után, pár szót beszélgettünk ismereteimről, mire a prof megadta az elérhetőségét, hogy elküldjem egyik kapcsolódó tanulmányomat, de nyelvi akadályaim vannak. Eppen egy olasz-magyar tudású ember kellene, mint Ön. Esetleg egy címet ha kaphatnék, akkor nagy örömmel küldeném el Önnek az írást, biztos vagyok benne, hogy felkelti az érdeklődését.
Nyitottsága reményében maradok tisztelettel:
Bognár Ferenc

2009.04.28 12:38 **Tharan-Trieb Marianne - Nagymaros**

Miért gyűlölnék minket Svájcban?

Bizonyára sok olvasóban él egy ideális kép Svájcra a maga békés népével a hegyek lábánál, zöld legelők alján. Meg sem fordul fejükben, hogy ez a békés nép mi okból gyűlöl minket. Márpedig ez így van, de ha nincs így, hamarosan így lesz, mert a svájci média évek óta ezen munkálkodik.

Nem valószínű, hogy a tettes-szindrómáról van szó, vagyis nemigen van köze a szomorú tényhez, hogy sok ezer magyar család fizetett rá mostanság a svájci frank alapú hitelre, és fizet havonta több tízezer forinttal több törlesztést. Az okot talán majd egyszer megtudjuk, de most lássuk a tényeket.

2009. márciusában egy Odehnal nevű Bécsben élő cseh gyökerekkel rendelkező újságíró(k szégyene) a következő címmel jelentetett meg tudósítást Magyarországról: *Ku-Klux-Klár módszerekkel a cigánybűnözés ellen.*

A cikk eddig három helyen jelent meg: a zürichi Tagesanzeigerben, a bázeli Basler Zeitungban és a berni Berner Zeitungban.

Felesleges szó szerint lefordítani a szokásos hazugságokat és csúsztatásokat: összemossa a tatárszentgyörgyi gyilkosságot a Cosma-gyilkossággal, sőt, annak megbosszulására gyűjtötták fel cióánvok házait méo tavaly! Az ilven loikái bakuárások az effaita

firkászok sajátjai: a hazugság valahogy mindig tetten érhetővé teszi őket. Mentegeti Gyurcsányt, hogy nem tehet minderről, nem tud segíteni, mert nincs meg a parlamenti többsége. Mert bár megígérte, hogy 2009 közepén beköszönt a Kánaán, de jött a gonosz gazdasági válság. – Elég reálsan ecseteli az ország szörnyű elszegényedését, benne a svájci frank alapú hitelek megdrágulását. De az ország maga tehet bajairól, mert 1989 óta nem voltak képesek reformokra, na és nem integrálták az 500 000 cigányt. A nyomor a jobboldali radikalizmus legjobb táptalaja: és itt jön a következő bakugrás. Nemcsak, hogy az ország tele van előítéllettel, de most a radikális csoportok megtámadják a cigányokat és zsidókat. Hogy hogy jön ide hirtelen az antiszemitizmus, azt csak az ilyen előre betáplált agyak tudják. Megkapta a feladatot, hát beszúrta valahogy az antiszemitizmust is. Utána már csak egy lépés a Magyar Gárdáig, ha már antiszemitizmus, akkor Gárda, és csak úgy mellékesen ott tartotta az első felvonulását, ahol a múltkor két romát meggyilkoltak.

A cikkben az aljas rágalmozó újságírás minden eleme megtalálható: a tények elferdítése, más tények elhallgatása, címkézés, koncepciózus ábrázolásmód, és végül olyan mondatok egymás mellé rakása, amely az olvasónak sugall, mert nem mindenki veszi észre a trükköt.

A Magyarok Világszervezete Svájci Szekciójának titkára megfelelő módon értesítette a bécsi kollégát, hogy nem arra van a merre. Mire ő nyílt levélben válaszolt március 27-én a Tagesanzeigerben. Módszerére jellemző, hogy az olvasó tudatlan marad, hogy mire válasz ez a nyílt levél. Ugyanis a tiltakozó levélben olyan kérdések is voltak, hogy miért nem tudósít 2006. október 23-ról és 2009. március 15-ről, Szögi Lajos meglincseléséről, valamint egyéb tényekről, amik inkább tartoznak a magyar valósághoz, mint a Magyar Gárda általi megfélemlítés. Bécsi jól informált újságíró úr rögvést kifejti, hogy Magyarországon valóban rossz a helyzet, de ennek nem a cigányok az okai, hanem a Magyar Gárda. És hopp egy ugrással a nyilasoknál vagyunk, meg a holokauszt nál. (Gondolatai úgy tudnak ugrálni, mint a nikkelbolha). Már az egész EU aggódva néz a Gárdára, rettegnek a szomszéd népek, mert a Gárda átmegy Szlovákiába és Romániába, hogy ott provokálja a szlovák és román nacionalistákat!!! (Természetesen egy szót sem veszített arra, hogy hogy is áll a helyzet arrafelé a nacionalizmussal). Meg a megvert magyar kisebbséggel. Igaz, azokat nem a Magyar Gárda veri, meg csak magyarok, hát az ilyesmit elnézi a kettős mérce.

Na de svájci barátainknak ez még nem elég, többet kell a népbe sulykolni, különben nem fogja a magyart gyűlölni. Van a Tagesanzeigernek egy ingyenes zsebujságja a 20 Minuten. Ebben jelent meg a csúcs Daniel Huber tollából. Mindjárt a felcím: Szélsőséges jobb.

Főcím: Magyarország barna gárdája – és a barom alája teszi a gárdisták fényképét – a fekete mellényűekkel és fehér ingűekkel. Kérem szépen, az ilyen ember vak vagy buta? Mindjárt történelmi ismereteit is fitogtatja és elmondja, hogy bizony a háború végén, a német megszállás alatt nyilaskeresztesek voltak. Jelképeiket is illusztrálja, a nyilaskeresztet. Leírja, hogy a Gárda kinézete és programja a nyilaskeresztesekére hajaz. Tökéletes öngól! Ugyanis semmiféle hasonlóságot nem mutat a két felvétel. Ismét a kérdés: tudja-e, miről beszél, vagy csupán a nevé adta egy irományhoz? És honnét jönnek ezek az irományok? Mert nehezen hihető, hogy egy svájci újságíró önszántából nyomoz a magyar történelemben. És mit érdeklí egy svájci, hogy mi volt itt a második világháború alatt? Ugyanis ha a történelem annyira érdekelné, akkor joggal foglalkozhatna azzal, hogy a svájci határőrök hogyan fordították vissza a zsidókat Németországba, a biztos halálba a háború alatt. Pedig nem volt Svájc megszállva, ahogy ezzel máig szeretnek hancegni!

Ennél fontosabb kérdés, hogy a kiadónak milyen érdeke fűződik ahhoz, hogy Magyarországról ilyen rágalmak jelenjenek meg. Talán az unokáink meg fogják tudni, ha lesznek egyáltalán.

Tharan-Trieb Marianne

2009.05.22. 09:28 **SzIF-Szépirodalmi Figyelő Hírlevele- Budapest**

Papp Tibor: AVANTGÁRD SZEMMEL – Zatkine-től Záborszkyig című új kötetének bemutatójára **2009. május 25-én hétfőn 18.30-kor** az Írószövetség klubjában (1062 Budapest, Bajza utca 18.) került sor.

Bemutatta: **Beke László** művészettörténész

Házigazda: **Szombathy Bálint**

„Jelen könyvemben a felfedező utazókhoz hasonlóan igyekeztem szavakba foglalni a képzőművészettel kapcsolatos benyomásaimat: a lealelkemben mindia istenként tisztelt Cézanne kiállításának

megrendítő élményét, a párizsi képzőművészeti nagyvásáron látottakat, a konkrét költészet egyik legjelentősebb képviselőjének, Heinz Gappmayrnek budapesti kiállításán megnyitóként elhangzott szövegemet, a fotós Zaránd Gyula párizsi kiállítását bevezető mondataimat és befejezésül a párizsi Défense-negyed becserkészése alkalmából összeszedett, művészettel kapcsolatos morzsákat.

Nem műtörténészként, hanem költőként, a tudományosság homlokszorító vaspántjai nélkül éltem meg mindazt, amiről írtam. Remélem, sikerült láthatóvá tennem, hogy az avantgárd kíváncsiság rendületlenül, mindennemű művészet feltárt és feltáratlan földrészei felett mindig az új, mindig az ismeretlen felé húzó motorként működik bennünk."

Papp Tibor író, költő, tipográfus 1936-ban született Tokajban. Az 1956-os forradalom után Belgiumban, 1961 óta Párizsban él. 1992-től újra budapesti lakos is. 1962-ben egyik alapítója a Magyar Műhelynek, 1989-ben a világ első számítógépen működő folyóiratának, az alire-nak egyik elindítója, szerkesztője. József Attila-díjas.

Magyar Műhely Kiadó, 2009, 160 oldal, 1950 Ft

2009.05.25. 11:52 SzIF-Szépirodalmi Figyelő Hírlevele-Budapest

A Kodolányi János Főiskola hungarológiai szakkollégiumát lezáró, **Kodolányi János születésének 110., halálának 40. évfordulója alkalmából rendezendő konferencia időpontja:** 2009. május 28.

A konferencia helyszíne: Közép-európai Kulturális Intézet 1088 Budapest, Rákóczi út 15.

A konferencia programja

10:00 Megnyitó

Módos Péter, a KEKI igazgatója;

Hervainé dr. Szabó Gyöngyvér, a KJF tudományos rektor-helyettese;

L. Simon László, a Magyar Írószövetség titkára.

Üléselnök: **Ujváry Gábor**, történész, intézetigazgató főiskolai tanár, KJF

10:20 **Csűrös Miklós**, irodalomtörténész: A tragédia, a szatíra és a teljes igazság

10:40 **Horányi Károly**, író: Négykezesek – Kodolányi János levelezése

11:00 **Jókai Anna**, Kossuth-díjas író: A mikrokozmosztól a makrokozmoszig (Kodolányi János, Hamvas Béla és Várkonyi Nándor szellemi útja)

11:30 **Ács Margit**, író, a Kortárs szerkesztője: „A hazugság öl” (Kodolányi János szociális indulatú novellái)

11:50 Vita, hozzászólások

12:30 Ebédszünet

Üléselnök: **Jankovics József**, irodalomtörténész, MTA Irodalomtudományi Intézet, igazgatóhelyettes

14:00 **Kodolányi Gyula**, költő, a Magyar Szemle főszerkesztője: Személyes gondolatok egy szellemi világról

14:20 **Tüskés Tibor**, irodalomtörténész: Kodolányi és Fischer Béla (Kodolányi és a Janus Pannonius Társaság)

14:40 **Richly Gábor**, történész: Kodolányi János nemzetkonceptiója és kultúrfilozófiája a finn útirajzok tükrében

15:00 **Váradai Ildikó**, PhD-hallgató, Jyväskyläi Egyetem: Adalékok Kodolányi János finnországi tevékenységéhez

15:20 **Békés Márton**, történész, politológus, PhD-hallgató: Kodolányi János eszméi a II. világháború idején

15:40 Vita, hozzászólások

A konferencia rendezését a Kodolányi János Főiskola és az Oktatásért Közalapítvány támogatta.

2009.05.24. 0:29

Varga András - Hungary

Tárgy: Köszönet a tartalmas honlapért

Kedves Melinda,

Sokat időztem a honlapján, gratulálok.

Egyúttal megosztanék egy gondolatot, amely szorosan kapcsolódik az Ön által is oly forrón szeretett magyar nyelvünkhöz... és ez a következő.

Mi pannon-magyar nyelvet beszélünk, nem magyart. A magyar csak 1 nyelv volt, amit a 7 törzs behozott ide, a Kárpát-medencébe. És itt volt még, alapban, amit az itt lakók, legyen nevük PANNON, amit ők beszéltek. Ez az erős alap, amiről nem esik szó. Az az erős nyelvi talaj, AMIHEZ köthető volt a szkíta-szittyia magyar is, meg a többi törzs beszéde....

Ha nyelvünk felfejtésénél abból indulunk ki, hogy itt, a Kárpát-medencében FOLYAMATOSAN jelen volt a pannon nyelv, aminek csupán egyik nyelvi rokon-ága a bejött és letelepült magyarok nyelve (ami messze nem egyenlő a mai magyar nyelvvel!!!), akkor hamarabb megértjük nyelvi rokonságainkat akár az etruszokkal, akár a sumérok, akár az egyiptomiakkal.... akár mindenkivel.

Tehát nem a bejött magyarok nyelve az alap, hanem az előtte, akkor és utána is itt élők nyelve.... na, ezt szerettem volna csak megírni.

Üdvözlettel

András

2009.05.27. 10:55

Haraszi Zsuzsanna - Nagymaros

Tisztelt Hölgem / Uram!

Sok szeretettel meghívjuk Önt és Tisztelt Szervezetét a 2009. június 20-21-én tartandó civil konferenciára, mely az 'Adj jövőt Magyarországnak!' címet viseli.

Azt mindannyian tudjuk milyen nehéz helyzetben van ma Magyarország: teljes erkölcsi, politikai, gazdasági, egészségügyi, oktatási-kulturális és geopolitikai válságban. Az élet minden területén gyorsuló ütemben csúszunk le a világ többi országához képest, közvetlenül veszélyeztetve saját és gyermekeink jövőjét. A lefelé mozgó spirált jelenleg semmilyen hagyományos gazdasági-politikai megoldással nem lehet megállítani, ezért szükség lesz a jövőben egy olyan ellenpontra, amely képes lesz az országot újra a sikeres országok közé lendíteni.

Mindannyiunk közös felelőssége tehát, hogy sorsunk irányítását a saját kezünkbe vegyük, és kidolgozzuk a 'Magyar Érdék Programját', mely válaszokat és megoldási javaslatokat nyújt az ország és nemzet égető problémáira. Az előttünk álló politikai krízis idején különösen nagy a felelősségünk, hogy összefogásunkkal és határozott vélemény-nyilvánításunkkal meghatározzuk azt az utat, amelyen az országot a jövő felé elindítjuk.

E közös munkában várjuk szeretettel részvételét az egymás iránt érzett kölcsönös felelősség jegyében!

Kérem, olvassa el részletes konferencia-felhívásunkat, melyet a csatolt fájlban talál, és örömmel üdvözljük Önt és Tisztelt Szervezetét a tenni akaró szervezetek egyre bővülő közösségében!

A konferencián elhangzó bemutatkozó előadásokból elektronikus és nyomtatott konferencia-kiadvány készül, valamint vágatlan és szerkesztett tévéfelvétel formájában is megtekinthető lesz.

Amennyiben Ön nem tagja civil szervezetnek, kérjük, továbbítsa levelünket és meghívónkat mindazoknak, akik az Ön környezetében aktív civil szervezetek tagjai. Köszönjük!

Bármilyen további kérdésére a civilkonferencia.ms2@gmail.com email-címen szívesen válaszolunk.

Köszönettel: Magyarok Szövetsége

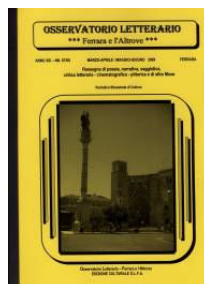
2009.05.31. 23:46

Osservatorio Letterario – Ferrara (Italia)

2. Relatív (Át)Hallások Nemzetközi Független Kortárs Zenei Találkozó 2009. május 30-31-én rendezték az Artus Stúdióban: <http://www.osservatorioletterario.net/relathallas.pdf>

*****INTERNET*****

Előző számunk és ajánlott oldalak:

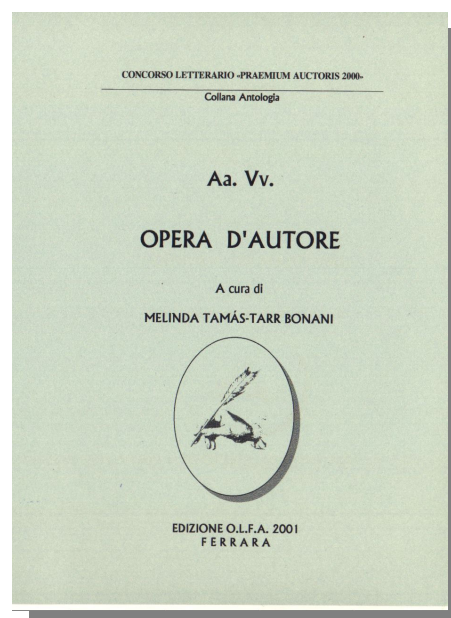
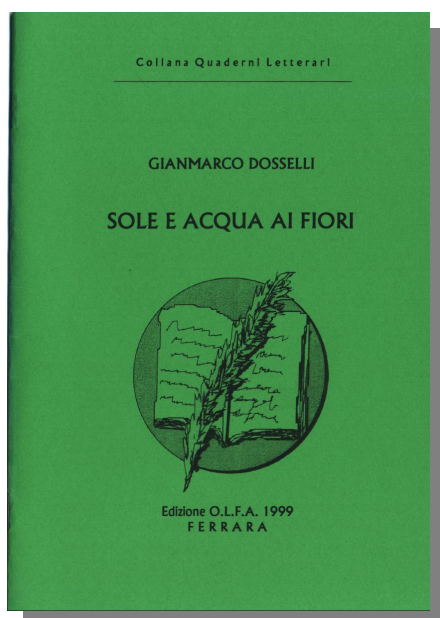

http://www.osservatorioletterario.net/osservatorio2009_67-68.pdf

<http://www.osservatorioletterario.net>

<http://www.osservatorioletterario.net/OLFA-hirek.htm>

<http://www.testvermuzsak.gportal.hu/>

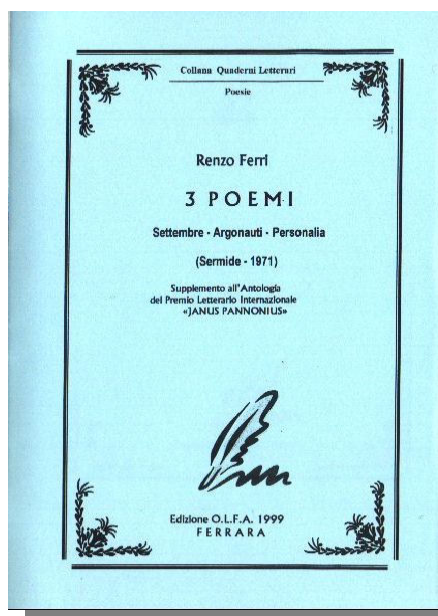
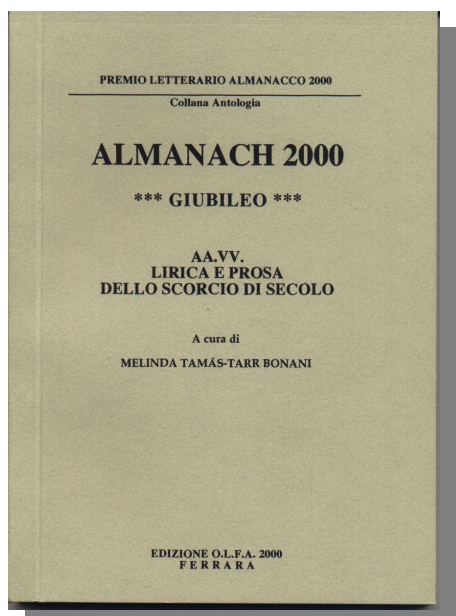
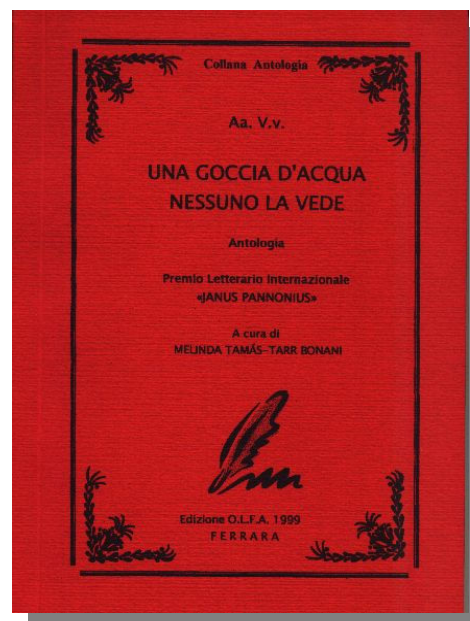
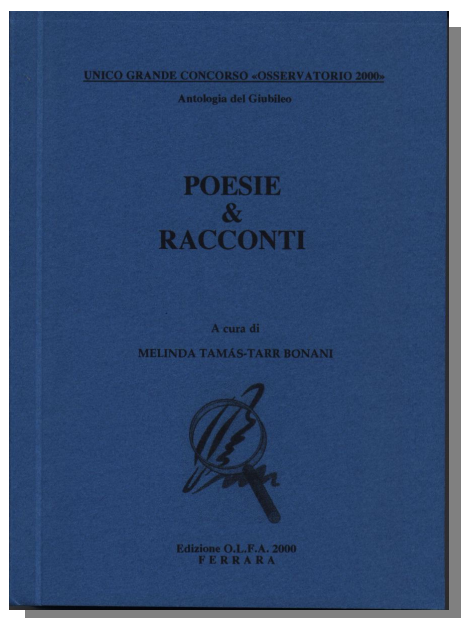
ALCUNE EDIZIONI O.L.F.A.

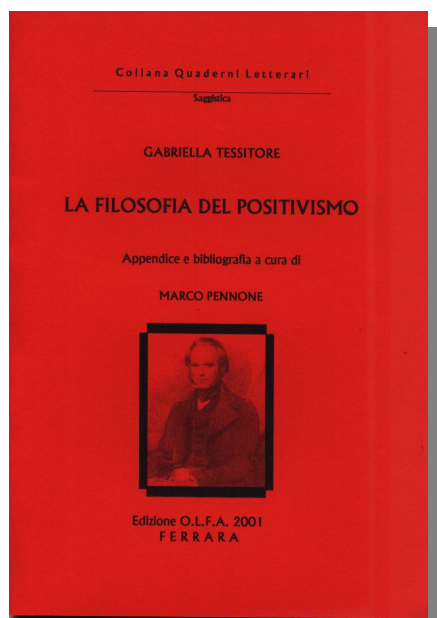
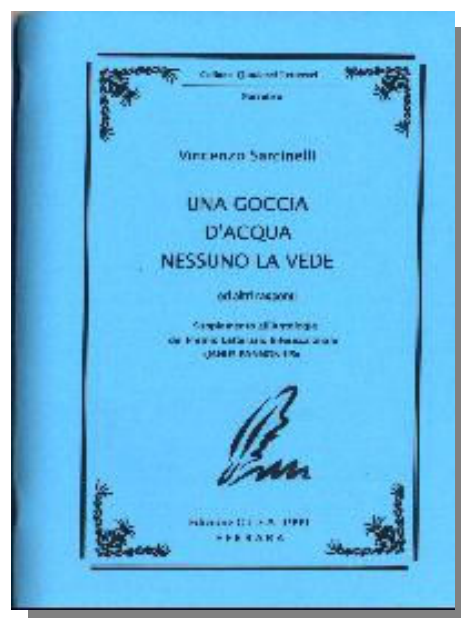
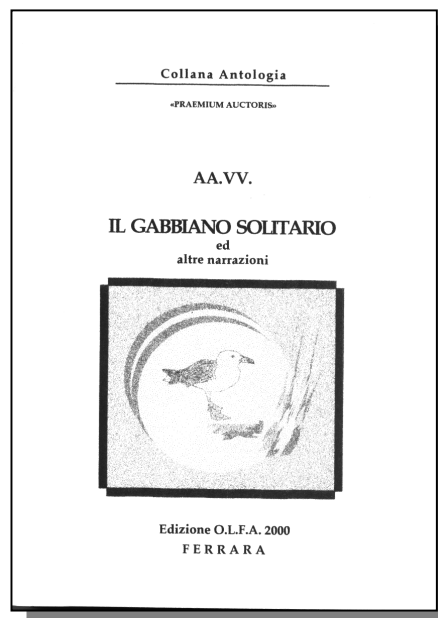
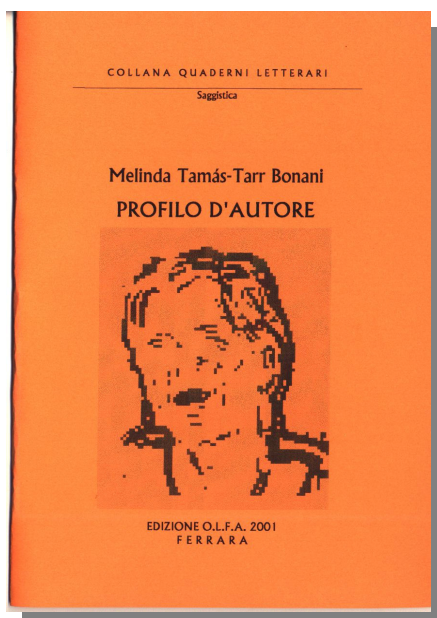
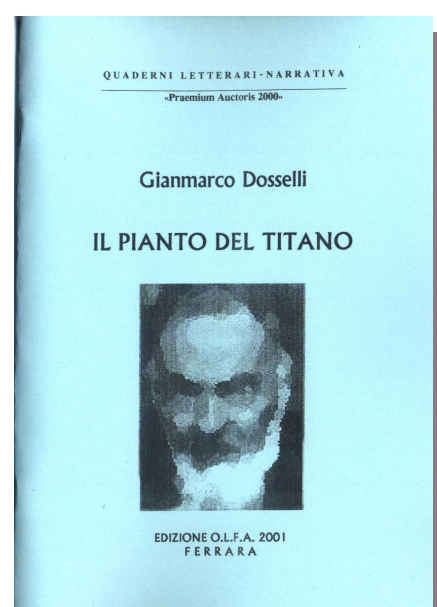
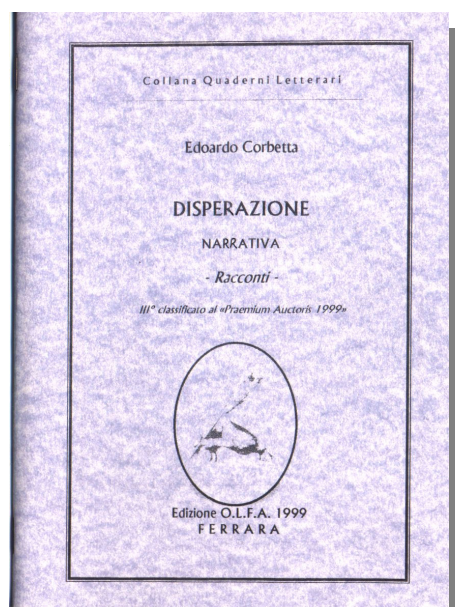
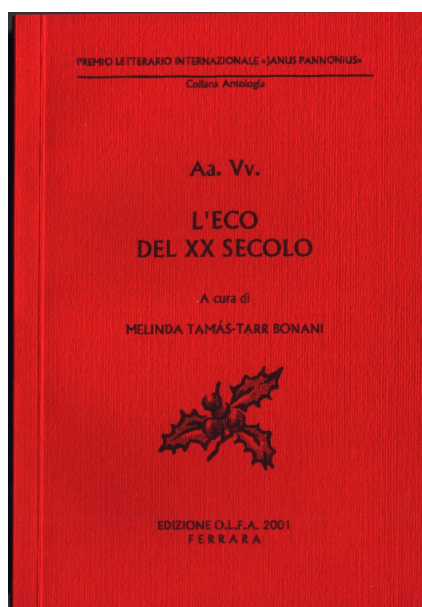

Poesie Racconti Saggi

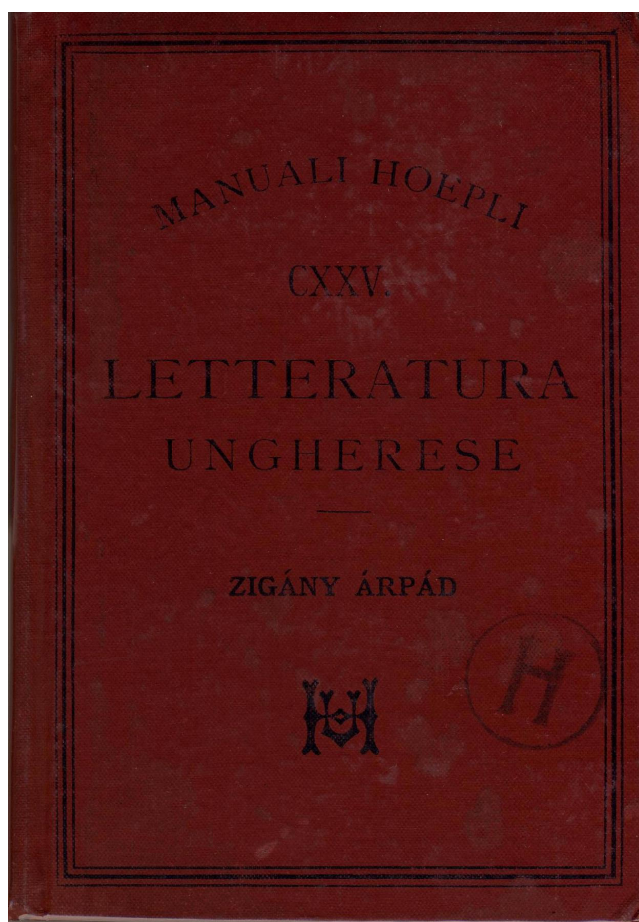
NÉHÁNY O.L.F.A.-KIADVÁNY

Antologie & volumi
individuali

LETTERATURA UNGHERESE

LIBRO PRIMO.

INTRODUZIONE

1. ORIGINE, LINGUA, RELIGIONE. — Secondo la mitologia e le tradizioni conservate nelle *Croniche* dei primi storiografi ungheresi, il popolo magiario, ossia ungherese, discende dal famigerato cacciatore *Nimrod* o *Nemrod*. Questi ebbe due figliuoli, *Hunor* e *Magor*, i quali un giorno, mentre davano la caccia ad un cervo, si smarrirono nelle paludi di Meoti e già si preparavano a morirvi quando d'un subito udirono voci allegre e risate gioconde a breve distanza. Erano le due figlie del duce *Dula*, che per loro diporto prendevano un bagno nelle fresche acque del Meoti; e i due arditi avventurieri concepirono immediatamente il disegno di rapirle e di condurle a casa per loro mogli.

Concepito che ebbero il difficile disegno, senza indugio lo misero in esecuzione e arrivati, alla loro tana, divisero il terreno fra di loro, e divennero *Hunor*, fondatore della stirpe degli Unni, e *Magor* di quella dei Magiari, oppure Ungheresi. Col tempo si moltiplicarono le genti affini, e trovando angusti i pascoli per la sempre crescente popolazione, gli Unni abbandonarono i patri lari, e in cerca di una nuova patria, capitanati da intrepidi e talvolta

ÁRPÁD ZIGÁNY.

1

2

Libro primo.

crudeli guerrieri, nel secolo V dell'era cristiana, presero possesso dell'Ungheria odierna. Arrivati sotto Attila, *il flagello di Dio*, all'apogeo della gloria e potenza, si dispersero subito dopo la sua morte per mai più riapparire nella storia.

Sembra però che alcuni superstiti e contemporanei della gloria di Attila si fossero rifugiati fra i magiari, istigandoli di prendere possesso dell'eredità d'Attila, che descrissero come un bello e ricco giardino, abbondante di pascoli, di fiumi e di ogni ricchezza. Il fatto sta che i Magiari abbandonarono anch'essi la terra natia, e dopo lunghissime, pericolose e non ancora ben chiarite migrazioni, condotti dalla sacra *Aquila* nazionale, arrivarono nell'ultimo decennio del secolo IX all'Ungheria di oggi, e la presero colle armi "quale eredità legittima d'Attila."

L'ordine politico degli invasori ritraeva naturalmente le condizioni di una società nomade in traccia di nuove prede: quindi, e per ragioni di maggiore e più stretta unità nazionale, e per convenienza disciplinare, il popolo magiario si costituì un regno sotto forma monarchica, eleggendo di spontanea volontà, a suo duce e capo Árpád, figlio del vecchio ed esperto condottiere Almos, che riuscì di unire le sette tribù della nazione e ritrovare la nuova patria.

La lingua di questa nazione appartiene al gruppo *Finnou-ugor*, ed è una lingua con suffissi, vale a dire che per esprimere i diversi rapporti e casi bisogna aggiungere alle radici delle parole certe particelle che si chiamano suffissi. E siccome così avviene di tutte le lingue orientali, specialmente

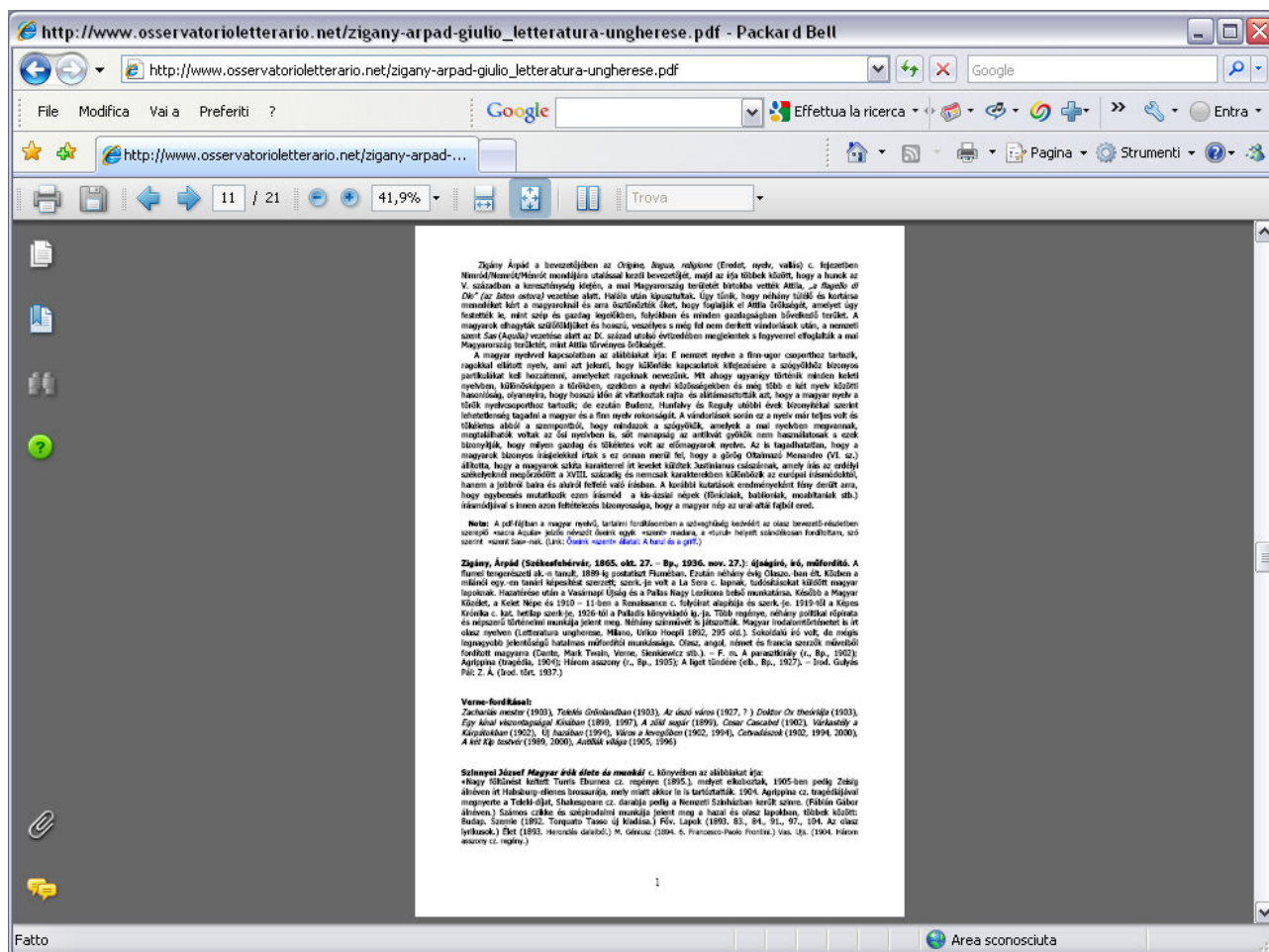
Introduzione.

3

poi della lingua turca, questa comunità linguistica e più ancora certa somiglianza fra le due lingue fecero così che per lungo tempo si disputava e sosteneva appartenere la lingua magiara al gruppo linguistico turco; ma dopo le prove addotte negli ultimi anni dal Budenz, Hunfalvy e Reguly, è impossibile negare la parentela fra la lingua ungherese e la finna.

Questa lingua, all'epoca dell'immigrazione era già completa, per così dire, e perfezionata a tal segno che tutte le radici della lingua di oggi si ritrovano in quella antica, e anzi vi sono delle radici antichissime, che a' di nostri non corrono più, e che dimostrano quanto fosse ricca e perfetta la lingua de' primi ungheresi. Parimenti è incontestabile che gli Ungheresi avevano certi segni per scrivere, locchè emerge dagli scritti del greco Menandro Protettore (VI secolo), che afferma d'aver gli Ungheresi mandato una lettera all'imperatore Giustiniano, scritta con caratteri scitici. La quale arte di scrivere si conservò fra i *szeikli* in Transilvania fino al secolo XVIII, e differisce dalle arti europee nello scrivere non solamente per la diversità dei caratteri, ma anche pel modo con cui si scriveva da destra a sinistra e dall'ingù all'insù. Le più recenti indagini sparsero alquanto luce sulla origine di questi caratteri e si trovò una coincidenza fra questi e quelli adoperati dalle antichissime genti dell'Asia Minore (Fenici, Babilonesi, Moabitani, ecc.), donde si fa certezza la supposizione che il popolo ungherese derivi dalla razza ural-altaica.

Quanto alla religione, malgrado le incessanti

http://www.osservatorioletterario.net/zigany-arpad-giulio_letteratura-ungherese.pdf

Zigány Árpád a bevezetőjében az *Origine, lingua, religione* (Eredet, nyelv, vallás) c. fejezetben Nimród/Nemrót/Ménrót mondájára utalással kezdi bevezetőjét, majd azt írja többek között, hogy a hunok az V. században a kereszténység idején, a mai Magyarország területét birtokba vették Attila, „a *flagello di Dio*” (az *Isten ostora*) vezetése alatt. Halála után kipusztultak. Úgy tűnik, hogy néhány túlélő és kortársa menedéket kért a magyaroknál és arra ösztönözték őket, hogy foglalják el Attila örökségét, amelyet egy szép és gazdag legelőben, folyókban és minden gazdagságban bővelkedő területnek festettek le. A magyarok elhagyták szülőföldjüket és hosszú, veszélyes s még fel nem derített vándorlások után, a nemzeti szent *Sas* (*Aquila*) vezetése alatt a IX. század utolsó évtizedében megjelentek s fegyverrel elfoglalták a mai Magyarország területét, mint Attila törvényes örökségét.

A magyar nyelvvel kapcsolatban az alábbiakat írja: E nemzet nyelve a finn-ugor csoporthoz tartozik, ragokkal ellátott nyelv, ami azt jelenti, hogy különféle kapcsolatok kifejezésére a szógyökhöz bizonyos partikulákat kell hozzátenni, amelyeket ragoknak nevezünk. Mit ahogy ugyanígy történik minden keleti nyelvben, különösképpen a törökben, ezekben a nyelvi közösségekben, sőt e két nyelv közötti bizonyos hasonlóság olyakkora, hogy hosszú időn át vitatkoztak rajta és alátámasztották azt, hogy a magyar nyelv a török nyelvcsoporthoz tartozik; de ezután Budenz,

Hunfalvy és Reguly utóbbi évek bizonyítékai szerint lehetetlenség tagadni a magyar és a finn nyelv rokonságát. A vándorlások során ez a nyelv már teljes volt és tökéletes abból a szempontból, hogy mindazok a szógyökök, amelyek a mai nyelvben megvannak, megtalálhatók voltak az ősi nyelvben is, sőt manapság az antikvát gyökök nem használatosak s ezek bizonyítják, hogy milyen gazdag és tökéletes volt az előmagyarok nyelve. Az is tagadhatatlan, hogy a magyarok bizonyos írásjelekkel írtak s ez onnan merül fel, hogy a görög Oltalmazó Menandro (VI. sz.) állította, hogy a magyarok szkíta karakterrel írt levelet küldtek Justinianus császárnak, amely írás az erdélyi székeleyknél megőrződött a XVIII. századig és nemcsak karakterekben különbözik az európai írásmódoktól, hanem a jobbról balra és alulról felfelé való írásban is. A korábbi kutatások eredményeként fény derült arra, hogy egybeesés mutatkozik ezen írásmód a kis-ázsiai népek (föníciaiak, babiloniak, moabitaniak stb.) írásmódjával s innen azon feltételezés bizonyossága, hogy a magyar nép az ural-altái fajtól ered.

Nota: A pdf-fájlban (ld. fent, az ábra alatti linket) a magyar nyelvű, tartalmi fordításomban a szövegűség kedvéért az olasz bevezető-részletben szereplő «sacra Aquila» jelzős névszót őseink egyik «szent» madara, a «turul» helyett szándékosan fordítottam szó szerint «szent Sas»-nak. (Ld. Őseink «szent» állatai: A turul és a griff: <http://istvandir.kiszely.hu/ostortenet/024.html>)